

מדינת ישראל

משרדי הממשלה

משרד

האספספים

"
ע'

21.11.91

8.5.92

תיק מפי

מחלקה

8.החל
2-13

שם תיק: לשכת השרים דוד ליבאי ודן מרידור - יהודה, שומרון, ועזה.
מזהה פיוז
מזהה פריט: 000rb18
כתובת: 2-113-1-8-8
תאריך הדפסה: 13/09/2018
גל-15402/13

2-13

ממ
ירושלים, ה' באייר התשנ"ב
8 במאי 1992

(42573)

מס' תיק: 273

לכבוד
מר יוסי גל
מנהל החברה
משרד החוץ

שלום רב,

הריני מאשרת את קבלת עותק ה-"FACTS ABOUT ISRAEL 1992", אשר הואלת לשלוח
אל שר המשפטים.

בכבוד רב,

ר. גל
רבקה גל
מנהלת לשכת השר

רכ/דא

ירושלים, כ"ח בניסן התשנ"ב
1 במאי 1992

(42354)

מס' תיק: 237

לכבוד
עו"ד אליעזר ברק
רח' נורדוי 3
חיפה

עו"ד ברק הנכבד,

הנדון: חוק לתיקון פקודת רופאי השיניים
(נוסח חדש) (מס' 2), התשנ"ב - 1992

זאת לאשר קבלת מכתבך אל שר המשפטים בענין שבנדון.

פנייתך הועברה לבדיקה ועם סיומה נשוב ונודיעך.

בברכה,

אריאלה סלעי, עו"ד
יועצת בכירה לשר

אק/דא

August 1914

RECEIVED
JULY 1914
JULY 1914
JULY 1914
JULY 1914

לשכת שר המשפטים

בברכה

223/0

H2.
H3.
H4.
H5.
H6.
H7.

ברק אליעזר
BARAK ELIEZER
משרד עורכי-דין ונוטריונים
LAW OFFICES & NOTARIES
664524-641710 טל. 44486 ת.ד. 3
OFFICE IN HAIFA: 3 NORDAU ST. P.O.B. 44486 HAIFA

1.04.92

לכבוד
שר המשפטים
מר דן מרידור
משרד המשפטים
ירושלים.

א.נ.ח.

שם (מס' 4145)

הנדון: חוק לתיקון פקודת רופאי השיניים
(נוסח חדש) (מס' 2)
התשנ"ב 1992.

בתור אבא של סטודנט לרפואת שיניים המסיים השנה, בחודש יולי 1992 את הפקולטה לרפואת שיניים ברומניה, בוקרסט, הנני מרשה לעצמי לפנות אליך בענין כדלקמן:

לפי ידיעתי חצי שעה לפני שהתפזרה הכנסת הועבר החוק הנ"ל, בקריאה שניה ושלישית.

בין האנשים שעלולים להפגע בצורה חמורה מהחוק נמנה גם בני. קבלתי צלום מהחוק ועד כמה שידוע לי הוא טרם פורסם ברשומות. הנני מבין שתחילתו של החוק יהיה ביום פרסומו.

בס' 2 (ד) נאמר: "הוא עמד בבחינות שקבע המנהל בתקנות לאחר התייעצות עם המועצה המדעית".

תחילתו של החוק יהיה בפרסומו, ולכן הנני מניח שבקיץ יפורסמו גם התקנות של הרשוי, אין עוול גדול מזה לסטודנט שסיים את למודיו בחו"ל, ולמעשה לא ניתן לו מרווח זמן להתכונן.

גם ענין עריכת הבחינות עתיד לגרום עוול לא קטן, וזה אני לומד מדרך היסורים של הרופאים הכלליים הנגשים לבחינות.

הנני חושב שמן הראוי היה שתוקפו של החוק יהיה לפחות 12 חודש לאחר פרסומו, ובדרך זו היו מאפשרים לנבחנים להתכונן.

בס' 7 לחוק, בהוראת מעבר ישנה הוראה מפלה, בין ילידי הארץ החוזרים למולדתם, לבין הרופאים שהגיעו לארצנו.

הנני מניח שניתן עדין לתקן את המצב אם בתקנון הבחינות תנתן הקלה למחזור הראשון של הנבחנים, או יטילו עליהם מבחן מעשי בלבד, או תמצא דרך כלשהי לאי החלתו, על מחזור יולי 1992.

בוגרי הפקולטה לרפואת שיניים בארץ לא יתקלו בשום בעיה להבחן בהודעה קצרה מאחר והתקנון הבחינות יושחת על חומר הלימודים שלהם, ללא התחשבות עם החומר הנלמד בפקולטות בחו"ל.

למודי בני בחו"ל נעשו בל-כורחו, לאחר שסיים את שרותו הצבאי (ביחידה נבחרת של צה"ל) נאלץ היה לחפש אוניברסיטה שתסכים לקבלו.

עתודאים של הפקולטה בארץ שוב יצאו נשכרים, כשאליהם מצטרפים רופאים שקבלו מענקים ואפשרו להם להשתתף בקורסים מיוחדים, כמפורט בס' 7 לחוק.

תמיה גדולה עולה מהחפזון שבו עבר החוק, לפני פיזור הכנסת.

אולי התשובה לתמיה היא באותו סעיף בחוק המכנה את מנהל משרד הבריאות להוועץ עם הסתדרות רופאי השיניים, צד מעוניין בצמצום השורות. (גילדה).

אודה לך מאוד באם במסגרת תפקידך תוכל להתערב למען בני-הארץ ולעמוד על זכויותיהם.

מאחר ועשרות סטודנטים התקשרו מחו"ל, במשריו ובאמצעות בני, ובקשו ממני לעזור להם לארגן פגישה עם שר המשפטים, אודה לך מאוד באם תוכל לקבל נציגות של סטודנטים מחו"ל, באחד מימי חול-המועד פסח, מועד בו הם שוהים בארץ.

בכבוד רב,

א. ברק, עו"ד

אל:

התאריך

סו"ת נ. 18 אכז-אנאלוג מ"ה הסל"ה 15.4.92

מאת:

תיק מס'

אסתר סלומון

הערות:

סימוכין:

הוצי אהבה אלו - התייחסות
לאהבה הכפולה א 3 ו 1 אכז
אנאלוג

בבית
אסתר סלומון

15.5.92
זית

273

סלומון
אסתר
15.5.92

ד ת ו ר

כ' אדר ב' תשנ"ב
25 במרץ 1992
ר-927

לכבוד
דן מרידור
שר המשפטים
משרד המשפטים
ירושלים

אדוני שר המשפטים,

הנדון: צו בדבר משמר אזרחי ביישובים (מס' 1362)

1. אני מעביר אליך רצ"ב חוות דעתו של היועץ המשפטי למועצה עו"ד יצחק ענבר בנושא: צו בדבר משמר אזרחי ביישובים (מס' 1362) שנחתם לאחרונה ע"י אלוף הפיקוד בעקבות דיונים במשרד המשפטים.
2. הופתעי לראות שלאחר מאמצים כבירים של שנים להקים משמר אזרחי ולאחר שהבטחת לסייע בהקמתו, התקבל צו שמשמעותו בעצם הקמת גוף חסר תוכן וסמכויות.
3. אנו מבקשים לתקן את המעוות ולמנוע מראש יצירת אפליה בין המשמר האזרחי במדינת ישראל לבין המשמר האזרחי ביישובים ביו"ש.

אודה לך על התערבותך המיידית בנושא.

בברכה,
רוי נחמן
ראש מועצת אריאל

ירושלים, 24.3.92

סימוכין: ח"8400/ד

לכבוד

מר רון נחמן

ראש המועצה המקומית

אריאל

=====

א.נ.,

הנדון: צו בדבר משמר אזרחי בישובים (מס' 1362)

להלן הערותינו לצו שבנדון:

1. הקמת משמר אזרחי

(א) הצו אינו מסדיר אלא את המסגרת להקמת משמר אזרחי. הקמת משמר אזרחי בישוב מסויים, הלכה למעשה, טעונה התקנת צו נוסף על ידי מפקד כוחות צה"ל באיזור (סעיף 2 לצו).

(ב) גם לאחר שיוקם בישוב משמר אזרחי ספק רב אם ניתן יהיה להפעילו כל עוד לא יותקנו כללים בהתאם לסעיפים 3 (א), 3 (ג), 6 (ה) (2), ו-8 לצו.

2. תפקידי המשמר האזרחי וחבריו

(א) קיים הבדל מהותי בין תפקידי המשמר האזרחי בישראל לבין תפקידי המשמר האזרחי בישובים כפי שנקבעו בצו:

על פי פקודת המשטרה כתחולתה בישראל (להלן - "פקודת המשטרה"), תפקידו של המשמר האזרחי הינו לסייע למשטרה בפעולותיה למען שמירת בטחון הנפש והרכוש מפני "פגיעה איבה" כמשמעה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה תש"ל - 1970, ובנוסף לכך תהא המשטרה רשאית להסתייע במשמר גם לפעולותיה למען שמירת בטחון הנפש והרכוש בתחומי פעילות אחרים שנקבעו בתקנות. (סעיף 49 ב' לפקודה).

לפי הצו, לא הוסמכה המשטרה להסתייע במשמר האזרחי בהקשר לשמירת בטחון הנפש והרכוש מפני "פגיעת איבה", אלא אך ורק בהקשר לשמירת בטחון הנפש והרכוש "בתחומי הפעילות שיקבע הממונה". (סעיף 3 (א) לצו).

(ב) פקודת המשטרה קובעת, כי חברי המשמר יהיו מי שהתקבלו כמתנדבים לפי כללים שיקבע השר, מי שנתמנה שוטר מיוחד, מי שנמנה עם כוחות המילואים של צה"ל ונשלח למשטרה ע"י הרשות הצבאית כדי לשרת בה את השירות שאליו נקרא וכן מי שנשלח למשטרה מאת רשות השמירה, על מנת שימלא בה את השמירה שבה הוא חייב מכוח חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה) תשכ"א - 1961 או את השמירה שהתנדב לה לפי החוק האמור.

לעומת זאת, לפי הצו חברי המשמר אינם אלא מי שנתקבלו למשמר "לפי כללים שיקבע הממונה בהודעה ובלבד שלא יהיה חבר המשמר אלא מי שהוא תושב הישוב שבו הוקם המשמר".

(ג) השוואת נוסחי הפקודה והצו מלמדת, כי חברי המשמר ביישוב לא יהיו אלא מתנדבים, כי לא ניתן יהיה לשלוח למשמר חיילי מילואים או שומרים עפ"י צו השמירה וכי המשמר אכן לא יעסוק כלל ועיקר בסיוע למשטרה בפעולותיה למען שמירת בטחון הנפש והרכוש מפני

"פגיעת איכה".

(ד) מהאמור לעיל עולה כי שמירת בטחון הנפש והרכוש כישוב שבו יכונן משמר אזרחי תכוצע ע"י שני גופים נפרדים שיפעלו במקביל: השומרים לפי צו השמירה, שיגנו מפני "פעולות איכה"; ומתנדבי המשמר האזרחי/המשטרה שיגנו מפני פעולות אחרות.

(ה) ההבחנה דלעיל בין סוגי עבירות אשר יכול ותכוצענה כלפי תושבי הישוב, כאשר בכל אחד מהם יטפל גורם אחר המנותק מרעהו נראית לנו מלאכותית ומיותרת ועל פניו ברור כי מדובר בסירבול מיותר של המערכת, מחד, וכי ליושבים היה מוענק בטחון רב יותר אם שני הגופים היו פועלים בכפיפה אחת (במסגרת של המשמר האזרחי), מאידך.

3. חובת ההתלוות לכוחות המשטרה

(א) סעיף 3 (ד') לצו קובע, כי "חבר המשמר לא יישלח למלא תפקיד אלא בלווי כוחות משטרה".

(ב) הוראה מעין זו אינה מופיעה בפקודת המשטרה ולא ברור לנו כלל ועיקר מהו פישרה ומהו הטעם בהבחנה בנדון זה בין חבר המשמר האזרחי בישראל לבין חבר המשמר האזרחי ביושבים.

(ג) הוראה זו נראית מוזרה במיוחד נוכח העובדה כי "השומרים" לפי צו השמירה ממלאים את תפקידם באופן עצמאי מבלי שהוצמדו, למשל, לכוחות צה"ל. וכי מדוע

יהא הדין שונה לגבי חברי המשמר?

4. סמכויותיו של חבר המשמר

(א) סמכויות חבר המשמר לדרוש שם ומען (סעיף 26(א) - סמכויות אלו נראות מספקות ואין לנו הערות לגביהן.

(ב) כאשר לסמכויות המעצר וההתלוות - הרי סמכויות חבר המשמר בישובים הינן מצומצמות לאין שיעור מסמכויותיו של חבר המשמר בישראל.

סמכויותיו של חבר המשמר בישראל בשעת מלוי תפקידו הינן כשל שוטר (סעיף 49 ד' לפקודה) ולפיכך חל בנדון סעיף 3 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) (נוסח חדש) תשכ"ט - 1969. לעומת זאת, לגבי סמכויות חבר משמר בישוב נקבעו הוראות מיוחדות בסעיף 6 לצו.

מהשוואת הסמכויות עולה, בין היתר, תמונה עגומה כדלקמן:-

היה לשוטר/חבר משמר בישראל יסוד סביר להניח כי אדם עבר עבירה - רשאי הוא לדרוש מאותו אדם שיתלווה אליו לתחנת המשטרה.

חבר משמר בישוב יהיה רשאי לדרוש כאמור רק אם יש לו יסוד להניח שאותו אדם עבר עבירה "זה מקרוב".

עולה מכאן, שאם חבר משמר בישוב יתקל בעבריין מבוקש שבצע פשע חמור מספר חודשים קודם לכן ונמלט מאימת הדין - לא יהא מוסמך לדרוש ממנו ולו להתלוות אליו לתחנת משטרה אלא יהא חייב להניחו לנפשו ...

* שוטר/חבר משמר בישראל שאדם סרב להתלוות אליו לאחר שנדרש לכך כאמור לעיל רשאי לעצור אותו אדם.

חבר משמר ביישוב שאדם סרב להתלוות אליו לא מוסמך לעצרו...

נמצא כי סמכויות חבר המשמר ביישוב לדרוש מאדם להתלוות אליו נטולות שיניים וריקות מכל תוכן ולא נכתבו אלא לתפארת המליצה!

* שוטר/חבר משמר בישראל רשאי לעצור אדם שביצע עבירה שעונשה מעל 3 שנות מאסר וכן הינו רשאי לעצור אדם שביצע עבירה שעונשה מאסר העולה על 6 חודשים בתנאי שנעברה בפניו או זה מקרוב.

חבר משמר ביישוב אינו רשאי לעצור אדם אלא אם כצע עבירה בפניו או זה מקרוב, וגם זאת בתנאי שעונשה של העבירה הוא מעל 3 שנים והיא מן העבירות שיקבעו בצו ובתנאי נוסף שקודם לכן נדרש אותו אדם להתלוות אל חבר המשמר אך לא ציית לדרישה זו...

עולה מכאן, שחבר משמר ביישוב, הנתקל בעת מלוי תפקידו בכיצוע פשע חמור, כגון: שוד מזויין של בנק - לא יהיה מוסמך להסתער על השודדים ולעוצרם בלא שיבקש מהם, קודם לכן, להתלוות אליו לתחנת המשטרה... (כך!!!)

לא יכול להיות ספק, כי הסמכה מעין זו הינה בלשון המעטה מגוחכת ולהמחשת האמור לעיל יצויין כי סמכויותיו דנן של חבר המשמר ביישוב אף מצומצמות מסמכויות של אדם פרטי בישראל, אשר סעיף 6 (2) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיתוף) מטמין אותו לעצור כל אדם "המבצע בפניו פשע"...

* שוטר/חבר משמר בישראל רשאי לעצור אדם הנמצא
"בנסיבות מחשדות כשהוא נוקט אמצעי זהירות להסתתרו".

חבר משמר בישוב אינו מוסמך לעצור אדם כזה!

חבר המשמר יוכל אמנם לדרוש מאדם כזה להתלוות אליו
לתחנת משטרה ואולם אם יתקל בסירוב יהא עליו להניח
אותו אדם לנפשו, שהרי לעיל כבר עמדנו על כך כי
סירוב להתלוות לחבר משמר אינו מהווה עילת מעצר...

* יצוין, כי לפי סעיף 6 (ה) לצו, חבר המשמר יוכל
לעצור אדם בלא צו מעצר "אם המעצר נעשה לצורך סיוע
לשוטר בעת מילוי תפקידו לפי דרישתו ובנוכחותו"
ואולם, אם מסיבה כלשהיא לא ימצא שוטר בצמידות פיזית
הדוקה לחבר המשמר (רעיון הנראה לנו אבסורדי
לכשעצמו!) הרי הסמכויות לוקות בחסר מהותי כפי שפורט
לעיל.

להמחשת האבסורד נשוב לדוגמת "השוד המזויין" שהובאה
לעיל: אם השוטר יהיה צמוד לחבר המשמר ויורה לו
לעצור את השודד - יהא חבר המשמר מוסמך לעצור את
השודד גם בלא שידרוש ממנו קודם לכן להתלוות אליו
לתחנת המשטרה, ובלבד שהמעצר יבוצע בנוכחותו של
השוטר.

ואולם, אם השודדים ירצחו את השוטר המתקרב אליהם
"תפקענה" סמכויותיו של חבר המשמר, והוא לא יהיה
מוסמך לעצור את השודד - שביני לביני גם ביצע לעיני
חבר המשמר רצח - אלא אם ידרוש ממנו, קודם לכן,
להתלוות אליו לתחנת המשטרה...

(ג) באשר לסמכות החיפוש של חבר המשמר בשוב - בעוד ששוטר/חבר משמר בישראל רשאי לחפש בכליו או בגופו של כל אדם שנעצר על ידו (סעיף 22 לפקודת סדר הדין הפלילי) וכן הינו רשאי להיכנס ולחפש בכל בית או מקום בהתקיים עילות מסוימות (סעיף 25, שם), הרי סעיף 6 (ג) לצו אינו קובע אלא כי חבר המשמר יהיה מוסמך "לערוך חיפוש בכליו או בגופו של אדם או בכלי רכבו אם יש לו חשד סביר כי אותו אדם נושא איתו, שלא כדין, סכין, כלי יריה או חומר נפיץ או מבעיר והחיפוש דרוש כדי למנוע סיכון חיי אדם".

אין צריך לומר כי סמכויות מקוצצות מעין אלו הינן בלתי אפקטיביות לחלוטין ואין בהן כדי לאפשר לחברי המשמר למלא את תפקידם.

5. תקציבים

(א) בפקודת המשטרה כתחולתה בישראל קיימת התייחסות להיבטים התקציביים שבפעילות המשמר האזרחי: שר הפנים חייב להכין מדי שנה, בהתייעצות עם הרשויות המקומיות שבהן יתכונן המשמר, תכנית בדבר הוצאותיהן למשמר. הרשות המקומית חייבת לכלול את סכום ההוצאות בתקציבה ואוצר המדינה משתתף בכיסוי ההוצאות (סעיף 49 ז' לפקודה).

(ב) הצו אינו כולל התייחסות כלשהיא להיבט התקציבי וככל הידוע לנו, סוגיה זו שנויה כיום במחלוקת בין הרשויות הנוגעות לעניין.

6. סיכום

- (א) נראה כי קוי הדמיון העיקריים, הקיימים בין צו המשמר האזרחי בישובים לבין המשמר האזרחי כפי שהוא נהוג בישראל, אינם אלא בכנוי: "משמר אזרחי"...
- (ב) תפקידיו של המשמר האזרחי בישובים כפי שנקבעו בצו, כמו גם סמכויותיהם של חברי המשמר - מצומצמים לאין שיעור מהנהוג בישראל וחלק מההסדרים שנקבעו, במיוחד בנושא הסמכויות, לוקה בעליל בחוסר סבירות קיצוני.
- (ג) אין צריך לומר כי בצו לא ניתן ולו קצהו של ביטוי למצוקה הכטחונית המיוחדת שבה שרויים הישובים באיו"ש.
- (ד) איננו מוצאים כל הסכר ענייני לתוצאה הדלה שהופקה לאחר טיפול כה ממושך.
- (ה) סבורנו כי ניזקו של הצו רב מתועלתו וספק רב בעיננו אם אדם בר דעת המודע למצב המשפטי לאשורו יסכים ליטול חלק "בעוף מוזר" מעין זה.

בכבוד רב,
יצחק ענבר, עו"ד

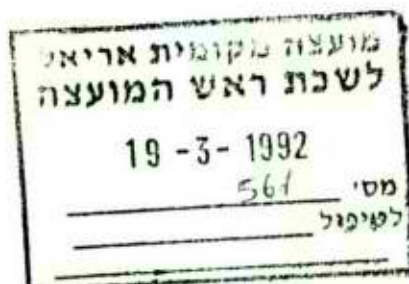
ס-233

משרד הביטחון

עוזר השר להתיישבות
תשתית ואז"פ

סלפון: 697 5961
פקס: 216940
ח' אדר ב' תשנ"ב
13 מרס 1992
מחשב: (339)
סימוכין: אש/

לכבוד
מר עמוס סרסמן - ר' עיריית מעלה אדומים

נכבדי,

הנדון: צו המשמר האזרחי באיו"ש.

מצ"ב צילום צו המשמר האזרחי באיו"ש, כפי שנחתם ע"י אלוף פיקוד המרכז, לידיעתכם.

הנני מקווה ששר המשטרה יורה בהקדם להקים את המשא"ז בישוביכם.

בברכה,
מנחם (מולק) כהן
ע' שהב"ס להתיישבות
תשתית ואז"פ

ל י ס ר א ל

ה ג נ ה

צ ב א

צו מס' 1362

צו בדבר משמר אזרחי בישובים

בתוקף סמכותי כמפקד כוחות צה"ל באזור והואיל והנני סבור כי הדבר דרוש לבטחון האזור, הנני מצוה בזה לאמור:

הגדרות

1.

בצו זה -

"ישוב" - ישוב שיש בו תחנת משטרה;
 "כוחות משטרה" - כוחות משטרה כמשמעותם בצו בדבר כוחות משטרה הפועלים בשיתוף עם צה"ל (יהודה והשומרון) (מס' 52), התשכ"ז - 1967;
 "תושב" - לרבות מי שגר בישוב ואינו רשום כתושב בו במרשם האוכלוסין בין באזור ובין בישראל, ואינו חבר משמר בישוב אחר;
 "הממונה" - מי שימונה על-ידי מפקד כוחות צה"ל באזור כממונה לענין צו זה.
 "סכין" - כלי בעל להב או כלי אחר שמסוגל לדקור או לחתוך;
 "כלי יריה" ו-"חפץ נפיץ או מבעיר" - כמשמעותם בצו בדבר הוראות בטחון (יהודה והשומרון) (מס' 378), התש"ל - 1970.

2.

הקמת משמר אזרחי בישובים

מפקד כוחות צה"ל באזור, בהתייעצות עם הממונה, רשאי להורות בצו על הקמת משמר אזרחי בישוב (להלן - "המשמר").

3.

המשמר האזרחי ותפקידיו

- (א) בכל פעולה שכוחות משטרה מוסמכים לעשות למען שמירת הבטחון, הנפש והרכוש בתחומי הפעילות שיקבע הממונה, רשאים הם להסתיע במשמר שהוקם באותו ישוב.
- (ב) חבר המשמר ימלא תפקיד במשמר רק משנשלח לעשות כן על ידי מפקדו בכפוף להוראות צו זה.
- (ג) חבר המשמר לא ישלח למלא תפקיד בתחומי פעילות שנקבעו על ידי הממונה, אלא אם כן קיבל הכשרה מתאימה שתיקבע על ידי הממונה בהודעה.
- (ד) חבר המשמר לא ישלח למלא תפקיד אלא בליווי כוחות משטרה.
- (ה) חבר המשמר ישלח למלא תפקיד רק בתחומי הישוב בו הוקם המשמר.

4.

חברי המשמר

חבר המשמר הינו מי שנתקבל למשמר כמתנדב לפי כללים שיקבע הממונה בהודעה; ובלבד שלא יהיה חבר המשמר אלא מי שהוא תושב הישוב בו הוקם המשמר.

5.

מעמדו של חבר

- (א) חובותיו, זכויותיו, חסינויותיו וכפיפותו

שכת שר הביטחון
עוזר רשו להתיישבות
התקבל ב- 12-03-1992
48

המשמר

לשיפוט ולדין משמעת של חבר המשמר בשעת מילוי תפקידו יהיו כשל חבר המשמר האזרחי בישראל בשינויים המחוייבים; הוראה זו באה להוסיף על כל חובה שהוטלה עליו בכל דין או בתחיקת בטחון.

(ב) חובה שהוטלה על חבר המשמר לפי חוק שירות בטחון (נוסח משולב), התשי"ט - 1959, או חוק ההתגוננות האזרחית, תשי"א - 1951, כפי תוקפם בישראל מעת לעת, או חובה לשירות קבע בצה"ל, דוחה חובה שהוטלה עליו כחבר המשמר.

סמכויותיו של 6. חבר המשמר

לחבר המשמר, בשעת מילוי תפקידו, תהיינה הסמכויות הבאות:

(א) לדרוש מכל אדם למסור לו ידיעות מלאות המאפשרות את זיהויו ולהציג בפניו כל תעודה שברשותו המאפשרת את זיהויו.

(ב) לדרוש מכל אדם להתלוות אליו לתחנת המשטרה או עד לבואו של שוטר אם לא הזדהה בפניו כאמור או אם יש לחבר המשמר יסוד סביר להניח שאותו אדם עבר עבירה זה מקרוב.

(ג) לערוך חיפוש בכליו או בגופו של אדם או בכלי רכבו אם יש לו חשד סביר כי אותו אדם נושא איתו, שלא כדין, סכין, כלי ירייה או חומר נפיץ או מבעיר והחיפוש דרוש כדי למנוע סיכון חי אדם.

(ד) לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי של עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה; עשה חבר המשמר שימוש בסמכות זו, ימסור מיד את החפץ אשר תפס לידי שוטר או חייל.

(ה) לעצור אדם בלא צו מעצר, אם-

(1) המעצר נעשה לצורך סיוע לשוטר בעת מילוי תפקידו לפי דרישתו ובנוכחותו.

(2) האדם מבצע בפניו, או שהוא מואשם על ידי אדם אחר אשר בפניו עבר, זה מקרוב, עבירה שהעונש הקבוע בצידה הוא מעל שלוש שנות מאסר, והיא מן העבירות שקבע הממונה בצו, ובלבד שקודם המעצר נדרש אותו אדם להילוות אל חבר המשמר עד לבואו של שוטר אל תחנת המשטרה, והוא לא ציית לדרישה זו.

(ו) חבר המשמר שעצר אדם על פי סעיף קטן (ה) ימסרנו מיד לחייל או לשוטר במילוי תפקידם או יביאנו מיד לתחנת המשטרה הקרובה.

(ז) בנסיבות בהן הוסמך חבר המשמר בצו זה לעצור אדם, רשאי הוא להשתמש בכל אמצעי סביר הדרוש לביצוע המעצר, אם האדם מתנגד למעצר או מנסה להתחמק ממנו. עשה חבר המשמר שימוש בסמכות כאמור, יודיע על כך מייד לחייל או לשוטר שלידו מסר את העציר.

7. סיום החברות. חברותו של אדם במשמר פוקעת ארבעה עשר יום לאחר שמסר למפקדיו הודעה בכתב על הפסקת חברותו, או ביום שנמסרה לו הודעה על כך בכתב מאת מפקד המשמר בתחומי ישוב, הכל לפי התאריך המוקדם.

8. תעודות וסמלים. (א) לחבר המשמר תימסר תעודה לצורך זיהוי כחבר המשמר; הממונה יקבע בצו הוראות לשימוש בתעודה המזהה.

(ב) חבר המשמר יענוד בעת מילוי תפקידו את האבזורים והסמלים שקבע הממונה בצו; הממונה יקבע בצו הוראות לשימוש באבזורים ובסמלים.

9. מינויים. (א) הממונה או מי שהסמיך לכך ימנה מבין כוחות משטרה מפקד למשמר בתחומי ישוב ורשאי הוא למנות מבין כוחות משטרה שוטרים למלא תפקיד במשמר ולקבוע את תאריהם.

(ב) מינוי מפקדים וקצינים למשמר מדרגת סגן ניצב ומעלה טעון אישור מפקד כוחות צה"ל באזור.

10. גמלאות לנפגעים. חבר משמר שנפגע תוך כדי מילוי תפקידו למען שמירת בטחון הנפש והרכוש בהתאם להוראות הממונים עליו, יראו אותו כמי שנפגע על פי חוק המשטרה (נכים וניספים), התשמ"א - 1981, כפי תוקפו בישראל.

11. תחילת תוקף. תחילת תוקפו של צו זה ביום חתימתו.

12. השם. צו זה ייקרא: "צו בדבר משמר אזרחי בישובים (אזור יהודה והשומרון) (מס' 136)", התשנ"ב - 1992.

התשנ"ב 12 ק"א 1992

דני
מפקד
באזור
יהודה
יחסי
כוחות
ההשומרון
אלוף
צה"ל

ה' בניסן תשנ"ב
8 באפריל 1992
ר-939

תע"פן הס -
עמק יזרעלי
האוקיותיך הא"צ

משרד המשפטים
מס' 273

לכבוד
מר דן מרידור
שר המשפטים
משרד המשפטים
ירושלים

נכבדי,

הנדון: הסדרי ביטחון ואבטחה באריאל

רצ"ב מכתבו של קב"ט אריאל מנחם גולדין אלי בנושא
הסדרי ביטחון ואבטחה באריאל.

אודה לך על התייחסותך להערות ותשובתך בנדון.

בברכה
רון נחמן
ראש מועצת אריאל

18.3.92
טח-157

לכבוד
רון נחמן
ראש המועצה

הנדון: הסדרי בטחון ואבטחה באריאל

1. לאור התהליך המדיני והשחפרות מזג האוויר, המצב הבטחוני הולך ומחמיר. ראה מקרה התקפת המחבלים בגלעד, הרצח בג'נין, יריות לאור היום על אזרחים ישראלים, הרצח ביפו, פיצוץ שגרירות ישראל בארגנטינה, רצח אהוד סדן בטורקיה, זריקות אבנים ובקבוקי תבערה על אזרחים ישראלים בדרכי יהודה ושומרון יום יום. יש ידיעות מודיעיניות על כוונה לפגוע ברכוזי עולים חדשים ורכוזי אזרחים וילדים.
2. לאור כל האמור לעיל אני דורש שהגורמים המופקדים על נושאי הבטחון יתנו לנו את כל הכלים החוקיים והאמצעים הפיזיים לבצע את עבודתנו ולספק כתושבי אריאל את הבטחון הדרוש לקיום חיי היום יום.

בברכה,
מנחם אוקדין
קב"ט אריאל

אוריאל
מנחם אוקדין
קב"ט אריאל

ת.ד. 25 ד.ב. אפרים אריאל 44824 • טל. 03-9366077 • P.O.Box 25 D.N. EPHRAIM ARIEL 44824 ISRAEL

ת.ד. 25 ד.ב. אפרים אריאל 44824 טל. 03-9366077, 9366646 פקס. 03-9365653-נט
P.O.Box 25 D.N. EPHRAIM ARIEL 44824 ISRAEL TEL. 03-9366077, 9366646 FAX. 03-9365653

- מוגבל -

לשכת היועץ
המספטי
01654 - 050/00
02-043251 : טלפון
02-249989 : סקטור מנהל
חש"ר : אורח
1992 : מנע

שר המשפטים
אני בן איילן

הוגמ"ר איו"ש קצין הגמ"ר
הוגמ"ר איו"ש - מפקד
מפצ"ר - דע"ן דבל"א
פקמ"ו - יועץ והלוף לאיו"ש
וטמ"ר 417 - מחקר

הגדרות: בדיקת תושבים מקומיים הנכנסים לארץ

1. ביום 6 בפברואר 1992, נערכה בדיקה של תושבי ארץ ישראל, אשר נכנסו לארץ ישראל, מר רון וחנן, הודעה ליועצות לפיה ניתנה הנחיה ממפקד החטיבה הממונה על ארץ ישראל לשומרים ביישוב לערוך רישום של נכנסים ורישום של רכב, ולא מאפשרים לנכנסים לשוהות כלילה באזור.

2. אגף קתבה כי אספקה החסרה נשארה
הנחיות אלו מן הפיקוד.

3. כן מצויין בכתבה, מפי מר חנן, כי ההוראות לעיל נתנו למרות שהן בניגוד לחוק.

4. הוזכר למעשה 3 מקובלות עליו, והנחיות שנתנו היון אכן בניגוד לחוק ואסור היה ליתן (אם אכן נתנו).

5. אנו חורגים דעתנו כי אנו שבים על כך יתה לאור הרישום הכתבה.
אין לשנות ביישובים סמכות לדרוש הודעות ממי שנכנס ליישוב, למעט ממי שיש טעם לחשוד כי אדם זר, וזהו מחוץ.

6. תושבים מקומיים המועסקים כדון בתחומים הישראלית, ואשר עבודתם מצדדית ליון במקום העבודה, יכולים להשאר ליון ביישוב כלילה ואין סמכות לרש"צ או שומרים, וזהו לא למסור ליון. ליון וזה ליון במקום.
ואם לאו אספקה צריכה לענין א.

ליון אספקה.

- מוגבל -

7. לנו לא ידוע על הנחיות לפיוק שומרים. וישו עשיות וטו רוחוון לוול, ודבר זה לא ידוע גם למכתב ד' ונראה לנו כי אם נתנו הנחיות הרי שמדובר בהנחיות מקומיות. נבקש לבדוק את הטענות ולהבהיר כי לשומרוח אין הרשאה לפיקול כפי שנטען ע"י מר נחמן.
8. מצ"ב מכתב שהופנה אלינו ע"י קב"ט המועצה המקומית קרני שומרון ותשובתנו למכתב זה, אשר עונה לדעתנו על השאלות העקרוניות שמטרידות את המזרחות רהתייטבות הישראלית, ונבקש להנחות את המחטי"ם וקציני ההגמ"ר בהתאם לתשובתנו זו.
9. נודה לעדכוננו בדבר הטיפול בפנייתנו.

יונה יוזנברג,
 היועץ
 ומהפטי
 אלי"ם

44-157 * ילעד רוגל

הודעת פקסימיליה

285438 בפאקס מס'

תאריך: 5.4.2

קלל לך ה' אלהיך
 עזר צדק
 אלהיך - נקל
 עבודתך

סך כל מספר חדפים
(כולל עמוד זה:)

12

אם לא נתקבלו כל הדפים או אם הם בלתי קריאים נא להודיענו
טלפונית לטלפון 02-259522.

הנהגת פרשת האכילה והשבת :

(1) חמשה דברים נאמרו בפרשת האכילה והשבת :
8 א' (א' א')

(2) 3 דברים נאמרו בפרשת האכילה והשבת :
3 א' (א' א')

בכבוד רב,

1995 11 11
 1995 11 11
 1995 11 11

פקס

41241
ye

20/10/14

* יצחק ענבה * נילעד רוגל

ענבה - רוגל, עורכי דין

ירושלים, 24.3.92
סימוכין: 8400/ח"ד

לכבוד

מר רון נחמן

ראש המועצה המקומית

אריאל

=====

א.נ.,

הנדון: צו בדבר משמר אזרחי בישובים (מס' 1362)

להלן הערותינו לצו שכנדון:

1. הקמת משמר אזרחי

(א) הצו אינו מסדיר אלא את המסגרת להקמת משמר אזרחי. הקמת משמר אזרחי בישוב מסויים, הלכה למעשה, טעונה התקנת צו נוסף על ידי מפקד כוחות צה"ל באיזור (סעיף 2 לצו).

(ב) גם לאחר שיוקם בישוב משמר אזרחי ספק רב אם ניתן יהיה להפעילו כל עוד לא יותקנו כללים בהתאם לסעיפים 3 (א), 3 (ג), 6 (ה) (2), ו-8 לצו.

2. תפקידי המשמר האזרחי וחבריו

(א) קיים הבדל מהותי בין תפקידי המשמר האזרחי בישראל לבין תפקידי המשמר האזרחי בישובים כפי שנקבעו בצו:

על פי פקודת המשטרה כתחולתה בישראל (להלן - "פקודת המשטרה"), תפקידו של המשמר האזרחי הינו לסייע למשטרה בפעולותיה למען שמירת בטחון חנפּש והרכוש מפני "פגיעה איבה" כמשמעה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה תש"ל - 1970, ובנוסף לכך תחא המשטרה רשאית להסתייע במשמר גם לפעולותיה למען שמירת בטחון הנפּש והרכוש בתחומי פעילות אחרים שנקבעו בתקנות. (סעיף 49 ב' לפקודה).

לפי הצו, לא הוסמכה המשטרה להסתייע במשמר האזרחי כחקשר לשמירת בטחון הנפּש והרכוש מפני "פגיעת איבה", אלא אך ורק כחקשר לשמירת בטחון הנפּש והרכוש "בתחומי הפעילות שיקבע הממונה". (סעיף 3 (א) לצו).

(ב) פקודת המשטרה קובעת, כי חברי המשמר יהיו מי שהתקבלו כמתנדבים לפי כללים שיקבע חשר, מי שנתמנה שוטר מיוחד, מי שנמנה עם כוחות המילואים של צה"ל ונשלח למשטרה ע"י הרשות הצבאית כדי לשרת בה את חשירות שאליו נקרא וכן מי שנשלח למשטרה מאת רשות השמירה, על מנת שימלא בה את השמירה שבה הוא חייב מכוח חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה) תשכ"א - 1961 או את השמירה שהתנדב לה לפי החוק האמור.

לעומת זאת, לפי הצו חברי המשמר אינם אלא מי שנתקבלו למשמר "לפי כללים שיקבע הממונה בהודעה וכלבד שלא יהיה חבר המשמר אלא מי שהוא תושב הישוב שבו הוקם המשמר".

(ג) חשוואת נוסחי הפקודה והצו מלמדת, כי חברי המשמר בישוב לא יהיו אלא מתנדבים, כי לא ניתן יהיה לשלוח למשמר חיילי מילואים או שומרים עפ"י צו השמירה וכי המשמר אכן לא יעסוק כלל ועיקר בסיוע למשטרה בפעולותיה למען שמירת בטחון הנפּש והרכוש מפני

ענבר-רוגל, עורכי דין

יצחק ענבר * גילעד רוגל

"פגיעת איבה".

(ד) מהאמור לעיל עולה כי שמירת בטחון הנפש והרכוש בישוב שבו יכונן משמר אזרחי תבוצע ע"י שני גופים נפרדים שיפעלו במקביל: השומרים לפי צו השמירה, שיגנו מפני "פעולות איבה"; ומתנדבי המשמר האזרחי/המשטרה שיגנו מפני פעולות אחרות.

(ה) ההבחנה דלעיל בין סוגי עכירות אשר יכול ותבוצענה כלפי תושבי הישוב, כאשר בכל אחד מהם יטפל גורם אחר המנותק מרעהו נראית לנו מלאכותית ומיותרת ועל פניו ברור כי מדובר בסירבול מיותר של המערכת, מחז, וכי לישובים היה מוענק בטחון רב יותר אם שני הגופים היו פועלים בכפיפה אחת (במסגרת של המשמר האזרחי), מאידך.

3. חובת ההתלוות לכוחות המשטרה

(א) סעיף 3 (ד') לצו קובע, כי "חבר המשמר לא יישלח למלא תפקיד אלא בלווי כוחות משטרה".

(ב) הוראה מעין זו אינה מופיעה בפקודת המשטרה ולא ברור לנו כלל ועיקר מהו פישרה ומהו הטעם בהבחנה כנדון זה בין חבר המשמר האזרחי בישראל לבין חבר המשמר האזרחי בישובים.

(ג) הוראה זו נראית מוזרה במיוחד נוכח העובדה כי "השומרים" לפי צו השמירה ממלאים את תפקידם באופן עצמאי מבלי שהוצמדו, למשל, לכוחות צה"ל. וכי מדוע

יהא הדין שונה לגבי חברי המשמר?

סמכויותיו של חבר המשמר

.4

(א) סמכויות חבר המשמר לדרוש שם ומען (סעיף 26(א) - סמכויות אלו נראות מספקות ואין לנו הערות לגביהן.

(ב) באשר לסמכויות המעצר וההתלוות - חרי סמכויות חבר המשמר כישובים הינן מצומצמות לאין שיעור מסמכויותיו של חבר המשמר בישראל.

סמכויותיו של חבר המשמר בישראל כשעת מלוי תפקידו הינן כשל שוטר (סעיף 49 ד' לפקודה) ולפיכך חל בנדון סעיף 3 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) (נוסח חדש) תשכ"ט - 1969. לעומת זאת, לגבי סמכויות חבר משמר בישוב נקבעו הוראות מיוחדות בסעיף 6 לצו.

מחשואות הסמכויות עולה, בין היתר, תמונה עגומה כדלקמן:-

* היה לשוטר/חבר משמר בישראל יסוד טביר להניח כי אדם עבר עבירה - רשאי הוא לדרוש מאותו אדם שיתלווה אליו לתחנת המשטרה.

חבר משמר בישוב יהיה רשאי לדרוש כאמור רק אם יש לו יסוד להניח שאותו אדם עבר עבירה "זה מקרוב".

עולה מכאן, שאם חבר משמר בישוב יתקל בעברייין מבוקש שבצע פשע חמור מספר חודשים קודם לכן ונמלט מאימת הדין - לא יהא מוסמך לדרוש ממנו ולו להתלוות אליו לתחנת משטרה אלא יהא חייב להניחו לנפשו ...

* יצחק ענבר * גילעד הוגל

ענבר-רוגל, עו"כ דין

* שוטר/חבר משמר בישראל שאדם סרב להתלוות אליו לאחר שנדרש לכך כאמור לעיל רשאי לעצור אותו אדם.

חבר משמר בישוב שאדם סרב להתלוות אליו לא מוטמך לעצרו...

נמצא כי סמכויות חבר המשמר בישוב לדרוש מאדם להתלוות אליו נטולות שיניים וריקות מכל תוכן ולא נכתבו אלא לתפארת המליצה!

* שוטר/חבר משמר בישראל רשאי לעצור אדם שביצע עבירה שעונשה מעל 3 שנות מאסר וכן הינו רשאי לעצור אדם שביצע עבירה שעונשה מאסר העולה על 6 חודשים בתנאי שנעברה בפניו או זה מקרוב.

חבר משמר בישוב אינו רשאי לעצור אדם אלא אם בצע עבירה בפניו או זה מקרוב, וגם זאת בתנאי שעונשה של העבירה הוא מעל 3 שנים והיא מן העבירות שיקבעו בצו ובתנאי נוסף שקודם לכן נדרש אותו אדם להתלוות אל חבר המשמר אך לא ציית לדרישה זו...

עולה מכאן, שחבר משמר בישוב, הנוחקל בעת מלוי תפקידו בכיצוע פשע חמור, כגון: שוד מזויין של בנק - לא יהיה מוטמך להסתער על השודדים ולעוצרם בלא שיבקש מהם, קודם לכן, להתלוות אליו לתחנת המשטרה... (כך!!!)

לא יכול להיות טפק, כי הטמכה מעין זו הינה בלשון המעטה מנוכחת ולהמחשת האמור לעיל יצויין כי סמכויותיו דגן של חבר המשמר בישוב אף מצומצמות מסמכויות של אדם פרטי בישראל, אשר טע"פ 6 (2) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחילופש) מטמ"ך אותו לעצור כל אדם "המכצע בפניו פשע"...

* שוטר/חבר משמר בישראל רשאי לעצור אדם הנמצא
"בנסיבות מחשידות כשהוא נוקט אמצעי זהירות להסתתר".

חבר משמר בישוב אינו מוסמך לעצור אדם כזה!

חבר המשמר יוכל אמנם לדרוש מאדם כזה להתלוות אליו
לתחנת משטרה ואולם אם יתקל בסירוב יהא עליו להניח
אותו אדם לנפשו, שהרי לעיל כבר עמדנו על כך כי
סירוב להתלוות לחבר משמר אינו מהווה עילת מעצר...

* יצויין, כי לפי סעיף 6 (ה) לצו, חבר המשמר יוכל
לעצור אדם בלא צו מעצר "אם המעצר נעשה לצורך סיוע
לשוטר בעת מילוי תפקידו לפי דרישתו ובנוכחותו"
ואולם, אם חסירה רלווה לא ימצא ושוטר רצחיות פזיזת
חדוקה לחבר המשמר (רעיון הנראה לנו אבסורדי
לכשעצמו!) הרי הסמכויות לוקות בחסר מהותי כפי שפורט
לעיל.

להמחשת האבסורד נשוב לדוגמת "השוד המזויין" שהובאה
לעיל: אם השוטר יהיה צמוד לחבר המשמר ויורה לו
לעצור את השודד - יהא חבר המשמר מוסמך לעצור את
השודד גם בלא שידרוש ממנו קודם לכן להתלוות אליו
לתחנת המשטרה, ובלכך שהמעצר יבוצע בנוכחותו של
השוטר.

ואולם, אם השודדים ירצחו את השוטר המתקרב אליהם
"תפקענה" סמכויותיו של חבר המשמר, והוא לא יהיה
מוסמך לעצור את השודד - שביני לבניי גם ביצע לעיני
חבר המשמר רצח - אלא אם ידרוש ממנו, קודם לכן,
להתלוות אליו לתחנת המשטרה...

ענבר-רוגל, עו"כ דין * צחק עובר * בילעו רוגל

(ג) באשר לסמכות החיפוש של חבר המשמר בישוב - בעוד ששומר/חבר משמר בישראל רשאי לחפש בכליו או בגופו של כל אדם שנעצר על ידו (סעיף 22 לפקודת סדר הדין הפלילי) וכן הינו רשאי להיכנס ולחפש בכל בית או מקום בהתקיים עילות מסוימות (סעיף 25, שם), הרי סעיף 6 (ג) לצו אינו קובע אלא כי חבר המשמר יהיה מוסמך "לערוך חיפוש בכליו או בגופו של אדם או בכלי רכבו אם יש לו חשד סביר כי אותו אדם נושא איתו, שלא כדין, סכין, כלי יריה או חומר נפיץ או מבעיר והחיפוש דרוש כדי למנוע סיכון חיי אדם".

אין צריך לומר כי סמכויות מקוצצות מעין אלו הינן כלתי אפקטיביות לחלוטין ואין בהן כדי לאפשר לחברי המשמר למלא את תפקידם.

5. תקציבים

(א) כפקודת המשטרה כתחולתה בישראל קיימת התייחסות לחיבטים התקציביים שבפעילות המשמר האזרחי: שר הפנים חייב להכין מדי שנה, בהתייעצות עם הרשויות המקומיות שבהן יתכונן המשמר, תכנית בדבר הוראותיהן למשמר. חרשות המקומית חייבת לכלול את סכום החוצאות בתקציבה ואוצר המדינה משתתף בכיסוי החוצאות (סעיף 49 ז' לפקודה).

(ב) הצו אינו כולל התייחסות כלשהיא להיבט התקציבי וככל חידוע לנו, סוגיה זו שנויה כיום במחלוקת בין הרשויות הנוגעות לעניין.

6. סיכום

(א) נראה כי קוי הדמיון העיקריים, הקיימים בין צו המשמר האזרחי בישובים לבין המשמר האזרחי כפי שהוא נהוג בישראל, אינם אלא בכנוי: "משמר אזרחי"...

(ב) תפקידיו של המשמר האזרחי בישובים כפי שנקבעו בצו, כמו גם סמכויותיהם של חברי המשמר - מצומצמים לאין שיעור מהנהוג בישראל וחלק מההסדרים שנקבעו, כמיוחד בנושא הסמכויות, לוקה בעליל בחוסר סבירות קיצוני.

(ג) אין צריך לומר כי בצו לא ניתן ולו קצהו של ביטוי למצוקה הבטחונית המיוחדת שבה שרויים הישובים כאיו"ש.

(ד) איננו מוצאים כל הסבר ענייני לתוצאה הדלח שהופקה לאחר טיפול כה ממושך.

(ה) סבורנו כי ניזקו של הצו רב מתועלתו וספק רב בעיננו אם אדם בר דעת המודע למצב המשפטי לאשורו יסכים ליטול חלק "בעוף מוזר" מעין זה.

בבגד רב,

יצחק ענבר, עו"ד

■ 22

4 10 12 14 16 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36 38 40 42 44 46 48 50 52 54 56 58 60 62 64 66 68 70 72 74 76 78 80 82 84 86 88 90 92 94 96 98 100 102 104 106 108 110 112 114 116 118 120 122 124 126 128 130 132 134 136 138 140 142 144 146 148 150 152 154 156 158 160 162 164 166 168 170 172 174 176 178 180 182 184 186 188 190 192 194 196 198 200 202 204 206 208 210 212 214 216 218 220 222 224 226 228 230 232 234 236 238 240 242 244 246 248 250 252 254 256 258 260 262 264 266 268 270 272 274 276 278 280 282 284 286 288 290 292 294 296 298 300 302 304 306 308 310 312 314 316 318 320 322 324 326 328 330 332 334 336 338 340 342 344 346 348 350 352 354 356 358 360 362 364 366 368 370 372 374 376 378 380 382 384 386 388 390 392 394 396 398 400 402 404 406 408 410 412 414 416 418 420 422 424 426 428 430 432 434 436 438 440 442 444 446 448 450 452 454 456 458 460 462 464 466 468 470 472 474 476 478 480 482 484 486 488 490 492 494 496 498 500 502 504 506 508 510 512 514 516 518 520 522 524 526 528 530 532 534 536 538 540 542 544 546 548 550 552 554 556 558 560 562 564 566 568 570 572 574 576 578 580 582 584 586 588 590 592 594 596 598 600 602 604 606 608 610 612 614 616 618 620 622 624 626 628 630 632 634 636 638 640 642 644 646 648 650 652 654 656 658 660 662 664 666 668 670 672 674 676 678 680 682 684 686 688 690 692 694 696 698 700 702 704 706 708 710 712 714 716 718 720 722 724 726 728 730 732 734 736 738 740 742 744 746 748 750 752 754 756 758 760 762 764 766 768 770 772 774 776 778 780 782 784 786 788 790 792 794 796 798 800 802 804 806 808 810 812 814 816 818 820 822 824 826 828 830 832 834 836 838 840 842 844 846 848 850 852 854 856 858 860 862 864 866 868 870 872 874 876 878 880 882 884 886 888 890 892 894 896 898 900 902 904 906 908 910 912 914 916 918 920 922 924 926 928 930 932 934 936 938 940 942 944 946 948 950 952 954 956 958 960 962 964 966 968 970 972 974 976 978 980 982 984 986 988 990 992 994 996 998 1000 1002 1004 1006 1008 1010 1012 1014 1016 1018 1020 1022 1024 1026 1028 1030 1032 1034 1036 1038 1040 1042 1044 1046 1048 1050 1052 1054 1056 1058 1060 1062 1064 1066 1068 1070 1072 1074 1076 1078 1080 1082 1084 1086 1088 1090 1092 1094 1096 1098 1100 1102 1104 1106 1108 1110 1112 1114 1116 1118 1120 1122 1124 1126 1128 1130 1132 1134 1136 1138 1140 1142 1144 1146 1148 1150 1152 1154 1156 1158 1160 1162 1164 1166 1168 1170 1172 1174 1176 1178 1180 1182 1184 1186 1188 1190 1192 1194 1196 1198 1200 1202 1204 1206 1208 1210 1212 1214 1216 1218 1220 1222 1224 1226 1228 1230 1232 1234 1236 1238 1240 1242 1244 1246 1248 1250 1252 1254 1256 1258 1260 1262 1264 1266 1268 1270 1272 1274 1276 1278 1280 1282 1284 1286 1288 1290 1292 1294 1296 1298 1300 1302 1304 1306 1308 1310 1312 1314 1316 1318 1320 1322 1324 1326 1328 1330 1332 1334 1336 1338 1340 1342 1344 1346 1348 1350 1352 1354 1356 1358 1360 1362 1364 1366 1368 1370 1372 1374 1376 1378 1380 1382 1384 1386 1388 1390 1392 1394 1396 1398 1400 1402 1404 1406 1408 1410 1412 1414 1416 1418 1420 1422 1424 1426 1428 1430 1432 1434 1436 1438 1440 1442 1444 1446 1448 1450 1452 1454 1456 1458 1460 1462 1464 1466 1468 1470 1472 1474 1476 1478 1480 1482 1484 1486 1488 1490 1492 1494 1496 1498 1500 1502 1504 1506 1508 1510 1512 1514 1516 1518 1520 1522 1524 1526 1528 1530 1532 1534 1536 1538 1540 1542 1544 1546 1548 1550 1552 1554 1556 1558 1560 1562 1564 1566 1568 1570 1572 1574 1576 1578 1580 1582 1584 1586 1588 1590 1592 1594 1596 1598 1600 1602 1604 1606 1608 1610 1612 1614 1616 1618 1620 1622 1624 1626 1628 1630 1632 1634 1636 1638 1640 1642 1644 1646 1648 1650 1652 1654 1656 1658 1660 1662 1664 1666 1668 1670 1672 1674 1676 1678 1680 1682 1684 1686 1688 1690 1692 1694 1696 1698 1700 1702 1704 1706 1708 1710 1712 1714 1716 1718 1720 1722 1724 1726 1728 1730 1732 1734 1736 1738 1740 1742 1744 1746 1748 1750 1752 1754 1756 1758 1760 1762 1764 1766 1768 1770 1772 1774 1776 1778 1780 1782 1784 1786 1788 1790 1792 1794 1796 1798 1800 1802 1804 1806 1808 1810 1812 1814 1816 1818 1820 1822 1824 1826 1828 1830 1832 1834 1836 1838 1840 1842 1844 1846 1848 1850 1852 1854 1856 1858 1860 1862

1. 2. 3. 4.

1111

תגלית

• 1

בצו ות -

52

תקומת משמר

אזרחי ביטובים

173

חפשימור הנור

נחפשידין

44

תבלי המשמר

1

מעמדו של ח

(א) חובותיו, זכויותיו, חסינותיו וכפיפותו.

שבת ער הביטחון עוזר השל להתיישבות	
תקופה מ 1992	03-12
מס' תעודת	492
מס' תעודת	
מס' תעודת	
מס' תעודת	

P. 3/4

- 2 -

חבשני

(ב) חובה שהוטלה על חבר הממשל לפי חוק שירות
בטחון (נוסח משולב), התשי"ט - 1959, או חוק
ההתגוננות האזרחית, תשי"א - 1951, כפי תוקפם
בישראל מעת לעת, או חובה לשירות קבע בצה"ל,
דוחה חובה שהוטלה עליו לחבר הממשל.

סמכויותיו של
חבר המסמך

לחבר המשמר, בשעת מילוי תפקידו, ותזונו הסמכויות
חבאות:

(ב) לדרוש מכל אדם להתלוות אליו לתחנות המעשרה או עד לבואו של שוטר אם לא תזדהה בפניו כאמור או אחר יעניש. המעשר יסוד שכיר לחניה שאותו אדם עבר עבירה זה מקרוב.

(ג) לערוך חיפוש בכליו או בגופו של אדם או בכלי רכבו אם יש לו חשד סביר כי אותו אדם נושא איתו, שלא כדיון, סכין, כלי ירייה או חומר נפץ או מבעיר והחיפוש דרוש כדי למנוע סיכון חיו אדם.

(ד) לחיות חסד. אה יוש לו יסוד שפיר לחיה מי
באותו חפץ נעבדו, או עונות לעבור, עבירה, או
שחור עשוי לשמש ראייה בחלין משפטי של עבירה,
או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי
לביצועה; עשה חבר המשמר שימוש בסמכות זו,
ימסור מיד את החפץ אשר חפס לידינו של שוטר או
חזיל.

(ח) לטעור אדח דלא טו מונער, אים-
(*) חמער נעשע דעורד, ס'וע דשוטר בעת מילוי
תפקידו למי דרישחו וכו' כחמותו.

(2) האדם מבצע בפניו, או שהוא מואשם על ידי אדם אחר אשר בפניו עבר, זה מקרוב, עבירה שהעונש הקבוע בצידה הוא מעל שלוש שנות מאסר, והוא מן העבירות שקבע חממונה בצו, ובפלג של אדם המעצר נדרש אותו אדם להיות לזכות אל חבר המעצר עו' לזכאו של שוטף אל תחנת המשטרה, והוא לא צוית לדרישה זו.

(ו) חבר המשמר שעצר אדם על פי סעיף קטן (ח) ימסרנו מיד לחייל או לשוטט במילוי תפקידם או

(ז) וביאורו מיד לתחת המשטרה הקרובה.
בנסיבות בהן חוסמך חבר המשמר בצו זה לעצור
אדם, ראוי הוא לושתמש בכל אפשרי סביר חרידש
לביצוע המעצר, אם האדם כתנגד למעצר או מנסח
להתחמק ממנו. עשה חבר המשמר שימוש בסמכות
כאמור, יודיע על כך מיד לחייל או לשוטר
שלידיו מסר את העציר.

MAR 22 '92 18:57 MUNICIPAL COUNCIL OF ARIEL

MAR 10 '91 10:45 YOHANASH

P.4/4
P.4

- 3 -

7. סיום החברות
 חברותו של אדם במשמר פוקעת
 שמסר למפקדיו הודעה בכתב על הפסקת חברותו, או ביום
 שנמסרה לו הודעה על כך בכתב מאת מפקד המשמר בתחומי
 ישוב, הכל לפי התאריך המוקדם.

8. תעודות וסמלים
 (א) לחבר המשמר תימסר תעודה לצורך זיהוי כחבר המשמר; הממונה יקבע בצו הוראות לשימוש בתעודה המזוהה.
 (ב) חבר המשמר יענוד בעת חאביזרים והסמלים שקבע יקבע בצו הוראות לשימוש באביזרים ובסמלים.

9. מינויים
 (א) הממונה או מי שהטמין לכך ימנה מבין כוחות משטרה מפקד המשמר בתחומי ישוב ורשאי הוא למנות מבין כוחות משטרה שוטרים למלא תפקיד במשמר ולקבוע את תאריחם.
 (ב) מינוי מפקדים וקצינים למשמר מדרגת סגן ניצב ומעלה טעון אישור מפקד כוחות צה"ל באזור.

10. גאולות לשמרים
 חבר משמר שנמגע תוך כדי מילוי תפקידו למען שמירת נטחון הנפש והרכוש בתחום לחוראות הממונים עליו, יראו אותו כמו שנמגע על פי חוק המשטרה (וכים וניספים), התשמ"א - 1981, כפי חוקפו בישראל.

11. תחילת תוקף
 תחילת תוקפו של צו זה ביום חתימתו.

12. חשם
 צו זה ייקרא: "צו בדבר משמר אזרחי ביישובים (אזור יהודה והשומרון) (מס' 136)", התשנ"ב - 1992.

התשנ"ב
 12
 קינולא
 1992

דני
 מפקד
 באזור
 יחידה
 כוחות
 יחידה
 אלון
 צה"ל
 וחשומרון

(850/03)

הועד הארצי של עובדי המוסד לביטוח לאומי
וועד משרד ראשי

כח' אדר תשנ"ב
2 אפריל 1992

אל: מנכ"ל המוסד - מר מרדכי צפורי - הנדון.

הנדון: ימי עיון השתלמויות וקורסים באריאל.

עקב פניות רבות של עובדים מהסניפים ומהמשרד הראשי המביעות התנגדות
נמרצת להשתתפות בימי עיון באריאל החלטנו במשותף פה אחד להודיע שאנו
מתנגדים לקיום ימי עיון. השתלמויות וקורסים מכל סוג שהוא באריאל.
ברוח זאת תצא מטעמנו הודעה לעובדים בסניפים ובמשרד הראשי.
הודעתנו מתירחסת לכל הפעולות המתוכננות להתקיים באריאל החל
מ- 1.4.92.

ב ב ר כ ה
אורי אלפרין
יו"ר ועד עובדים
אריאל

ב ב ר כ ה
רנן פאט
דבקה פריאל
יו"ר ועד עובדים
משרד ראשי

העתקים:

מר יהודה מחלב - מ"מ סמנכ"ל למינהל.
מר יוסף ברק - מנהל אגף כח אדם.
מר הרצל ישראל - מנהל מחלקת הדרכה ופתוח.
החבר עזריאל אורי - הסתדרות עובדי המדינה - ת"א.
החבר דוד חר - הסתדרות עובדי המדינה - ירושלים.

א/ש/1141

זבזב מב

רשות הדואר
מוקד שה"ם ירושלים
מ ב ר ק
=====

יר 1008043
ירושלים 53/52 1128 21

שר המשפטים מר דן מרידור
משרד המשפטים
רח' צלאח א דין 29
ירושלים

אדוני השר
בעקבות ידיעה שקיבלנו מעתניאל שנלר, הרינו להבהיר שאין לנו כל קשר
לכתב השיטנה.
אנו מטפלים רק בבעייה האנושית-יהודית, אמיתית.
הרינו להביע שוב את תמיכתנו שלנו, ותמיכת רבים מחברי יש"ע בר.
מוטי ברמץ יו"ר סניף הליכוד
קרית-ארבע 02-963160

7067 92 FEB 21 11:37

20.2.92

אוסקה

הנחנו את בני ישראל בגולה

בארץ ארם בשלל אלף

בין שמואל ואלה נשאלו

י"י

לשון
ישראל

273

~~לפי הדין
המקובל~~

מקרה

כשנזכר הן - צריכה להיות

הפניה אל הדין
הנכון.

הן - מקום הדין

הדין הוא הדין
הנכון.

הדין

אל: חבר מרכז הליכוד

שלום רב,

בדרך כלל אין מתפקדים של רבנים לעסוק בענייני ביטחון, אולם המצב הביטחוני הולך ומחמיר, ובמקום שיש סכנת נפשות חובה עלינו לקום ולהתריע. אנו החיים בשטח, רואים לנגד עינינו איך כוח ההרתעה של צה"ל הולך ונשחק, והפיגועים הולכים ונעשים חצופים יותר ויותר. מה שהתחיל בידוי אבנים, עבר לזריקת שקיות זבל על חיילי צה"ל, התפתח לבקבוקי תבערה, והגיע כבר לשימוש בנשק חם.

לא קל לנו לומר את הדברים הקשים, אבל נתבעים אנו להשמיע את האמת, כפי שהיא נראית בעינינו: יש רושם שמעצבי מדיניות הביטחון התרגלו למצב הביטחוני המתערער, והתייאשו מן האפשרות לשנותו. לא לנו לקבוע מי מן הדרגים אחראי למחדל, אבל אנו חייבים לזעוק ולהביא לידיעתך, שיש מחדל. ארבע שנים היינו מטרה להתקפות רצחניות יום יום ושתקנו, מתוך אמון מלא ובלתי מבוקר במערכת הביטחון, ואולי טעינו בכך. על כל פנים, עכשיו לא נוכל עוד לשתוק ולא לבקר. זכותו של כל אזרח לתבוע ביטחון מלא בארץ ישראל.

עובדה היא, שכיום כפרים רבים נשלטים למעשה על ידי כנופיות הטרור, וכוחות צה"ל אינם נכנסים לשם. צירי תנועה חשובים סגורים לתנועת כלי רכב יהודיים, בטענה שאי אפשר להגן עליהם. וכל זה ללא הועיל, משום שהטרור רודף אחרינו אל הכבישים הראשיים ואל שערי הישובים. ועתה המצב הוא שאזרחים ישראלים, אנשים נשים וילדים, מותקפים בריות מן המארב בנסיעתם היומיומית מן הבית לעבודה או לבית הספר, בלב ארץ ישראל.

היריות בדרך לכפר דרום לא היו הפתעה. פעמיים קודם היה ירי במקום הזה ובנס לא היו נפגעים. בתגובה ערכו שם המתתיישרים הפגנת מחאה שקטה, שאף אחד לא התרגש ממנה. גם דורון שורשן הי"ד השתתף בהפגנה למען הביטחון, ויומיים לאחר מכן הרוצחים פגעו בו. דורון שורשן, חקלאי, אב ל-3 ילדים, נהרג במקום. רק לאחר האסון, שוב מעט מדי ומאוחר מדי, מערכת הביטחון התחילה להגיב.

עוד לא נדמו הדי הוויכוח הזה, וכבר פגעו הרוצחים שוב, באוטובוס של אגד בכביש בין בית-אל ושילה.

אין לנו ספק, שאם לא נפעל במהירות ובנחישות להחזרת כח ההרתעה של צה"ל, הטרור שרדף אחרינו מן הכפרים אל הצירים האזוריים, ומן הצירים האזוריים אל הכבישים הראשיים, ימשיך להתפשט ח"ו אל כל רחבי ארץ ישראל. יש הכרח לפעול כיום בתקיפות ובמהירות כדי להביא למיגורה של האינתיפאדה, ולהחזרת כח ההרתעה.

דאי גם אתה ער להרגשת התיסכול המלווה את חיילינו, הם מרגישים מבחים ומושפלים לנוכח אוזלת היד והרגשת המחדל בכל הנוגע לטיפול באינתיפאדה.

לא לחינוס אנו, רבני יש"ע, עומדים עכשיו במוקד של התקפות פרועות ודמגוגיות מצד השמאל הקיצוני, וכל החוגים המעוניינים להכשיל את הליכוד. הרי אלה אותם אנשים עצמם, שבבוא העת יאשימו את הליכוד בכשלון של מערכת הביטחון. כיום הם חוששים שמא שר הביטחון יענה לתביעותינו, וימנע את הכשלון.

אנו פונים אליך, כחבר מרכז הליכוד, מתוך הנחה שנמצא אצלך אוזן קשבת. המחנה הלאומי זקוק עכשיו לעזרתך, כי השקפת עולמו עומדת כאן למבחן. אנו מאמינים שגם מערכת הביטחון זקוקה לעזרתך: בלי הלחץ שלך, היא תתקשה לעמוד באומץ מול הביקורת הפרועה והבלתי צודקת של השמאל הישראלי.

בקשתנו אליך, אנא פנה למנהיגי הליכוד שאתה קשור אליהם, ובפרט לשר הביטחון, שכוונותיו רצויות, אולם מעשיו רחוקים מלהיות מספיקים, כדי שיפעלו באופן מידי לשינוי המצב, וכדי שיורו לצה"ל לחסל את האינתיפאדה תוך פרק זמן מוגדר וקצר.

ברוך ה' יש לנו צבא חזק וחיילים טובים, בעלי אמונה ומוטיבציה. כבר עברנו מכשולים קשים מאלה, וללא ספק נוכל לנצח גם במלחמה הזו. אנא עזור ופעל, למען כבוד העם והארץ.

הרב שלמה אבינר
רב הישוב בית-אל א' וראש ישיבת
עטרת כהנים.

הרב אהרן איזנטל
רב הישוב חיספין.

הרב דניאל איזק
ר"מ בישיבת בית-אל.

הרב יונתן אלרן
רב הישוב כוכב השחר.

הרב שלמה אנסבכר
ר"מ בישיבת ההסדר קרית-ארבע.

הרב חיים בזק
ר"מ בכולל כאלון מורה.

הרב אלחנן בן-טון
רב הישוב שילה.

הרב חנוך בן-פזי
ר"מ בישיבת ההסדר שילה.

הרב שמעון בן-ציון
ר"מ בישיבת ההסדר שילה.

הרב יצחק בן-שחר
ראש ישיבת קדומים.

הרב ישראל בן-שחר
ר"מ בישיבת קדומים.

הרב מיכאל ברום
ראש ישיבת ההסדר שילה.

הרב אלי ברון
ר"מ בישיבת ההסדר קרית-ארבע.

הרב ברוך גיגי
ר"מ בישיבת ההסדר הר-עציון.

הרב אברהם גיסר
רב הישוב עפרה.

הרב שלמה גלמן
ר"מ בישיבה התיכונית מטה-בנימין.

הרב דוד גרינוולד
רב מושב נחלים.

הרב יחזקאל דאוס
רב הישוב רמת-מגשימים.

הרב יונה דברת
רב הישוב מבוא-חורון.

הרב חנוך הכהן
ר"מ בישיבת בית-אל.

הרב בנימין הרלינג
ר"מ בכולל אלון-מורה.

הרב יהושע הרשקוביץ
ראש המועצה הדתית רמת-הגולן.

הרב מיכאל הרשקוביץ
ר"מ בישיבת מרכז-הרב.

הרב נח ויונסקי
רב הישוב קטיף.

הרב אריה וייס
משגיח בישיבת ההסדר קרית-ארבע.

הרב יוסף וייצן
רב הישוב פסגות.

הרב ציון טוויל
ר"מ בישיבת ההסדר חיספין.

הרב יוסף יוסיפון
ר"מ בישיבת קדומים.

הרב יעקב ישר
ר"מ בישיבת ההסדר קרית-ארבע.

הרב חיים כץ
ר"מ בישיבת בית-אל.

הרב צבי לב
רב הישוב מחולה.

הרב יעקב ליבי
ר"מ בישיבת ההסדר שילה.

הרב יעקב מדן
ר"מ בישיבת ההסדר הר-עציון.

הרב אלעזר נאה
רב הישוב קשת.

הרב יעקב נבון
ראש הכולל בישיבת ההסדר שילה.

הרב נגר
רב העיר אריאל.

הרב מרדכי נגרי
רב העיר מעלה אדומים.

הרב שבתאי סבתו
ראש הישיבה התיכונית עתיבות יוסף
ומחבר התלמוד המוקלט.

הרב אברהם סמוטריץ
ר"מ בישיבת בית-אל.

הרב עוזי פרידליך
משגיח בישיבת ההסדר הר-עציון.

הרב גדעון פרל
רב הישוב אק-שבות.

הרב דוד צוקרמן
ר"מ בישיבה התיכונית מטה-
בנימין.

הרב אברהם צוריאל
רב הישוב שבי שומרון.

הרב גבי קדוש
רב הישוב גי-טל.

הרב יחזקאל קופלד
רב הישוב דולב.

הרב מנדל קורן
משגיח בישיבת ההסדר שילה.

הרב שמעון קליין
ר"מ בישיבת בית-אל.

הרב יגאל קמיניצקי
רב אזורי חבל-עזה.

הרב יהודה רוזור
רב הישוב מצפה-יריחו.

הרב ישראל רוזן
ראש מכון צומת.

הרב שלמה ריסקין
רב העיר אפרת.

הרב יאיר שחור
רב הישוב מעלה-לבונה.

הרב אשר שטרן
רב הישוב אלקנה.

הרב דניאל שילה
רב הישוב קדומים.

הרב אברהם שילר
ר"מ בישיבת ההסדר בחיספין.

הרב אליעזר שטולד
ר"מ בישיבת ההסדר בחיספין.

הרב מאיר שפיגלמן
ר"מ בישיבת ההסדר הר-עציון.

הרב יוסי שרמן
רב הישוב עטרת.

ליצירת קשר נוסף, כתובתנו:

מזכירות רבני יש"ע הר ברכה, ד"נ לב השומרון, 44835. טלפונים: 02-976192 (בבוקר), 971577, 971141, 972040.

בברכת התורה העם והארץ

רבני יש"ע

משכן
בנק הכופלים למשכנתאות בע"מ

נספח לחוזה הלואה מס' _____ לרכישת נכסים ביהודה ושומרון וחבל עזה.
בין משכן-בנק הפועלים למשכנתאות בע"מ ("הבנק")
לבין _____ ("הלווה")

הלווה מתחייב ומצהיר בזה כי במקרה של פנוי הנכס מסיבות מדיניות ו/או אחרות כלשהן, אזי יהיה הבנק רשאי להעמיד את ההלוואה לפרעון מיד ו/או להלווה יפרע לבנק, ללא דיחוי, בין היתר מתוך כספי פיצויים אשר יגיעו לו מאת ממשלת ישראל את מלא יתרתה הבלתי מסולקת של ההלוואה כפי שחיה באותה עת. מוסכם בזה כי כספי הפיצויים והזכויות לקבלתם יהיו כלולים בהגדרת "הנכס" בחוזה זה והם יהיו ממושכנים ומשועבדים לבנק בשעבוד ראשון בדרגה וחוזר זה יהווה לגביהם שטר משכון ושעבוד.

חתימת הלווה על חוזה זה מהווה מתן הסכמה להמחאת זכותו לפיצויים הנ"ל לבנק ומתן יפוי כח בלתי חוזר לבנק לפעול בשמו אצל ממשלת ישראל ו/או כל גוף משפטי אחר ולקבל לידיה במישרין את כספי הפיצויים וכן לערוך ולחתום בשם הלווה כל מסמך, כולל כתב משכון ושעבוד ו/או כתב המחאת חיובים - שיהיה דרוש לצורך האמור לעיל.

(הלווה) _____

ט' 0317
9/85 - 2000

10
27

ירושלים, כ"ב בשבט התשנ"ב
27 בינואר 1992

(38272)

273

לכבוד
גב' צפורה נתיב
ת.ד. 110
אלון שבות
גוש עציון 90940

שלום רב,

הריני מאשרת את קבלת מכתבך, מיום י"ב בשבט התשנ"ב, אל שר המשפטים.

דבריד הובאו לידיעת השר.

בכבוד רב,
SC

אסתר סלוחובסקי
עוזרת לשר

אס/דא

כפ"ד, י"ב בשבט, ה'תשנ"ב

לכבוד
שר המשפטים
מר דן מרידור

אני המומה ומזועזעת מיחסכם אל מתיישבי י"ע.
אתם, שעל דגלכם חרשתם את ההתיישבות באיזורים אלה לערך מקודש, אתם, שבמצעכם
לבחירות דגלתם באי-ויתור על חלקים מא"י, כיצד זה הנכם נותנים מנוחה לעיניכם
בלילה נוכח הקטל?

איך אתם מדברים גבוהה גבוהה על גדיעת הידים שקמו להשמיד, להרוג ולאבד
את היהודים מעל אדמתם, ובפועל - אתם נותנים להם פרס ומקומים להם ממשל עצמי?
איך הבטחתם חזור והבטח שלא יהיה שום משא ומתן כל עוד הטרור נמשך בי"ע
ובשאר איזורי הארץ... עוד הדי ההבטחה באזנינו וכבר אתם מפירים אותה זה כמה
חדשים.

איך קמתם נגד המחדל במלחמת יוה"כ, כשנמנעו לעשות מהלכים חשובים (כגון
גיוס מילואים) כדי לרצות את דעת הקהל בעולם, למרות שהיה ברור שנשלם מחיר דמים
כבד תמורת זאת... והיום אתם הולכים באותה דרך - נמנעים מלעשות פעולות חשובות
כדי לרצות את הפריץ, למרות שזה עולה לנו במחיר כבד של חיי גברים, נשים וילדים
יום יום ושעה שעה. האם אתם מחכים למספר קרבנות כמו של מלחמת יוה"כ בשביל להתחיל
לפעול? ואז תקום ועדת חקירה? חיי מי ייחסכו בצורה כזו?

איך אתם חושבים לשכנע אותנו לחמוך ככם בבחירות הקרבות, נוכח אזלת ידכם
בשמירה על כשחוננו וזריזותכם המופלאה בהבאת האוטונומיה?
וכי אינכם יכולים ליזום מבצעי חיפוש נשק בכפרים גם בלי פיגועי ירי?
מה מריץ אתכם להפסיק עוצר בכפרים לפני שתפסתם את הרוצחים? מה מריץ אתכם להמשיך
במשא ומתן כל עוד נשפכים דמי נקיים בארץ ישראל?
כמה אתם זריזים בשליחת צה"ל לתפוס מקימי מחסומים או זורקי אבנים כשהם
יהודים, וכמה אתם אובדי עצות וחשרי תושיה כלפי פורעים ערבים.

איך אינכם מתביישים לדבר ולהשיף על החובה המוטלת על היהודים לשמור על
החוק ועל הסדר בזמן שהוא מופר בברוטאליות ע"י אויבינו מבפנים במהיר נורא כל-כך?

מה חגידו כיום הדין? (ואינני מתכוונת ליום הבחירות)

קול דמי אחינו זועקים אליכם מן האדמה ! ! !

אולי תתעשתו ברגע האחרון ? ? ?

בציפיה לישועה
צפורה נחיב

לכבוד שר המשפטים מר דן מייזלר

מסדון המשפטים

בלאח א-דן 29

ירושלים

קמ

קמ

השולח צמח נח"כ

110 3.2

מילון שבי

9.0.9.4.0. 2/138

1000 דמ דמי

חבר הכנסת

הכנסת

273

ירושלים, ח' בשבט תשנ"ב
13 בינואר 1992

לכבוד סגן שר העבודה דב מנחם פורוש משרד העבודה ורווחה תקדיה ירושלים	לכבוד שר תעשייה מר רוני מילוא משרד תעשייה שייך ג' ראח ירושלים	לכבוד שר התחנות מר משה ארנס משרד התחנות תקדיה תל-אביב	לכבוד ✓ שר תעשייה מר דן מידור משרד תעשייה רח' צלחה א' דין ירושלים	לכבוד ראש תעשייה מר יצחק שמיר מפקדו שר העבודה קרית בן גוריון ירושלים
---	--	--	--	---

כב' ראש תעשייה,
כב' תשרים,

הנדון: ריצוי עונש עבודות שירות ביש"ע

אני מליט סאן וסמנת בנדון, תעמדת בעד עצמה.

לצער, פנייה מ-26.3.90 (!) אינה נענית ויש סאן, משוטט כשנמנו - חוסר מעש.

הואיל ומדובר בדקת תקנה, מעשה (או מחל) הנתון לפיקוח בג"צ, בעתי לפנות בעתידה לבג"צ אם בעתי לא תיענה ללא כל דיחוי נוסף.

בבד רב,

אליקים העצני, ח"כ

אליקים העצני, ח"כ

לשכת סר המשפטים

ירושלים, כב' באב התש"ן
13 באוגוסט 1990

(15901)

לכבוד
מר אליקים העצני, ח"כ
הכנסת
ירושלים

מכובדי חה"כ העצני,

הנדון: ריצוי עונש עבודה שירות ביש"ע
מכתבך מיום 15.7.90

במענה למכתבך מיום 15 ביולי 1990, הריני מתכבד להודיעך כי פנינו בנדון למערכת הבטחון, למשרד העבודה והרווחה ולשירות בתי הסוהר בשאלה מה היא מבחינתם ההערכות הדרושה לתיקון החוק הן מבחינה מינהלית והן מבחינה תקציבית. טרם קיבלנו תשובתם. אנו מאיצים בהם להשיבנו בהקדם.

בברכה
אלישע צידון, עו"ד
יועץ בכיר לשר

אצ/שד

ירושלים, ט' בכסלו התשנ"א
26 בנובמבר 1990

לכבוד
מר אלישע צידון, עו"ד
יועץ בכיר לשר המשפטים
משרד המשפטים
רח' צלאח א-דין
ירושלים
שלום רב.

הנדון: ריצוי עונש עבודות שירות ביש"ע
סימנם - 15901

אני מליט פה תצלום של מכתבך מיום 13-8-90, לנוחיותך, הואיל
ומאז עברו כמעט 4 חודשים ועדיין לא קיבלתי תשובה, אני מתכבד
לשלוח לך בזאת תזכורת.

בכבוד רב ובברכה
אורי אריאל
אליקים העצני, ת"ג

העתק: מר אורי אריאל - מזכ"ל מועצת יש"ע
ראשי המועצות ביש"ע

הכנסת

חבר הכנסת

אליקים העצני

כט' אדר תש"ן

26.3.1990

לכבוד

רוה"מ מר יצחק שמיר
בכהנו כשר המשטרה,
משרד ראש הממשלה
קרית בן גוריון
ירושלים

כב' ראש הממשלה,

אבקש להפנות את תשומת ליבך לבעיה שהתעוררה לגבי נאשמים מיש"ע
אשר הורשעו בפלילים בבתי משפט בישראל.

כידוע, נשפטים תושבי יש"ע היהודים בפלילים בבתי המשפט בישראל גם
על עבירות המיוחסות להם בגין מעשים שנעשו לפי הטענה באיזורים
הנתונים לממשל הצבאי.

והנה, מתעוררת בעייה בכל הנוגע לעבודות חוץ, לתועלת הצבור:
מתברר כי תקנות שב"ס אינן מאפשרות הטלת עבודות חוץ בתוך יש"ע,
ועל כן מי שהוטלו עליו עבודות שכאלה, חייב לטלטל עצמו מרחק עשרות
ק"מ לתוך ישראל-של-הקו-הירוק.

זאת, כאשר יש מוסדות ציבוריים ומוסדות חסד למכביר בתחומי יש"ע
שבהם ניתן להעסיק את מי שנשפט לעבודות לתועלת הציבור, וגם
המוסדות משוועים לידיים עובדות.

אי לזאת, אבקש להואיל ולהסדיר בהקדם את הסידורים הפנימיים בתוך
שרות בתי-הסוהר כדי להסיר תקלה זו.

בכבוד רב,

אליקים העצני, ח"כ

הכנסת

חבר הכנסת

כו' אייר תש"ן
21.5.1990

לכבוד
שר המשפטים
מר דן מרידור
משרד המשפטים
רח' צלאח א דין
ירושלים

א.נ.,

פניתי אל שר המשטרה וביקשתי לאפשר לאסירים יהודים מישראל לרצות עונש של עבודות חוץ שהוטל עליהם בני"מ בישראל בעבודות לתועלת הציבור בתוך ישראל.

הדבר אינו ניתן, כפי הנובע ממכתבו של עו"ד שמולביץ', היועץ המשפטי לשב"ס (לוטה), כל עוד לא תשונה החקיקה.

המסקנה המתבקשת היא, שאותה חקיקה שהחילה על תושבי ישראל היהודים את הדין הישראלי כמו את סמכות בתי המשפט הפליליים הישראליים, תחיל עליהם גם את דרכי הענישה, לרבות האפשרות לרצות עונש של עבודות לתועלת הציבור, בתוך אזורם.

אבקש להואיל ולתקן את העיוות הקיים.

בכבוד רב,

אליקים העצני, עו"ד

העתיק:

מר אורי אריאל, מזכ"ל מועצת ישראל
ראשי המועצות בישראל
מר ישראל הראל, עורך "נקודה"

ירושלים, כ"ה בשבט התשנ"ב
30 בינואר 1992

(38474)

מס' תיק:

לכבוד
מר אליקים העצני, ח"כ
הכנסת
ירושלים

מכובדי חה"כ העצני,

כפי שהודענו לך במכתבנו מיום 26 ביוני 1990, פנינו לגורמים העוסקים בנושא לקבלת הערותיהם. מהתייחסותם של הנוגעים בדבר עולה כי הצעתך נתקלת בשני קשיים עיקריים, האחד הוא אפשרות של טענת אפליה אם לא יורחב ההסדר גם לגבי תושבים שאינם יהודים והשני בעיה קשה של הקצאת משאבים לנושא.

עונש של עבודת שירות מבוסס על אפשרות של ביצוע פיקוח על מי שנדון לעונש זה. היום הפיקוח נעשה על ידי סגני מנהלי בתי הסוהר המבצעים תפקיד זה בנוסף למטלות אחרות הרובצות עליהם מעצם תפקידם בבית הסוהר.

הרחבת מסגרת ביצוע עבודות השירות טעונה הקצאת כח אדם לענין זה ואם יהיה צורך להרחיב זאת גם לתושבים שאינם יהודיים לשם מניעת טענת אפליה, לא נראה כי הדבר ריאלי במשאבים שהמדינה יכולה להקצות כיום לנושא.

בכבוד רב,

דן מרידור

אצ/דא

לכבוד
מר אליקים העצני
הכנסת
ירושלים
מכובדי חה"כ העצני

הכנסת

חבר הכנסת

כו' אייר תש"ן
21.5.1990

לכבוד
שר המשפטים
מר דן מרידור
משרד המשפטים
רח' צלאח א דין
ירושלים

א.נ.,

פניתי אל שר המשטרה וביקשתי לאפשר לאסירים יהודים מי ש'ע לרצות עונש של עבודות חוץ שהוטל עליהם בבי'מ בישראל בעבודות לתועלת הציבור בתוך יס'ע.

הדבר אינו ניתן, כפי הנובע ממכתבו של עו"ד שמולביץ', היועץ המשפטי לשב'ס (לוטה), כל עוד לא תשונה החקיקה.

המסקנה המתבקשת היא, שאותה חקיקה שהחיל ה על תושבי יס'ע היהודים את הדיון הישראלי כמו את סמכות בתי המשפט הפליליים הישראליים, היא שתחיל עליהם גם את דרכי הענישה, לרבות האפשרות לרצות עונש של עבודות לתועלת הציבור, בתוך אזורם.

אבקש להואיל ולחקן את העיוות הקיים.

בכבוד רב,
אליקים העצמני

העחק:
מר אורי אריאל, מזכ"ל מועצת יס'ע
ראשי המועצות ביס'ע
מר ישראל הראל, עורך "נקודה"

משרד המשפטים
לשכת השגת
דו"ח
31-05-1990
12635
יעקב

שר המשפטים

ירושלים, כ"ה בשבט התשנ"ב
30 בינואר 1992

(38474)

מס' תיק:

לכבוד
מר אליקים העצני, ח"כ
הכנסת
ירושלים

מכובדי חה"כ העצני,

כפי שהודענו לך במכתבנו מיום 26 ביוני 1990, פנינו לגורמים העוסקים בנושא לקבלת הערותיהם. מהתייחסותם של הנוגעים בדבר עולה כי הצעתך נתקלת בשני קשיים עיקריים האחד הוא אפשרות של טענת אפליה אם לא יורחב ההסדר גם לגבי תושבים שאינם יהודים והשני בעיה קשה של הקצאת משאבים לנושא.

עונש של עבודת שירות מבוסס על אפשרות של ביצוע פיקוח על מי שנדון לעונש זה. היום הפיקוח נעשה על ידי סגני מנהלי בתי הסוהר המבצעים תפקיד זה בנוסף למטלות אחרות הרובצות עליהם מעצם תפקידם בבית הסוהר.

הרחבת מסגרת ביצוע עבודות השירות טעונה הקצאת כח אדם לענין זה ואם יהיה צורך להרחיב זאת גם לתושבים שאינם יהודיים לשם מניעת טענת אפליה, לא נראה כי הדבר ריאלי במשאבים שהמדינה יכולה להקצות כיום לנושא.

בכבוד רב,

דן מרידור

אצ/דא

ח' בשבט תשנ"ב
13 בינואר 1992
מספרנו/2747

לכבוד
מר זן מרידור
שר המשפטים

שלום רב,

אני ממתין כבר שבועות רבים לתשובתך.

אני חוזר על דעתי שאין לעיכוב הצדקה, והמצב כעת פוגע במאות משפחות ששילמו כסף רב.

מצפה לתשובתך בהקדם.

משרד המשפטים
לשכת השר
דואר נכנס
14-01-1992
37652
מוס' _____
מפתח _____
ישי' _____
תיק _____

בברכה
אורי אריאל
מזכ"ל יש"ע

३१०

9505353

תאריך: 1 בינואר 1992

מס' 37845
מס' 273
מס' 6401

19-01-1992

מס' 37845
מס' 273
מס' 6401

לכבוד
רה"מ יצחק

א.נ.

הנדון: רצח דורון שורשן הי"ד - כסמפטום למצב הבטחון

רקע: - בתאריך 1.1.92 נרצח דורון שורשן מכפר - ורום, לאור
היום בעת שחזר מעבודתו בשדה, כתגובה - לא נהרסו בתי
שכניהם הערבים, לא נופצו זכוכיות ולא נתבצעה ולו פעולה
אחת שעלולה להקרא "אדומה" על ידי חבריו מחבל עזה.

עובדות: - מה כן נעשה? - הוקמה שכונה נוספת של כפר-דרום, על
אדמות מדינה סמוך למקום הרצח - כתגובה מעשית לשכנינו:
"תחת דם יהודי יוקם ישוב".

זהו הרצח הנתעב הרביעי בישי"ע מזה חודש ומחצה - והראשון
בחבל עזה, באזור צומת דיר אל בלאח (צומת הרצח) נורו
יריות במשך השבועיים האחרונים. הועברו ידיעות לשלטונות
הבטחון על ידי המתישבים, נמסר מידע על ידי השב"כ על
חוליות חמושות המסתובבות במחנות הפליטים - ואתם או ליתר
דיוק השר המופקד על בטחוננו (שנבחר על ידינו) מורה
בתגובה לרצח על גירוש 12 פעילים. וכי זו תגובה למלחמה
המתחוללת בחצר ביתנו? הרי זהו לעג לרש, על פי תגובות
השר אנו חוד החנית, אנשי ההתישבות בישי"ע נתבעים לשלם
קורבן בלתי פוסק - קורבן תמיד עבור התישבותינו והוא
כמופקד על מערכת הבטחון יספק את אשר ביכולתו על מנת להגן
עלינו. אולם דיבורים הם דבר אחד ומעשים הם דבר אחר.
למעשה אין הגנה ומי כמונו יודע שהגנה טובה היא התקפה.
במלחמה יש לנהוג כלוחמים, ואנו מצויים במלחמה - כאשר
נשמע על 12 רעולי פנים שנהרגו יהיה לבנו שקט, שהרי אז
נדע שהצבא לוחם ונשינו ובנינו לא יצפו לשובינו בלילות
כלב מפרפר.

מעשים: - א. פונמה שכונת "דורון" - בטענה שאנו המתישבים
"פורעי חוק" - מדברי שר הבטחון.

ב. יומיים לאחר הרצח נזרק בקבוק תבערה סמוך לכפר-דרום,
על רכב שהמיע משפחת מתיישבים מהישוב קטיף - הדם
יהודי הותר...

ג. שר הבטחון נעתר לבקשת הישוב וביקר בכפר-דרום
ותגובתו המבזה את תושבי החבל אינה ניסלחת - תושבים
המתנינים לשיחה עמו שעות ארוכות נתכזו במילים קשות
"אתם פורעי חוק" - ואנו עושים ככל יכולתנו בשמירת
החוק והסדר ברחבי הרצועה..."

ד. חושבי שכונת דורון נתפנו שלא מרצונם בליל שישי
אולם מתוך כבוד לחיילי צ.ה.ל. העוסקים במלאכה זו
מתוך ידיעה והבנה שהתנגדות פאסיבית מפתח פתח
להשגים במישור המעשי - גם כאן נתבזינו.

ה. אנו גאים בצה"ל ובהתיישבות, אולם לא עוד נשינו
וטפינו יהיו לבז, בתינו לזרים, שדותינו לנוכרים.
לא ניתן יהיה לשמור על אנשינו ועל איפוקם -
בהתנהגות פסיבית של מערכת הבטחון למיגור האינתפאדה
חתבע מאיתנו קורבנות נוספים ומעשי יאוש מצד
קיצוניים, צאו מקפאונכם, אמצו את הסיסמה "הן עם
לבדך ישכון ובגויים לא יתחשב" וצאו לפעולה.

בברכת הגאולה השלמה
בן-מזל חיים
ועד הפעולה חבל עזה

העתק: שרי ממשלת ישראל
מועצת ישי"ע

3. מילון

דואר - סת' אלפא

ירושלים

כסלו תשנ"ב
דצמבר 91

(תיק פנימי לחברי מועצת יש"ע)

- * מושגי יסוד
- * נקודות עיקריות
- * תסריט שלילי אפשרי
- * סכנות עקרוניות
- * הדינמיקה בשטח

39/93
ש"ס (ניס) הבקו חלקי פרט

12/2/11

מועצת יש"ע

בס"ד, כ"א כסלו תשנ"ב

המו"מ על האוטונומיה - מושגי יסוד

(מסמך פנימי לחברי המועצה)

1. קמפ-דיוויד ו"מסמכי לינוביץ"

רעיון האוטונומיה נולד בהסכמי קמפ-דיוויד, ופותח אח"כ במהלך מו"מ שהתקיים לסרוגין בהרצליה ובקהיר בין ישראל ומצרים, בשיתוף (בתיווך? בניהול?) אמריקאי ע"י סול לינוביץ. בשלב מסויים המו"מ נתקע וגווע.

2. תוקף המסמכים

על הסכמי קמפ-דיוויד ישראל חתומה באופן תקשמי ביותר, ובפשטות הם מחייבים אותה.

לעומת זאת, למסמכי לינוביץ אין שום תוקף. הם מבטאים צילום-מצב של רגע מסויים במו"מ שמעולם לא הגיע לסיומו. היום כל צד יכול בהחלט לדרוש לפתוח מחדש את הנקודות הסגורות בהם.

3. תוכן המסמכים

מסמכי לינוביץ לא פורסמו. המידע עליהם חלקי ומקוטע, ומקורו בעיקר בראיונות שנתן לינוביץ עצמו לעיתונים אמריקאיים, ופירווי מידע שפורסמו בעיתונות הישראלית לפני כעשר שנים. ככל הידוע, הושגו הסכמות מרחיקות לכת בשורה ארוכה של עניינים.

4. המו"מ הנוכחי

ככל הידוע לנו, במו"מ הנוכחי אין עדיין התחייבות ישראלית לשום דבר שבמהות, אבל מתוך רמזים שעולים ממשרד רוה"מ דהיום, וכן ממסמך שנוסח ע"י אייפא"ק (וסביר שמקורו במשרד רוה"מ), עולה שקיימת היום מחשבה רצינית לקבל את מסמכי לינוביץ כנקודת התחלה למו"מ. מאידך, שמענו מאישים בעלי השפעה סביב רוה"מ התנגדות חריפה לרעיון הזה.

5. אוסונומיה - נקודות עיקריות

(הערה: כל ההסכמות בסעיף זה אינן מופיעות בקמפ-דיוויד, אלא אם כן זה נכתב במפורש)

א. הגירה: בקמפ-דיוויד יש התחייבות להסדיר את שיבתם (לתוך יש"ע) של פליטי '67. היום מעריכים את מספרם ב-300 אלף. ב"שיחות הרצליה", הערבים תבעו זכות שיבה לכל הפליטים הפלשתינאים. לא ברור באיזה היקף מדובר. לדברי ערפאת "העם הפלשתיני" מונה 6.5 מיליון בני-אדם. מומחים ממעיטים מעריכים אותו ב-5 מיליון.

את השליטה על ההגירה בפועל שני הצדדים תבעו לעצמם בלעדית, ולא היתה הסכמה. אבל בקמפ-דיוויד סוכם שלגבי ה-300 אלף (פליטי '67), הביצוע יהיה ע"י ועדה משותפת, שבה ארבעה שותפים, מהם ישראלי אחד.

ב. "שטח שיפוט": ישראל נרתעה מלנהל מו"מ יסודי על הנושא, בגלל העיקרון של "אוסונומיה על אנשים ולא על שטח". בפועל, התוצאה היא שבמסמכי לינוביץ האוסונומיה חלה על כל שטחי יש"ע, להוציא היישובים היהודיים ו-6 מחנות צה"ל (שאלת ירושלים לא נדונה, וכן אין הגדרה קרקעית למושג "היישובים היהודיים").

ג. בטחון: לפי קמפ-דיוויד, המשטרה הפלשתינית תהיה אחראית על בטחון פנים, וצה"ל

יסוג למאחזים שיוסכם עליהם. בשיחות לינוביץ כבר הוסכם שמספר המאחזים של צה"ל יהיה שישה בלבד. אין במסמכים שום אבחנה בין אחריות לבטחונם של יהודים או של ערבים בתוך שטחי האוסונומיה. אלה ואלה נתונים לחסותה של המשטרה הערבית. (בכלל זה גם צירי התנועה הראשיים והדרכים המובילות ליישובים.)

ד. קרקעות: שאלת השליטה באדמות המדינה נשארה במחלוקת. ארצות הברית הציעה הצעת פשרה שמשמעותה כחצי מליון דונם בשליטה ישראלית (מתוך כשישה מליון דונם כלל השטח). לא היתה הסכמה ישראלית להצעה זו.

יש לציין שעצם המושג "אדמות מדינה" עשוי להיות שנוי במחלוקת קשה.

ה. יישובים יהודיים: הוסכם ששאלת היישובים היהודיים לא תבוא לדיון במו"מ על האוסונומיה, אבל תידון במו"מ על הסדרי הקבע. לגבי תקופת האוסונומיה, הוסכם שיישובים חדשים יוקמו רק בהסכמת כל הצדדים (כלומר לא יוקמו). אין התייחסות לעיבוי והרחבה של היישובים הקיימים.

6. האוטונומיה - חסרי שלילי אפשרי

הרבה מאוד שאלות נותרו פתוחות, או מכוסות מעיני הציבור. הרושם שלנו הוא שבאופן כללי תוכנית האוטונומיה לא הביאה בחשבון נוכחות רצינית של יהודים ביש"ע, ולא נתנה דעתה על התרחישים האפשריים. אם התוכנית הזאת תתממש, כפי שהיא כתובה בהסכמי קמפ-דיוויד, בתוספת ההסכמות שכבר הגיעו אליהן בשיחות בראשות הד"ר בורג, יש סבירות גובהה לחשש כי חיינו היומיומיים יהפכו בלתי אפשריים. יתכן שקיימת דרך לבנות אוטונומיה שאפשר לחיות איתה, אולם כל זמן שלא ינתנו תשובות לשאלות הפתוחות, אנחנו צריכים להביא בחשבון במלוא חומרתו את התסריט השלילי ולדעת כי הוא תסריט אפשרי מאוד:

- א. לא נוכל עוד לנסוע בכבישים החוצים ערים וכפרים ערביים, כי במקרה שנותקף צה"ל לא יוכל לחוש לעזרתנו. לפי הסכם האוטונומיה, צה"ל אמור לפנות את כוחותיו ובסיסיו מתוך ריכוזי האוכלוסיה הערבית באיזור. זה כתוב, בפירוש, במסמך רשמי שבגין חתם עליו בקמפ-דיוויד.
- ב. שוטרים ערבים מזויינים יעצרו אותנו לביקורת בין אלקנה לאריאל, בין מעלה-אדומים לירושלים, בין אפרת לבית-לחם. הסכמי קמפ-דיוויד מדברים בפירוש על "כוח שיטור פלשתיני חזק". השוטרים האלה יהיו אחראים על בטחוננו בתקריות שעלולות להתלקח בין יהודים לערבים בכביש. הם יהיו בעלי הסמכות להחליט מי התוקף ומי המותקף. את מי לעצור ועל מי להגן. שוטרים ישראליים או חיילי צה"ל לא ימצאו שם.
- ג. התוכנית לא מביאה בחשבון אפשרויות קשות יותר, כמו התקפה מרוכזת של אספסוף ערבי על ישוב יהודי. גם במקרה כזה, לפי הסכם קמפ-דיוויד, צה"ל יהיה מנוע מלהתערב. ואנחנו עלולים למצוא את עצמנו במצב של ימי המנדט, שבו המשטרה הרשמית לא מעוניינת או לא מסוגלת להגן עלינו, ואילו ההגנה העצמית היא בלתי חוקית.
- ד. במקרה של תקלה הכי קטנה ברשת החשמל, המים או הטלפון נהיה תלויים לחלוטין בחסדיהם של פקידים ערבים ממשרדי האוטונומיה. מותר לנחש שהם לא יתאמצו במיוחד לתקן את התקלה בהקדם. שבועיים בלי חשמל יהיו עניין שבשגרה.

ה. בתים ערביים יצוצו במהירות ליד גדרות היישובים ולאורך צירי התנועה ה"עוקפים". ממשלת ישראל התחייבה ב"שיחות הרצליה" ששלטונות האוטונומיה יוסמכו להנפיק רשיונות בניה, ואין ספק שהם אמנם ינפיקו אותם בהמוניהם (ישובים ישראלים חדשים, לעומת זאת, יוקמו "רק בהסכמת הצד השני". כלומר - לא יוקמו).

ו. מאות אלפי ערבים מירדן ומלבנון אמורים "לשוב" לתוך שטח האוטונומיה. הסכמי קמפ-דיוויד מבטיחים להם את הזכות הזאת. מדובר במאגר אנושי ענק, שיפר לרעה את המאזן הדמוגרפי של א"י כולה.

ז. כל זה מוגדר בהסכמים כ"הסדר ביניים" בלבד. לאחר 3 שנים יוחל במו"מ על "מעמד הקבע" של האיזור, ובתום 5 שנות אוטונומיה המו"מ חייב להסתיים. לקראת הדיונים על מעמד הקבע, ישראל תשאף להוכיח לעולם שמצב הביניים הוא טוב לשלום, ולכן עליו להיות קצה גבול הוויתורים שלה ולהפוך להסדר של קבע. לעומת זאת, האינטרס הערבי יהיה להוכיח לעולם שהחיים המשותפים במצב של חצי-חצי, הם בלתי אפשריים. לכן, מיום הקמת האוטונומיה, כל מעשה אלימות וטרור ישרת את האינטרס המדיני של הערבים וכל יום שקט מבחינה בטחונית, יועיל לאינטרס הישראלי. בתנאים כאלה, לא קשה לשער מה יהיה מצב הבטחון שלנו. יתכן שעוד נתגעגע לימים הטובים של האינתיפדה.

7. אוטונומיה - סכנות עקרוניות

* כל החרגילים מהסוג הישן שנועדו להכשיל את הערבים, לא יעבדו.

הערבים מוכנים לעשות ויתורים שלא ייאמנו, ובלבד לקבל את האוטונומיה. (אש"ף בחוץ, אין ועידה בינלאומית, אין נציגים של מזרח ירושלים, ויתרו על הקפאת ההתנחלויות, הסכימו למשלחת משותפת, יוותרו גם על ירושלים).

* האוטונומיה מוגדרת מראש כהסדר ביניים. פירוש הדבר, שהיא מצביעה על כיוון כללי. כל העולם מבין שאם הסדר הביניים הוא ויתור על חלק מהשליטה הישראלית, הסדר הקבע חייב להיות ויתור על כל השליטה הישראלית. אין שום הגיון באמירה הבגינית ש"בהסדר הקבע נדרוש ריבונות ישראלית מלאה", הרי זאת נסיעה נגד הכיוון.

* לא הניירות יקבעו אלא הדינמיקה בשטח. השאיפה של הרחוב הערבי היא לגלגל מן האוטונומיה יותר ויותר עצמאות, ליזום חיכוכים ולהביא את ישראל לידי הפרות חוזרות ונשנות של ההסכמים. במצב של ספק משפטי וחולשה שלטונית כוחם של המסמכים הבינלאומיים יהיה קטן מאוד ביחס להתפרצויות של כוחות הרחוב.

8. אוטונומיה - הדינמיקה בשטח

א. אי שקט בסחוני ותקריות דמים

לקראת הדיון העתידי על מעמד התושבים היהודים, האינטרס הערבי יהיה להוכיח שאי אפשר לחיות יחד בדו קיום. לכן הם יהיו מעוניינים בריבוי של תקריות דמים בתקופת האוטונומיה. התקריות האלה יתרחשו במקומות שצה"ל לא נמצא בהם, ולא יהיה מי שיגן על היהודים המותקפים.

אפילו אם ההסכם יתיר לצה"ל להתערב במקרים כאלה, סביר להניח שבכל מקרה כזה תתפתח תקרית בינלאומית, שתגרור גינויים בכל העולם והפגנות זעם בככר מלכי ישראל.

אין ספק שהחלטה על התערבות של צה"ל תגיע תמיד עד הדרג המדיני לפני שמישהו יזוז. בינתיים ייהרגו בשטח גם יהודים וגם ערבים.

ב. חילוקי דעות וחיכוכים הם בלתי נמנעים

האוטונומיה לא קובעת ריבון אחד, אלא מחלקת את השלטון בין ישראל והערבים. במצב כזה, חיכוכים וחילוקי דעות הם בלתי נמנעים. תמיד ימצאו שאלות חדשות שלא חשבו עליהן בניסוח ההסכמים, או שיש עליהן פרשנויות שונות, כך שכל צד יטען שהצד השני מפר את ההסכם. ברור שבמקרה כזה הבורר לא יוכל להיות בימ"ש ישראלי, אלא גוף בינלאומי. מהנסיון של האינתיפאדה, של ההתנחלויות, של עיר דוד ושל אירועי הר הבית, ברור שגוף כזה תמיד יקבל את העמדה הערבית.

ג. הפרות של ההסכם עלולות להוביל להכרזת מדינה פלשתינית בתמיכת העולם

באחד החיכוכים הבלתי נמנעים יקרה שגם ארה"ב תהיה סבורה שישראל היא שהפרה את ההסכם, בתגובה הערבים מצידם יפרו את ההסכם ויכריזו על מדינה. לא מעט מדינות בעולם יתכו לרגע הזה, כדי להכיר רשמית במדינה הפלשתינית, ונסיון ישראלי להחזיר בכוח את הגלגל, עלול להביא למלחמה כוללת בין ישראל לבין מדינות ערב, כאשר אמריקה מתייצבת לימין הערבים.

ועצה
זרית
גול

קצ'ין
מיקוד 12400
06-961026/7/8
פקס' 06-961535

[illegible]

משרד המשפטים
לשכת השר
דואר נכנס
17-12-1991
מוס'
מפתח
תיק
273

י' טבת תשנ"ב
17.12.91

ge. 54

לכבוד
שר המשפטים
מר דן מרידור
משרד המשפטים
ירושלים

שלום רב.

בהמשך לשיחתנו מבהש את עזרתך.

ברכה ותודה
יהוה
וולמו
המועצה

קצרון
מיקוד 12400
06-961026/7/8
פקס 06-961535

3. פיתוח אמצעי ייצור

לאור הנזקים שנוצרו כתוצאה מקיצוץ מיכסות המים ועליית מחירם, נוצר צורך דחוף להמרת אמצעי ייצור פגועים (כ-26,000 דונם שלחין ואחרים) באמצעי ייצור חלופיים. תוכנית שהוכנה למטרה זו מצביעה על פתרונות נאותים בעלות כוללת של כ-64 מיליון \$ לטווח של 4 שנים.

4. הגדלת תקציב החטיבה להתיישבות

החטיבה להתישבות שתכננה ועמדה מאחורי פיתוח ההתישבות בדמת-הגולן, נתהלת בהשיים כתוצאה מצמצום תקציבה, מוצע להגדיל את תקציב החטיבה, אשר נשחק באופן משמעותי בשנים האחרונות, בכ- 28 מליון ש"ח.

5. פיתוח ענף התיירות

הגולו נהנה מפוטנציאל יחודי בתחום התיירות. את הגולו פוקדים מידי שנה למעלה מ- 1 מיליון מבהרים. על מנת לנצל את הפוטנציאל באמצעי ייצור, יש להקים מינהלת תיירות בדוגמת מינהלת התיירות בנגב. שתהייה עמותה ממשלתית למטרה זו. יש להעמיד סכום של 5 מיליון ש"ח לשנה לאירגון, תכנון, שיווק ופיתוח תשתיות.

6. בקשה להכרה בגולן כקו עימות

הגולן מוכר דה-פקטו כהו עימות ע"י מספר משרדי ממשלה (חינוך
כהלאות, שיכון ועוד). על-מנת לסייע בהליטת מתיישבים ולמשוך יזמים, יש
להעמיד את הגולן במצב דומה לישובי גבול הצפון מבחינת מעמדם במס הכנסה.

7. הגדלת תקציב לשירותים מוניציפליים

על-מנת לספק שרותים מוניציפליים ברמה נאותה לאוכלוסייה הגדלה ע"י הקיימת עליה, יש להגדיל את מסגרת התקציב ב - 4 מיליון שקל לשנת 1992.

תושבי הגולן מחזקים את ידיך בעמידה של שלמות הגולן ומצפים להענותך
לבהשתנו. פעולה זו תהיה איתות ברור למתישבי הגולן ולאיילו המחכים להתישב
ותבטל את תחושת האי-הודאות.

בכבוד 27

יהודה
דאש

חבר הכנסת

הכנסת

ירושלים, ב' בטבת התשנ"ב
9 בדצמבר 1991

שלום רב,

לוטה מכתב ויומן אירועים שקיבלתי, בכל הנוגע למצב בשומרון.

אם אני נדהמתי מחומרת המצב כנראה שעוד רבים אינם מודעים, עד
היכן הידרדר מצב הביטחון ומה צפוי לנו בעתיד.

ע"כ אני מליט את החומר הזה לתשומת ליבך ולכל צעד שתראה
לנכון לנקוט.

בכבוד רב,

אליקים העצני, ח"כ

בס"ד

י"ט כסלו תשנ"ב
26 בנובמבר 91

היום יום השנה לירי על האוטובוס מס 176 ירושלים - אלון מורה בו נפצעו 3 תושבי אלון-מורה בעיכול דרך צפונית לרמלה.

הרוצחים עדיין מסתובבים חופשיים.

לכבוד
ראש הממשלה
שר הביטחון

בכלי התקשורת לא מדווחים, אבל אנחנו, תושבי הישובים יודעים שבמלחמה על ארץ ישראל עברו התושבים הערבים לשימוש בנשק חם. רצ"ב יומן חלקי של השבועיים האחרונים.

בשכם יורים עלינו ועל כוחות הצבא יום יום. בפיגוע ב"רחלים" קיפחו חייהם רחלה דרוק הי"ד ויצחק רופא הי"ד. בכל ניסיונות הפיגוע בנשק חם שנרשמו רק בנס לא היו נפגעים לכוחותינו או בקרב אזרחים יהודיים. הצבא איננו ממהר להגיב. מחבלים חמושים לא נתפסים. אנו מצויים במלחמה על ארץ ישראל, ולצבא שלנו לא נותנים רשות להלחם!

למה???

למה???

את זקיקות האבנים לא רציתם לעצור... הערבים נמנעו עד כה משימוש בנשק חם כי נדמה היה להם שעל שימוש בנשק חם יגיב צה"ל כמו במלחמה.

אבל ידינו וידי חיילי כבולות. וחיינו הפקר.

אנא מכם התעררו!!!

שום רכב ישראלי כבר לא נראה בציר הראשי של שכם, מלבד האוטובוסים של חברת "דן" והאוטובוסים הצהובים של החברה לפיתוח השומרון המסייעים את ילדינו ללימודיהם בקדומים וקרני שומרון. (עדכון אחרון: הנהגים של החברה לפיתוח מסרבים לעבור את שכם וילדינו נאלצים לנסוע נסיעה ארוכה הרבה יותר ולעבור את חווארה, ¹³ נהג "דן" שעובר את שכם יום ומקומות אחרים שאינם פחות מסוכנים). נהג "דן" שעובר את שכם יום יום במסירות ואומץ זה זמן רב אמר במילים אלו: "אם פעם נוספת אני חוטף אבנים ושוברים את שמשת האוטובוס אני יורד מן האוטובוס

... ויורה בעצמי!!!

אני כבר לא יכול לסבול את המצב הזה." נהג אחר מספר על הוויכוחים האינסופיים עם אישתו בגלל הנסיעות בשכם...

אני, אם בישראל ותושבת אלון-מורה בלב ארץ ישראל, קוראת לכם
למלא את חובתכם ולתת את הוראות המתאימות שיאפשרו לנו להגן על
חיינו, על בתינו ועל ארצנו.

היום אנו חשופים לאבנים, להתקפות בנשק חם (רימונים, נשק
אוטומטי, מטעני חבלה וכו') ואסור לנו להתגונן. האוטובוס שהותקף
ב"רחלים" היה ממוגן, מצויד במכשיר קשר ומלווה בג'פ צבאי.
כל זה לא מנע את הפיגוע והפעם, התוצאות הרצחניות. אנו מצויים
במלחמה. רק בנס ילא היו יותר נפגעים.

למה אתם מחכים???

אנא, אני זועקת:

מלאו חובתכם!

החזירו מיד את הביטחון והחיים החופשיים לאזרחי המדינה.

רק כאשר נראה שוב תנועה ערה של יהודים ברחובות שכם בכל שעות
היום והלילה נדע שאכן אתם, האחראים לבטחונם של אזרחי המדינה,
מלאים את חובתכם וראויים אתם לשאת בתפקיד שבוחרי ישראל הטילו
עליכם.

בברכת חזק ונתחזק

אליהו סעד

ליהי סעד

אלון-מורה שכם

44862

העתק⁴ם:

השר אריאל שרון

השר יובל נאמן

שר החינוך זבולון המר

שר התחבורה משה קצב

השר רחבעם זאבי

ח"כ אליקים העצני

ח"כ יצחק רבין

ח"כ יוסי שריד

חודש כסלו

יומן ארועים - פח"ע אזור גב ההר.

- * מצוינים ארועים חמורים בלבד - מסוג ידוי בקבוקי תבערה, נסיונות דקירה או דריסה, מטענים, רימונים, ירי וכדומה. אין מוזכרים מקרי ידויי אבנים. הם מרובים מדי, ולא ניתן לעקוב אחריהם ולבצע תיעוד כראוי.
- * מדי פעם מצוינים גם ארועים שארעו בשומרון מחוץ לאזור גב ההר, אם הם חמורים במיוחד.
- * יתכן כמובן שהתרחשו ארועים נוספים, אשר לא הגיעו לידיעתנו. במיוחד נכון הדבר לגבי ארועי פח"ע כלפי כוחות הבטחון, אשר השגת המידע עליהם בעיתית.
- * כל המידע בדוק ברמה טובה, ובדרך כלל מכלי ראשון (ולפעמים שני).
- * לחסיון מקור המידע יש סיבות שונות, אולם הסיבה איננה חסרון באמינות הדווח. בכל מקרה פרטים מדויקים נמצאים אצלי.

ליל יום ששי, א' כסלו (7.11) == 9.25 בערב

שלשה צרורות נורו על רכב שיצא מאלון מורה בצומת אלון מורה (עוקף בלטה). א"נ. בבה"ד 3 התייחסו בחוסר אמון לתלונה. רק כעבור שעה הנוסעים נלקחו למקום כדי להראות את מקום הירי המדויק. 48 שעות לאחר הארוע האוגדונר טרם ידע עליו דבר רחצי דבר. עד היום טרם נשלח מז"פ לשטח!! ברכב: סגל, פליקס, פורת

שבת, ב' כסלו (9.11) == צהרים

על משפחה של תושבי קדומים שטייל בפאתי 'קדומים צפון' (על הכביש, 200 מטר מהישוב), נורתה יריה בודדת, על ידי שלושה ערבים שקראו לעברם קריאות התגרות. אין נפגעים.

משפחת סוחר

מוצאי שבת, אור לג' כסלו (9.11) == 7.30 בערב

נפתחה אש על רכב הלווי שנסע לפני אוטובוס 81 שנסע מאלון מורה באזור צומת קוצ'ין עלי עליון (בין קדומים לשכם), א"נ. הלווי הצבאי המשיך רגלית, כאשר הוא מקיף את האוטובוס, עד שיצאו מהאזור. בנוסעים: הוריו של אילן ג'ורנו

יום ראשון, ג' כסלו (10.11) == 4 אחה"צ

תורני אלון מורה יצאו להפגין בצומת רומס (צומת עסכר חדש). הצבא חסם ב'אביר' את הכניסה לישוב, ובמשך שעותיים לא יכלו כלי רכב להכנס לישוב או לצאת ממנו. באלון מורה 230 משפחות. המפגינים נאלצו לרדת למקום ההפגנה ברגל, מרחק של כ-3 קילומטר. סמח"ט שומרון הודיע ש'נגד ירי אין לנו מה לעשות'.

מיוזמי ההפגנה ודובריה: הרב לבנון

ליל שני, ד' כסלו (11.11) == 3 בבוקר

בקבוק תבערה הושלך על טרנזיט המוביל לחס בצומת אריאל והוא נשרף כליל. רדיו

ליל יום שלישי, ה' כסלו (11.11) == 7.15 בערב

בחווארה (בין תפוח לאלון מורה) נורתה, כנראה, יריה אחת על רכב בו נהגה תושבת אלון מורה. הנהגת: שוש אילן

ליל יום רביעי, ו' כסלו (12.11) == 7 בערב

שני בקבוקי תבערה הושלכו בצומת זיתא מערב (צומת מרדא). אין נפגעים. שוטר ממשטרת שכם שיצא מרכבו לבדוק את הממצאים נפגע על ידי רכב (יהודי) חולף ופונה לבית החולים כשהוא פצוע קשה. מהרדיו

יום שני, י"א כסלו (18.11) == 5 בערב

שני בקבוקי תבערה הושלכו בצומת אלון מורה על רכב אזרחי. אין נפגעים. חסוי

ליל יום רביעי, י"ג כסלו (19.11) == 6 בערב

בקבוק תבערה הושלך על רכב ישראלי בין צומת יצהר לצומת ברכה. א"נ. חסוי רמון יד הושלך לכוון בנין הממשל בשכם. א"נ. דווח של חיל: פרטיו אצלי

יום רביעי, י"ג כסלו (20.11) == אחה"צ
 רמון ממולכד (למנגנון היה מחובר חוט הקשור לפח שהונח על הכביש. עלית רכב על הפח היתה מפוצצת את הרימון) נתגלה מבעוד מועד על הכביש לחומש. חסוי
ליל יום חמישי, י"ד כסלו (20.11) == 5 בערב
 על קבוצת פועלים, אשר עבדה בבנית כביש עוקף טול כרם וענבתא, מתחת לישוב עינב, ועל צוות אבטחה אזרחי ששמר במקום, נפתחה אש צולבת (!!!). לא היו נפגעים. (אחרי כשעתיים נשמעה במוטורולה הודעה מסולפת של ארוע זה, ובה נאמר כאילו יש פצוע). חמדה דבוש, עינב - מפי הפועלים, מוקד - מפי המאבטחים
 על קבוצת חילי גולני נזרק רימון רסס צה"לי באזור הקסבה בשכם. א"נ. חסוי

יום חמישי, י"ד כסלו (21.11)
 מטען חבלה נתגלה בכביש עין בידן, מצפון מזרח לשכם. בבוא החבלן עם האבטחה למ"ב, נפתחה עליו אש. א"נ. חסוי
ליל שישי, ט"ו כסלו (21.11) == 6 בערב
 ממחנה פליטים טול כרם נפתחה אש על כוח צבאי. אין נפגעים. חסוי
 לאיתמר (תל חיים) חדרה חוליה והציתה, בתוך הישוב, משאית עפר ומבנה זמני המשמש את קבלן עבודות העפר במקום. כן בוצע נסיון להצית מחפורון שהיה בסמוך (חתכו את כסוי המושבים, שפכו נוזל דליק והציתו, אך האש לא תפסה). ביציאתם הרסו את גדרות הפרחים של הישוב. העקבות הוליקו לבית פוריק. (להזכיר כי מקרה דומה של הצתת בית שעלה כליל באש ארע חודשים ספורים לפני כן ביצהר הסמוכה)
הגר זר, איתמר
 מאוחר בערב נזרק רימון נוסף על חילי גולני (שני במספר) בשכם. א"נ. חסוי

יום שישי, ט"ו כסלו (22.11)
 בשעה 3 אחה"צ פוצץ שוב, בפעם המי-יודע-כמה, צינור המים לאיתמר. הגר זר
ליל שבת, ט"ז כסלו (22.11)
 רמון נוסף באזור הקסבה בשכם (רמון שלישי ברציפות, ערב אחר ערב) חסוי

מוצ"ש, י"ז כסלו (23.11)
 עוד רימון באותו האזור, רביעי ברציפות! חסוי

יום ראשון, י"ח כסלו (24.11) == בבוקר
 מול המטרה בשכם נזרק מטען חבלה לעבר חיליים. המטען התפוצץ, אך פגע ברכב של האו"ם. אשה ערבית אחת נפצעה ופונתה לבי"ח. אין נפגעים לכוחותינו. רדיו
 רכב ישראלי שנסע בשכם ברחוב הראשי נתקע. כשיצא הנהג לטפל בו הותקף במטח אבנים גדול, ורכבו נהרס. הנהג נפצע ברגלו מאבן, וקיבל טפול.
הנהג: גדי בראונשטיין, אלון מורה

ליל יום שני, י"ח כסלו (24.11) == 9 בערב
 בשכם, ברחוב המוסכים (100 מטר מקבר יוסף) נפתחה אש מנשק אוטומטי על ג"פ צבאי ובו שלשה חיליים, שהמתין על מנת ללוות את אוטובוס דן קו 81 שיצא מאלון מורה. 5 כדורים פגעו ברכב. אחד מהם פגע בנשקו של הקצין; משם ניתז (ריקושט) וחתך את לחיו. הצבא הציב מידית מחסומים בשכם ומבואותיה, עד לצומת תפוח, והחל בחפוש אחר היוורים. בשטח נתגלו 36 תרמילים של קלצ'ניקוב ושל אקדח 9 מ"מ. יצוין כי בשום מקרה של ירי על אזרחים, כולל הרצח ברחלים בראשית החודש, לא הזדרז הצבא ולא הקים מחסומים בצמתים הסמוכים למקום הירי לבדיקת רדיו, עתונות, תושבי אלון מורה, חיליים
הערבים העוברים.
 רמון יד נוסף, חמישי ברציפות, הושלך על חיליים באזור הקסבה. חסוי

834582

מכתב
ל
מחלקת
המסמכים

273

לשכת שר המשפטים

ירושלים, י"ג בכסלו תשנ"ב
21 בנובמבר 1991

(34944)

י"ג

לכבוד
מר אורי אריאל
מזכ"ל יש"ע
רח' רמת הגולן 116
רמת אשכול
ירושלים 91181

שלום רב,

הנדון: הכרזות אדמות מדינה וחוזי פמ"י

הריני מאשרת את קבלת העתק מכתבך, סיום כ"ו בשבוע תשנ"ב (4 בנובמבר 1991),
אל שר המשפטים.

בכבוד רב,

י

אסתר סלוחובסקי
עוזרת לשר

11/2/92

אסתר סלוחובסקי

קובצת את המכתב היום.

אמ/דא

אנציה לן את המכתב תפ"ה את קוקויה.

מנוכה שפה

~~סמך מס' 1000~~
~~1000~~

ירושלים, י"ג בכסלו התשנ"ב
21 בנובמבר 1991

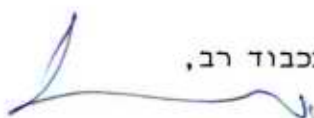
(34944)

לכבוד
מר אורי אריאל
מז"כל יש"ע
רח' רמת הגולן 16ב'
רמת אשכול
ירושלים 91181

שלום רב,

הנדון: הכרזות אדמות מדינה וחוזי ממ"י

הריני מאשרת את קבלת העתק מכתבך, מיום כ"ו בחשוון תשנ"ב (4 בנובמבר 1991),
אל שר המשפטים.

בכבוד רב,

אסתר סלונסקי
עוזרת לשר

אס/דא

דפוס
20.11.91

מועצת הישובים היהודיים ביהודה, שומרון וחבל עזה.

אורנית אלפי מנשה אפרת אריאל ברוך אריה ברוך שלום בנקבת הרדן בנקבת זאב נחש נעיצון רב חבדון חוקי עזרה מנהל ביטחון מנהל ארס מנהל ארס מנהל ארס

ירושלים, רמת אשכול, רח' רמת וגולן 16ב' 91181 סל' 02-810624 פקס' 02-814072
כ"ו בחשוון תשנ"ב
4 בנובמבר 1991
מספרנו/2336

בס"ד

לכבוד
מר משה ארנס
שר הבטחון

שלום רב,

הנדון: הכרזות אדמות מדינה וחוזי ממ"י

1. בהוראת המינהל האזרחי הופסקו הליכים להכרזת אדמות מדינה.
זו פגיעה ישירה באחיותנו ביש"ע.

אבקש להורות את מתאם הפעולות ביש"ע להנחות את המינהל
האזרחי לבטל הוראה זו לאלתר.

2. לפי הוראתך היה אמור הממונה על הרכוש הנטוש והממשלתי
לבטל את סעיף הפינוי מחוזה החכרת קרקע (כולל ביטול
חוזים רטרואקטיו). עד כה טרם בוצעה הוראתך.

נודה לך אם אקבל תשובה בהקדם.

בברכה
אורי אריאל
מזכ"ל ביש"ע

עתקים: ראשי מועצות ביש"ע
שרים וחכמים

משרד המשפטים
לשכת השר
דואר נכנס
06-11-1991
מס' 3416
מפתח
תיק 11-06

OWEN & SONS
MANUFACTURERS
OF
PAPER & BOOKS
1881-1882

אורנית אלפי מנשה אפרת אריאל בית אריה ביתר עילית בקעת הירדן נבטת זאב נחש עקין רב חובין חוף עזה מנחם בנימין מנחם אוחסני מנחם אפרים עמנואל קרית ארבע שומרון

ירושלים, רמת אשכול, רח' רמת הגולן 16' 91181 טל' 02-810624 פקס' 02-814072

ה' בכסלו תשנ"ב
12 בנוב' 1991
מספרנו/2399

בס"ד

משרד המטפס
לשכת השר
דואר נכנס

18-11-1991

מס' 34781

מפתח 270

דניק יו"ש 273-8

לכבוד
מר יצחק שמיר
ראש הממשלה
ירושלים

שלום רב,

הנדון: עיכובים בעיבוי יש"ע והגולן

בהמשך לשיחתנו עמך היום הנני לעדכן בפרטים:

1. הפסקת עבודות בינוי

בשטח מופסקות עבודות בניה שהחלו. לדוגמה באריאל עצרו בנית 1,500 יחידות דיור ובעופרים (בית-אריה) 500 יחידות דיור.

סה"כ הפסקת בניה ביש"ע בהיקף של כ-5,100 יחידות דיור ובגולן כ-400 יחידות דיור.

2. הכרזות על קרקעות מדינה

קיימת הנחיה של המינהל האזרחי לעכב את ההכרזות.

הפסקת העיבוי בעיתוי המדיני הנוכחי לאחר שהחלו בעבודות בשטח מתפרשת ע"י הערבים כחולשה.

המצב הזה הינו בניגוד לדעתך על הצורך החיוני בעיבוי ונעשה ע"י שר האוצר למרות שהפעולות מתוקצבות.

נבקש את התערבותך אצל שר האוצר לשחרר הכספים שבתקציב שלא יגרם חילול שם ישראל בגויים.

בברכה

אורי אריאל
מזכ"ל יש"ע

העתקים: שרי הממשלה
ראשי מועצות יש"ע והגולן

בבית המשפט העליון

בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"צ 4481/91

קבוע: 15.12.91

1. גבריאל ברגיל, מנכ"ל תנועת "שלום עכשיו"

2. אחמד פאס

3. תנועת שלום עכשיו

שלושתם ע"י ב"כ עו"ד אביגדון פלדמן

מרח' הנביאים 26, תל אביב

נ ג ד

ממשלת ישראל ואח'

ע"י פרקליטות המדינה,

משרד המשפטים, ירושלים

המשיבים

הודעה מטעם ב"כ היועץ המשפטי לממשלה

=====

1. עניינה של עתירה זו, במדיניות הנקוטה על ידי ממשלת ישראל בנוגע להתיישבותם של אזרחי המדינה ותושביה באזורי יהודה והשומרון וחבל עזה (להלן - האזורים).

כפי העולה מן האמור בה, מבקשת העתירה "לעסוק במכלול, ביער ולא בעצים". ברוח זו אין העתירה מכוונת כלפי המקרה הספציפי והקונקרטי,

5.10.91
273

הניתן לאיתור ולהגדרה ומכאן אף לבחינת חוקיות המעשה העומד ביסודו, אלא להיפך. במודע ובכוונת מכוון "עוסקת העתירה בפעולות הממשלה והרשויות האחרות בכל המימדים של מעורבות המדינה בהתיישבות אזרחי המדינה ותושביה בתחומי השטחים", נגד מדיניות הממשלה כפי שהיא מיושמת באמצעות האורגנים השונים שלה.

2.

כפי שמעידים העותרים על עצמם (בסעיף 129 לעתירה) אין להם "מעמד מיוחד ואינטרס פרטי שאת תיקונו מבקשים הם בעתירה זו". אלא ובמובהק, באים הם בשמו של אינטרס פוליטי, אשר נועד ליתן ביטוי להשקפתם הפוליטית, לפיה פוגעות ההתנחלויות בסיכויי השלום. זאת, במסגרת פעילותם הפוליטית הכוללת "מחאה, הפגנה, הפצת מידע" ואף הליכי בית משפט, כפי שהם באים לידי ביטוי בעתירה זו, אשר נועדה לקדם מטרותיהם והשקפתם בשאלת מעמדם של ההתנחלויות באזורים. (כאמור בסעיף 131 לעתירה).

העותר 2, תואר בעתירה כ"תושב רמאללה שבשטחים המוחזקים". בתיאורו ככזה, אין עדיין כדי לבסס קיומו של אינטרס אישי, קונקרטי אשר נפגע. כל שנטען בעתירה הוא אך כי עותר זה הושם צד לעתירה בשם "האינטרס שיש לכל אחד ואחד מתושבי השטחים המוחזקים". (סעיף 130 לעתירה).

תמיכה כדין לטיעון בשמו של עותר זה - אין. שכן, הטענות שבעתירה בשם עותר 2 ומטעמו, אינן מאומתות כלל ועיקר בתצהיר.

3.

נוכח מהותה של העתירה ומיהותם של העותרים, נבקש לטעון כי דין העתירה להדחות על הסף ולעיצומה. זאת, הן מן הטעם, כי מחמת אופיה הפוליטי הדומיננטי לא יזקק בית המשפט הנכבד לדון בה; הן מפאת היותה כללית, בלתי קונקרטית ולפיכך אף נעדרת עילה; הן מחמת העדר מעמד לעותרים, והן מפאת השיהוי הממושך בו היא לוקה והתוצאות החמורות הכרוכות בו והעלולות לנבוע הימנו.

ואלה הטעמים, אשר בגין כל אחד מהם וכולם כאחד יראה בית המשפט לנכון שלא להזקק לדיון בעתירה.

אופיה הפוליטי של העתירה

4.

בבואו לדון בעתירה מעין זו נושא דיוננו, יתבקש בית המשפט הנכבד לגלות את אופיה האמיתי ולהסיר ממנה את המעטה המשפטי שמבקשים העותרים ליתן לה ולבחון מהי העילה העומדת ביסודה של העתירה.

בהקשר זה נבקש לטעון, כי אופיה העיקרי, הדומיננטי והחד-משמעי של העתירה ניתן לזהוי על פניה - והרי הוא נושא אופי פוליטי מובהק.

אף לשיטתם של העותרים אין חולק כי שאלת ההתנחלויות הינה שאלה פוליטית השנויה במחלוקת מפלגתית, צבורית ובינלאומית. כדברים האלה אף נאמרו מפורשות בעתירה (ור' גם בסעיף 144 הימנה).

הסתייגותם, לכאורה, של העותרים מן המימדים הפוליטיים הברורים של השאלה, והתגדרותם, כביכול, בד' אמות הטענות המשפטיות המועלות בעתירה, אין בה עדיין, כשלעצמה, כדי להמעיט במשהו, או אף לשנות במאומה, מן האופי הפוליטי הדומיננטי העומד בעיקר הדברים שבה.

5.

נבקש לטעון, כי עתירה זו הינה המקרה המתאים בו יראה בית המשפט הנכבד לנכון להחיל הלכה, על פי קווים שהותוו בבג"צ 910/86 רסלר ואח' נ. שר הבטחון, פד"י מב(2) 441, ע"י כב' הנשיא, השופט מ. שמגר בפסק דינו ולפיהם:

"...אם האופי הפוליטי של הבעיה הוא דומיננטי (כגון שאלה של כינון יחסים דיפלומטיים או עניני שלום ומלחמה) יכול בית המשפט להעביר את הנושא כולו להכרעת הגורם הפוליטי, בלי לפנות לשוליים המשפטיים, מקום שאלה אינם רלוואנטיים לצורך ההחלטה לגופה. (שם בעמ' 524 (א)).

וכשם שנאמר בהמשך הדברים שם, כו אף בעניננו:

"הלכה למעשה, לא צריך להיות קושי בזהויו של נושא פלוני לפי מהותו ותוכנו, וחזקה על בית המשפט, כי יידע להתייחס לנושאים שיובאו לפניו לפי איפיונם, כדי לבחור את מה שראוי להכרעה שיפוטית, וכדי לא להיתפס להכרעות משפטיות, המכסות על בעיה שאופיה האמיתי והמכריע הוא פוליטי". (שם בעמ' 524 (ד)).

כאלה הם פני הדברים אף בענין נושא דיוננו. באשר, אין ניתן להתעלם מכך, כי אותה סוגיה עצמה העומדת בלב העתירה - היא שאלת המשך קיומן של ההתנחלויות - נמצאת משך שנים וגם בעצם הימים האלה ממש, בדיון בזירה הבינלאומית בה נאבקת מדינת ישראל על עמדותיה וטיעוניה בדבר מעמדן של ההתנחלויות, קיומן ועתידן.

בנסיבות אלה, עלול בית המשפט הנכבד למצוא עצמו מעורב בדיון ובבירור סוגיה מדינית הנדונה בזירה הבינלאומית, והמצויה משך שנים גם על סדר היום הפוליטי והציבורי במדינת ישראל.

הנה כך, יפה כיום שבעתיים כוחם של דברים שנאמרו ע"י כב' מ"מ הנשיא (כתוארו אז) השופט מ. לנדוי בבג"צ 610/78, 606, סלימאן אויב ואח' נ. שר הבטחון, פד"י לג (2) 113 (להלן - פרשת בית-אל):

"הגעתי ביתר רצון למסקנה שעל בית משפט זה למשוך ידו מלדון בבעיה זו של התישבות אזרחית בשטח מוחזק מבחינת המשפט הבינלאומי, ביודעי שבעיה זו שנוייה במחלוקת בין ממשלת ישראל ובין ממשלות אחרות, ושהיא עשויה לעמוד על הפרק במשא ומתן בינלאומי גורלי שבו עומדת ממשלת ישראל. כל הבעת דעה של בית משפט זה בענין כה רגיש, שאינה יכולה להיאמר אלא בתור אמרות אגב, לא תוסיף ולא תגרע, ומוטב שדברים השייכים מטבעם למישור המדיניות הבינלאומית ידונו באותו מישור בלבד. לשון אחרת, אם כי אני מסכים שקובלנת העותרים שפיטה בדרך כלל לפני בית משפט, מאחר שזכויות קנייניות של הפרט כרוכות בה, יש לראות אספקט מיוחד זה של הענין כבלתי שפיט על פי פניית הפרט לבית משפט זה. כאן יפה כוחם של דברי פרופסור

JUDICIAL CONTROL OF ADMINISTRATIVE ACTION, P. 492. בספרו JAFFE

"...It is not the subject matter as such which is political (though foreign affairs might appear to suggest the contrary). It is rather that the question is one for the decision of which there are no well-developed principles, of the issue is felt to be closely related to a complex of decisions not within the court's jurisdiction that its resolution by the court would either be poor in itself or would jeopardize sound decisions in the larger complex".

(שם בעמ' 128, 129).

ודוק. באותה פרשה מדובר היה בעתירה בה הצביעו העותרים על פגיעה ממשית בזכויותיהם הקניניות. בעילתם זו נמצא טעם ראוי להתערבותו של בית המשפט באותו מקרה. בעוד אשר בעניננו שונים פני הדברים בעליל, בהיות העתירה כוללת מעיקרה, ובאין בה טענה בדבר פגיעה בזכות קנינית, או אחרת, של העותרים.

על אופיה הפוליטי של העתירה ניתן ללמוד אף מרבוים של הגופים המבקשים כיום להצטרף כמשיבים לעתירה ומן הטענות אשר מעלים הם כנגד אלה שבעתירה, בין כמי שעלולים להפגע מהסעד המבוקש ובין כמי שמייצגים היבטים ציבוריים פוליטיים, שהם טוענים בשמם.

.6

כלליות העתירה

בנוסף לאופי הפוליטי, הדומיננטי המובהק של העתירה, לוקה היא אף בהעדר עילה שבדיון, ככל שהיא מכוונת כנגד מעשה מוגדר ומסויים של הרשות. באין עילה קונקרטית שבדיון, מועלות בעתירה אך טענות כלליות וכוללתיות המוסבות כנגד הפעלת מדיניות הפנים והחוץ של הממשלה, כנגד סדרי העדיפות שבהקצאת משאבים לכלכליים וכל כיוצ"ב דברים. בכגון אלה, הביע

.7

כב' הנשיא שמגר דעתו בבג"צ 910/86 הנ"ל, כי בית משפט נכבד זה לא יתערב (שם בסעיף 11 עמ' 522).

כלליות הטענות בעתירה, עומדת בעוכריה אף בכל הנוגע להתערבותו של בית המשפט הנכבד, בבואו להדרש לבחינת חוקיות פעולותיו של הממשל.

ור' בנדון זה דבריו של כב' הנשיא מ. שמגר בפסק הדין בבג"צ 66/89 הליגה לזכויות האדם והאזרח בישראל נ. שר הבטחון, פד"י מ"ד (2) 221, שם נקבע כי "חוקיות שימוש בכלי ירייה צריך להיבחן לפי הנסיבות הקונקרטיות של הזמן והמקום והתנאים המבצעיים והבטיחותיים." (שם, בעמ' 222).

8.

נוסיף ונציין כי מאז ומתמיד כאשר נדרש בית משפט נכבד זה לבחון חוקיות פעולתו של הממשל הצבאי באזורים או להתערב בה, עשה כן רק לאחר שהוברר בעליל קיומה של עילה מוגדרת בענין הקונקרטי. או אז עמדה לבחינה חוקיות פעולות הממשל כנגד הפגיעה הנטענת באינטרס מוגן, כפי שהוצג במקרה הספציפי והקונקרטי.

הדברים מצאו ביטויים המובהק, בין היתר, גם בעתירות בהן נדונה באופן קונקרטי תפיסתם של שטחים לצורך הקמת התנחלויות בהם, כגון בפרשת בית אל ובבג"צ 390/79 דויקאט ו-16 אח' נ. ממשלת ישראל, פד"י לד (1), 1 (להלן - פרשת אלון מורה), ובעתירות אשר כוונו נגד פעולות הממשל הצבאי באזורים, בתחומים אחרים, דוגמת העתירה בבג"צ 393/82 ג'מעית אסכאן נ. מפקד כוחות צה"ל באיזור יהודה והשומרון, פד"י לז (4) 785.

כאמור, בכל אותם מקרים, לא זו בלבד שבית המשפט נדרש מלכתחילה לעילה הנטענת ואף הכריע בה בסופו של דבר, במקרה הקונקרטי, אלא שחזר ונתן בטוי לדעתו כי בכל עת ישוב להדרש ולבחון כל מקרה ומקרה, ובנסיבותיו המיוחדות, לשם הכרעה בענינו.

9.

ואילו בעתירה נושא דיוננו, נמנעים העותרים במכוון, מלהצביע על פגיעה בזכות קונקרטית במקרה ספציפי ככשהו. באין פגיעה ממשית, עניינית שכזו, מכוונים הם טענותיהם כנגד פעולות הממשל בכללן, במהלך יישומה של מדיניות הממשלה.

משנמנעים העותרים במפורש, ולא בכדי, מלטעון אף כנגד סבירות מעשי הממשל (סע' 127 לעתירה עמ' 49) ממילא נשמטת העילה אשר בגינה יזקק בית

המשפט הנכבד לדון בעתירה, וזאת גם לשיטתו של כב' השופט א. ברק בפסק-דינו בבג"צ 910/86 הנ"ל.

היעדר מעמד

10.

נבקש להוסיף ולטעון, כי בעתירה זו נעדרים העותרים זכות עמידה, אף לפי הגישה המרחיבה, בסוגיה זו.

(א) אליבא דכולי עלמא, אין די בכך בלבד שהמדובר בעתירה ציבורית ובנושא צבורי המצוי על סדר היום הציבורי, כדי להקנות לעותרים מעמד בפני בית משפט נכבד זה.

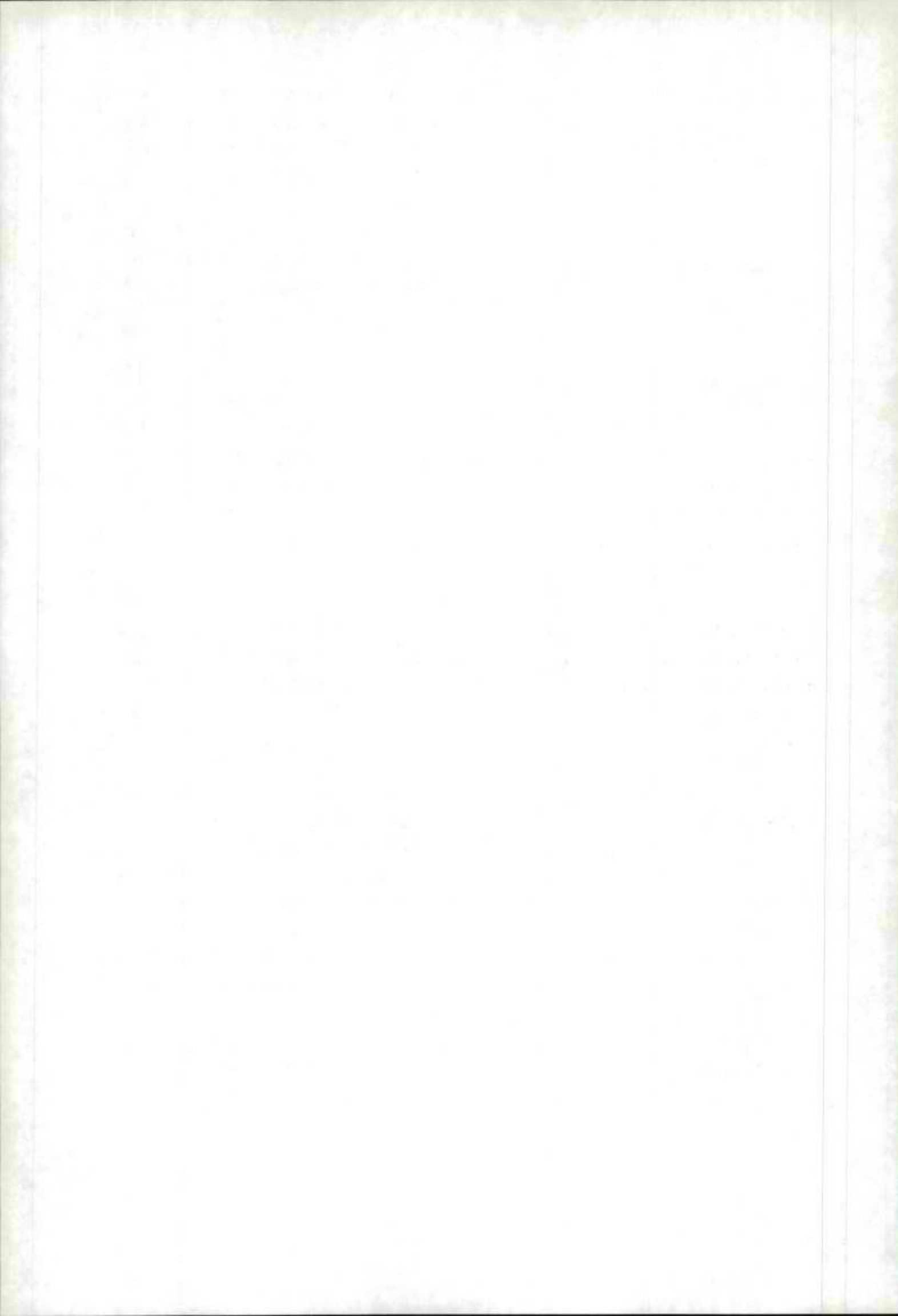
וכדברי כב' הנשיא השופט מ. שמגר בבג"צ 869,852/86 אלוני ואח' נ. שר המשפטים ואח', פד"י מ"א(2), 1:

"...אין להבין כי בכל נושא ובכל עת יכול מי שחושב עצמו לבעל עניין היפותטי לגבי סוגיה פלונית להניע את גלגליו של בית המשפט הגבוה לצדק. ההרחבה האמורה פניה רק לסוג מוגדר וייחודי של עתירות, אשר בהן מתעורר ענין משפטי בעל חשיבות כללית מיוחדת".
(שם בעמ' 22 (ג) - (ד)).

ובהמשך הדברים, הוסיף כב' הנשיא ואמר:

"בית המשפט היה נכון להכיר, בין במפורש ובין מכללא, בהרחבה של זכות העמידה לגבי סוגיות בעלות מהות משפטית יוצאת דופן, הנוגעות לעקרונותיו של שלטון החוק, ובכלל זה לבעיות אשר להן נגיעה לערכים חוקתיים". (שם בעמ' 23 (ה)).

(ב) נבקש לטעון כי בכל אותן עתירות צבוריות בהן הוכר מעמדם של עותרים צבוריים, נסבו העתירות כנגד המקרה המוגדר, בטענת אי-חוקיות שהתבררה באותו ענין ספציפי, ובדרך כלל בלא שהיה עותר אחר היכול להצביע על פגיעה באינטרס שלו עצמו. באותן עתירות נדונו נושאים שהם במהות השלטת החוק, בשאלות מובהקות ומוגדרות שבחוקיות פעולות הממשל.

לא כן פני הדברים בעניננו. כאן, מכוונות הטענות שבעתירה מלכתחילה, באופן כללי וכולל כנגד קביעת סדרי עדיפויות שלטוניות הנובעת משאלות מובהקות שבמדיניות. סוגיות אלה כשלעצמן ומעצם טיבן, אינן יכולות לשמש ענין לעותר הציבורי ולעתירה הצבורית.

11.

זאת ועוד: בבואו לבחון מה מעמד ינתן לו לטוען בשם האינטרס הציבורי, ובבחינת טענת אי החוקיות והפרתה בעליל, הנשמעת מפי העותר הציבורי, יזקק בית המשפט הנכבד לבסיס החוק, העומד ביסודן של טענות מעין אלה. בעניננו, לא השכילו העותרים, מלכתחילה, להצביע על עילה שבדין המשמשת יסוד לעתירתם.

זאת ועוד, טענותיהם של העותרים, אינן מצביעות על "אי חוקיות הנוגעת לעקרונות שלטון החוק", או על קיומה של בעיה בעלת אופי קונסטיטוציוני, עקרוני ובעלת חשיבות משפטית ממדרגה ראשונה. עיקרי השאלות המועלות בעתירה זו קיבלו כבר בעבר, אישורו של בית המשפט, כאשר נדונו סוגיות הקשורות בחוקיות הקמתם של ישובים מסויימים באזורים. המתבקש כיום בעתירה, למעשה, הינו שינוי מההלכה הפסוקה והתאמתה להשקפתם של העותרים.

כאלה הן הטענות בעתירה לפיהן הבסיס החוקי היחיד האפשרי, כביכול, לפעולות המשיבים ולהתישבות באזורים, מעוגן בתפיסה צבאית מטעמי בטחון בלבד; טענות בדבר תחולתה של אמנת ג'נבה הרביעית בכלל ותחולת הוראותיו של סעיף 49 לאמנת ג'נבה בפרט; אכיפת הוראותיה של אמנת ג'נבה בבית המשפט והזכויות הנתבעות מכוחה לאדם הפרטי ולעותר הציבורי.

בכל אלה דן כבר בית המשפט הנכבד בהרחבה פעמים מספר ואף נפסקה הלכה, אשר, כאמור, שינויה מתבקש בעתירה זו.

שהוי ממושך

12.

בנוסף על כל אלה, לוקה העתירה אף בשהוי ממושך, כזה אשר יש בו, כשלעצמו, טעם מספיק לדחיית העתירה על הסף, הכל כמפורט להלן.

13.

העתירה נושא דיוננו מוסבת כנגד חוקיותן של ההתנחלויות באזורים, כנגד פעולות רצופות, מורכבות ומסועפות ההולכות ונמשכות מזה שנים. והנה, רק

עתה, כעבור למעלה מעשרים שנה, מצאו העותרים לנכון להביא בפני בית המשפט הנכבד טענותיהם נגד פעולות אלה. הנכבד.

בנדון זה אף יש חשיבות רבה לעובדה כי העותרים שהינם תנועה פוליטית הפועלת מזה שנים רבות לקידום השקפותיה, גם נגד ההתנחלויות, והדברים מוצאים בטויים גם בעתירה זו. והנה, רק עתה, ראו העותרים לנכון, לראשונה, להביא אותה שאלה עצמה לבחינתו של בית משפט נכבד זה. כאשר העתירה מתיימרת לתקוף את מכלול ההיבטים המשפטיים, מכוחם פועלת ממשלת ישראל באמצעות הממשל הצבאי באזורים, מאז שנת 1967 ועד היום.

14.

סייג שעושים להם העותרים, לפיו מכוונות טענותיהם אך כנגד "פעולות עתידיות בשטחים המוחזקים" וכי אין הם עותרים "לעקירת התנחלויות קיימות" אינו ממין העניין. שהרי הפרדה מעין זו - כאשר מדובר לכאורה באי חוקיות - מלאכותית היא מעיקרה.

15.

על דבר היקפה הבלתי ניתן לבחינה משפטית של העתירה, ניתן ללמוד אף מטענות העותרים עצמם, לפיהן המשמעות המעשית מקבלת טענות אי-החוקיות הכוללנית המועלות בעתירה, ותוצאתה - עלולה להיות פגיעה קשה בכל אותם אלפי אנשים המתגוררים וחיים בהתנחלויות משך שנים רבות, למעלה מן הפגיעה ברכוש ובהשקעות כלכליות ניכרות.

16.

נבקש להוסיף לטעון, כי העלאת טענת אי-החוקיות כלפי פעולות הממשל, אשר אף לגופה דינה להידחות, אינה מספקת כשלעצמה כדי להתגבר על השיהוי הממושך ותוצאותיו הצפויות, בעתירה נושא דיוננו.

בה במידה, לא תחול על עניננו, ההלכה שנפסקה בבג"צ 170/87 אסולין ואח' נ. ראש עיריית קרית גת ואח' פד"י מב(1) 678, כפי שמנסים העותרים לטעון. באשר בעליל אין הטענות שבעתירה באות בגדר המבחנים אותם ראה בית המשפט לקבוע בסוגיה זו. ולא למותר יהיה לפנות לכללים אותם היתווה, באותה פרשה, כב' השופט א. ברק:

"5. הנה כי כן, בהכריעו בטענת שיהוי, על בית המשפט הגבוה לצדק לקחת בחשבון שלושה שיקולים: האינטרס של העותר בביטול הפעולה, האינטרס של המשיב בקיומה והאינטרס של הציבור בשלטון החוק. על בית המשפט לאזן בין אינטרסים אלה, תוך מתן משקל ראוי לכל אחד מהם. מטבע הדברים איזון זה מותנה מענין לענין, יש לקוות כי במשך הזמן ניתן יהיה לקבוע אמות מידה עקרוניות לאיזון זה. עם זאת, יש לציין כבר עתה כי האינטרס בדבר שלטון החוק אינו גובר תמיד על שאר האינטרסים. הוא מהווה אחד הגורמים שיש לקחתם בחשבון."

(שם, בעמ' 694).

והנה, בעתירה נושא דיוננו, נוטה האיזון בעליל להמשך קיומו של האינטרס הציבורי שלא לגרום לפגיעה נרחבת ומשמעותית בציבור, ברכוש ובחשקעות כלכליות של הפרט ושל הכלל. זאת, כנגד טענות המועלות על ידי עותר ציבורי; באיחור של עשרים שנה ומעלה; בהעדר עילה חוקית ספציפית וקונקרטית לביסוס טענות המנוגדות להלכה שנדונה ונפסקה זה מכבר, בעיקרי הדברים העומדים בסיס העתירה.

17. כללו של דבר - על רקע הטענות דלעיל כשלעצמן ובהצטרותן, לא יראה בית משפט נכבד זה - על פי כללי הפעלת שיקול הדעת המקובלים עליו - להיזקק לעתירה ולהושיט לעותרים הסעד המבוקש בה.

18. לחילופין בלבד, נבקש לטעון, כי אף לגוף הענין דין העתירה להידחות בשלב זה של הדיון.

הואיל ובפני בית המשפט תלויה ועומדת בשלב זה בקשה להוצאת צו על - תנאי, יובאו להלן אך עיקרי הדברים בתמצית, במענה לטענות שבעתירה, אשר אף מהם עולה כי אין לה על מה שתסמוך.

לגוף העתירה

19. א. בפתח דבר נבקש לטעון כי לצורך הדיון בעתירה זו, כבעתירות קודמות, יש להבחין בין הטענות המשפטיות והמדיניות של מדינת ישראל בזירה הבינלאומית, לבין הנורמות המשפטיות שהינן בסיס לדיון בבית המשפט, בבואו להעביר תחת שבת ביקורתו פעולות של הממשל הצבאי ושל ממשלת ישראל.

ב. במישור הבינלאומי, למדינת ישראל טיעונים כבדי משקל בדבר זכותה לריבונות באזורים ובדבר העדר ריבון אחר אשר זכותו עדיפה על זכויותיה של ישראל. טיעון משפטי זה מושמע מאז שנת 1967 ועד לעצם היום הזה.

ג. אשר לנורמות המשפטיות הנבחנות בבית המשפט, אלה מושתתות על כך שמדינת ישראל מנהלת את סדרי השלטון הפנימיים באזורים בדרך של ממשל צבאי ופועלת בהם עפ"י דיני התפיסה הלוחמתית המינהגיים שבמשפט הבינלאומי. בנוסף על כך הצהירה מדינת ישראל כי היא מקבלת על עצמה מרצון, לפעול על פי הוראותיה ההומניטריות של אמנת ג'נבה הרביעית.

להבחנה משפטית זו ניתן ביטוי בפסקי הדין של בית משפט נכבד זה כאשר דן בסוגיות דומות בעבר.

כך בבג"צ 69/81, 493/81 אבו עיטה ואח' נ. מפקד אזור יהודה ושומרון ואח', פד"י ל"ז (2) 197, נאמרו ע"י כב' מ"מ הנשיא (כתוארו אז) השופט מ. שמגר הדברים הבאים:

"(ב) קנה המידה המשפטי, לפיו בוחן בית המשפט הגבוה לצדק חוקיותה של פעולה של הממשל הצבאי, הובהר חזור והבהר בפסיקתו של בית משפט זה. בבג"צ 390/79 (1), בעמ' 13 הצביע מ"מ הנשיא (כתוארו אז) השופט לנדוי על כך, שהנורמה הבסיסית, עליה הוקם המבנה של השלטון הישראלי ביהודה ושומרון - וכל האמור כאן לגבי יהודה ושומרון חל, כמובן, גם באותה מידה על רצועת עזה - היא נורמה של ממשל צבאי. במלים אחרות, משפט מדינת

ישראל לא הוחל על האזורים האמורים, והעקרונות המשפטיים הבסיסיים, שעל פיהם נשלטים האזורים ולפיהם נקבעת מערכת המשפט החלה בהם מאז יוני 1967. ביטויים התמציתי במנשר מס' 1 בדבר נטילת השלטון על ידי צה"ל ובמנשר בדבר סדרי שלטון ומשפט (מס' 2) של הממשל הצבאי הישראלי ובמשמעותם של אלו לפי כללי המשפט הבינלאומי הפומבי (לענין מנשר מס' 1 ראה:

M. Shamgar, The Law in the Territories Administered by Israel, Public Administration (Jerusalem, vol. VIII 1968) 24.

מבחינת תחומיה של הבעיה המשפטית, כפי שהותוו על ידי מנשר מס' 2 הנ"ל, ועל פי הטיעון שהושמע בעתירות אלו, אין לצורך הענין שלפנינו השלכה לכך, מה היה מעמדו המשפטי של השלטון הקודם, שהוחלף על ידי הממשל הצבאי הישראלי. ענין זה נדון בבג"צ 390/79 (1) הנ"ל, בעמ' 13 מול האות ג; בבג"צ 606/78, 610, (2), בעמ' 127 מול האות ג' וראה גם: בג"צ 61/80 (3), בעמ' 597, בו אומר הנשיא לנדוי בהפנותו לדברים שנאמרו בבג"צ 390/79 (1) הנ"ל:

"הטיעון שלירדן לא היו זכויות של ריבון ביהודה והשומרון הוא, 'טיעון חשוב שישראל משמיעה בזירה הבינלאומית'. העולה מטיעון זה הוא שאמנת ג'נבה הרביעית אינה חלה על יהודה והשומרון אלא ממשלת ישראל מפעילה מרצונה את הוראותיה ההומניטריות של אמנה זו. מסקנה זו לא עמדה עד כה למבחן בבית משפט זה (וראה בבג"צ 390/79 שם), וגם הפעם אין צורך להידרש לה. נכונה העובדה שירדן לא היתה מעולם הריבון החוקי באיזור יהודה והשומרון, אבל אין ללמוד מזה שמפקד האיזור לא יכול היה להכריז על מתן תוקף למשפט שהיה קיים באיזור לפני כניסת צה"ל אליו. אין לערבב בין בעית הריבונות ביהודה והשומרון לפי המשפט הבינלאומי לבין זכותו וחובתו של המפקד הצבאי לקיים את הסדר הציבורי באיזור, כדי להבטיח את שליטתו באיזור ולהנהיג בו משטר של שלטון החוק לטובת

התושבים שבו. זכותו זו וחובה זו, הנובעות מדיני המלחמה המנהגיים, באו לידי ביטוי בסעיף 43 של כללי האג. על נושא זה הרחיב בית משפט זה את הדיבור בבג"צ 337/71, שם אמר מ"מ הנשיא (זוסמן) (כתוארו אז), כי - 'סעיף 43 הנ"ל מחייב את שלטון הכיבוש לכבד את החוק שעמד בתוקף בשטח המוחזק, אלא אם הוא מנוע לחלוטין מלעשות כן'. (ע' 581)...

...במאמרו של מאיר שמגר:

The Observance of International Law in the Administered Territories, Israel Yearbook on Human Rights, vol. I, p. 262.

אומר המחבר, בדברו על הצורך לקיים את הסדר הצבאי ('צ"ל הציבורי - מ' ש') בשטח שבשליטתו של ממשל צבאי:

"The expression 'restoration and maintenance of public order' - 'la vie publique' is, it would seem, a paraphrase of the words 'normalization and rule of law'. Rule of Law, in its turn, is based on the defined norms of a given legal system'.

ולחלן, בע' 276 ואילך, הוא מתאר את שיטת המשפט שהונהגה במנשר מס' 2 כמגשימה מגמה זו. דברים אלה תואמים את דברי אופנהיים-לאוטרפכט, משפט בינלאומי, מהדורה שביעית, בסעיפים 169 ו-172. העולה מהם שמפקד האיזור פעל בגדר סמכויותיו לפי המשפט הבינלאומי בהורותו על רציפותו של המשפט שהיה נוהג בפועל (DE FACTO) באיזור ערב כיבושו על ידי צה"ל (בנתון לשינויים שהוא מוצא לנחוץ לעשות כדי להבטיח את שליטתו באיזור), בלי שהיה חייב להכנס בעובי הקורה של שאלת הריבונות באיזור. על כן מדובר במנשר ב'משפט שהיה קיים באזור', גם זאת כקביעת עובדה ולא כמתן אישור לתיקפו מלכתחילה של אותו משפט לפי דיני המשפט הבינלאומי.

(שם בעמ' 228, 229).

20.

יודגש כי הן בפרשת בית אל והן בפרשת אלון מורה, נזקק בית המשפט לדיון בשאלת החוקיות של הקמת ישוב אזרחי (התנחלות) על אדמה בבעלות פרטית של עותרים ערביים, כאשר אותם ישובים הוקמו לצרכים צבאיים מתוקף צו תפיסת מקרקעין שנחתם על ידי מפקד האזור. בשני המקרים נתפסה הקרקע מבעליה הפרטיים ויועדה להתנחלות, בהסתמך על הטענה כי הקמת היישוב דרושה מטעמים בטחוניים.

לעומת זאת, ההתנחלויות אשר הוקמו מאז אותם ימים, ואשר כנגד המשך הקמתן מכוונת עתירה זו, הוקמו על מקרקעים שהם רכוש ממשלתי.

21.

מכאן נעבור אל לב העתירה ואל הסעד העיקרי המבוקש בה ולפיו על המשיבים להמנע מהקמת התנחלויות "כאשר אין לפעולות הללו טעמים חיוניים של הגנה על בטחון כוחות צה"ל באזור ו/או הגנה על בטחון המדינה".

העותרים טוענים, כאילו אך תפיסה לצרכים צבאיים מטעמי בטחון היא תפיסה מוכרת על פי המשפט הבינלאומי וכי רק תפיסה כזו, המעוגנת בטעמי בטחון, יכולה לשמש בסיס להקמת ישוב באזור. טענה זו דינה להידחות.

נבקש לטעון כי הקמת ההתנחלויות באזורים, עולה בקנה אחד עם הוראותיה של תקנה 55 לתקנות האג בקשר לחוקים ולמנהגים של המלחמה ביבשה משנת 1907 (להלן - תקנה 55 לתקנות האג), כפי שהיא מותאמת לתנאים המיוחדים ולאופי המיוחד של ההחזקה באזורים.

וזו לשון התקנה:

"The occupying state shall be regarded only as administrator and usufructuary of public buildings, real estate, forests and agricultural estates belonging to the hostile state, and situated in the occupied country. It must safeguard the capital of these properties, and administer them in accordance with the rules of usufruct."

בהתייחסו למהותה של תקנה זו אמר בית המשפט הנכבד, בפסק הדין בבג"צ 227/84 אע"רייב נ. ועדת העררים פד"י מ(2) 57, מפי כב' הנשיא, כי:

"תקנה 55 קובעת כי המדינה, המקיימת שלטון צבאי, תיחשב רק למנהל ולמפיק פירות (ADMINISTRATOR AND USUFRUCTUARY) של בנינים ציבוריים, של מקרקעין ויערות ושל מפעלים חקלאיים הנמצאים בתוך השטח ושייכים למדינת האוייב... " (שם בעמ' 67).

וכן נאמר ע"י השופט מ. שמגר (כתוארו אז) בפסק הדין בבג"צ 285/81 אל נאזר ואח' נ. מפקד יהודה ושומרון, פד"י לו(1) 701 בעמ' 704, בו ניתן, בין היתר, גם הפירוש להוראותיה של התקנה באשר לחובותיו וזכויותיו של השלטון הצבאי כלפי אותם נכסים, כי:

"...הביטויים "ניהול" ו"הפקת פירות" אמנם שוללים את המכר או את העברת הבעלות בדרך אחרת, אך הם מתירים למשל, מאידך גיסא, את ההשכרה, ההחכרה או העיבוד".
(שם בע' 704 (ו)-(ז)).

22. יש להדגיש כי תקנה 55 הינה התקנה היחידה בתקנות האג, אשר קובעת סמכויות למדינה המקיימת שלטון צבאי באזור להבדיל מהמפקד הצבאי. על פי הוראותיה של תקנה 55 יכולה המדינה המקיימת שלטון צבאי לעשות שימוש באדמות מדינה לצרכיה שלה. האחריות לשטח המוחזק וההנאה ממנו הם בכל מקרה של המדינה המחזיקה ולא של הממשל הצבאי, ואין קיימת הגבלה, במשפט הבינלאומי למטרות השימוש ב"פירות" אדמות המדינה.

23. אי לכך, רשאית מדינת ישראל לקבוע את השימוש שיעשה ברכוש המדינה, ובתוך כך אף להקצות קרקעות מדינה לצורך הקמת ישובים וכן רשאית היא להחליט כי תושביה יוכלו לגור באדמות מדינה אלה, המצויות באזורים.

בנדון זה, אין לתושב האזור זכות להתערב ולטעון מהו השימוש שתעשה מדינת ישראל באדמות המדינה באזורים. כזאת נקבע בבג"צ 277/84 **אערייב נגד ועדת העררים**, פד"י מ(2) עמ' 57. שם נדחתה טענתו של העותר, תושב האיזור, כי הקצאת הקרקעות, באותו ענין נעשתה משיקולים זרים, בקבעו כי לכאורה, המבחן אחד הוא - האם יש לעותר זכויות בנכס, שאם לא כן "איננו מסתבר... מה מעמדו של העותר ומה זכותו להעלות ספקות בדבר דרך הטיפול ברכוש, שהיא כאמור ממשלתי ולא פרטי". (שם בעמ' 67).

ובחמשך הדברים שם, לא ראה בית המשפט להזקק לשאלה שהעלה העותר מה יהיה ברבות הימים דין המקרקעין רכוש המדינה שהועמדו לרשות היישוב היהודי, בקבעו בין היתר כי "מכל מקום אין לעותר מעמד בשאלה זו" (שם בעמ' 69 (ב)).

24.

בעצם הקמת ההתנחלויות אין כדי לפגוע בערך הקרקע, עליו מצווה המדינה לשמור. ניתן אף לעמוד בדרישות התקנה על פי כללי ה-USUFRUCT לפיהם אין לעשות שימוש בקרקע המביא לשינוי לצמיתות בה.

נוסיף עוד ונאמר כי אין בידי העותרים לבסס טענה כי פעולות המתבצעות באזורים בתחום ההתנחלויות, הינן בלתי הפיכות מעצם טיבן. לענין זה ולצורך הדיון בבית המשפט די בכך שאין בשימוש הנעשה במקרקעין כדי לסתור את הוראות תקנה 55. גם כאן יש להבחין בין טיעוניה ומטרותיה של ישראל המועלות במישור המדיני הבינלאומי לבין המצב המשפטי הנוהג בפועל באזור.

25.

אשר למעמדם של היישובים בהמשך הימים אמר בית משפט דברו, בפסק הדין בפרשת בית אל, מפי מ"מ הנשיא (כתוארו דאז) השופט לנדוי:

"...הכיצד ניתן להקים ישוב של קבע על אדמה אשר נתפסה רק לשם שימוש זמני? זו שאלה נכבדה. אבל נראית לי תשובתו של מר בך שהיישוב האזרחי יוכל להתקיים באותו מקום רק כל עוד מחזיק צה"ל בשטח בתוקף צו התפיסה. החזקה זו עצמה יכולה לבוא לידי גמר באחד הימים. כתוצאה ממשא ומתן בינלאומי העשוי להסתיים בהסדר חדש שיקבל תוקף לפי המשפט הבינלאומי והוא אשר יקבע את גורל היישוב הזה, כמו של יישובים אחרים הקיימים בשטחים המוחזקים". (שם בעמ' 131 (ב)(ג)).

דברים ברוח זו השמיעה אף כב' השופטת מ. בן-פורת (כתוארו אז) באותה פרשה, לאמור:

"ד. הטרידה אותי השאלה שמא מלמד הכינוי "ישוב קבע" על כוונה לשלול את המקרקעין עולמית, אך הגעתי למסקנה שיש להתייחס אל התואר "קבע" כאל מושג יחסי גרידא. אין מדובר בעוברי אורח הנוטים ללון, או באורחים הבאים לביקור ארעי למספר שבועות או חודשים, כי אם באנשים שיראו במקום זה את ביתם. אולם יש לזכור שמצב החרום שהמדינה נתונה בו נמשך מאז הקמתה, זה 30 שנה ומעלה. הסיכוי לשלום כולל עם כל שכנותיה עודנו נחזה גם היום כשאיפה הטמונה בחיק העתיד הבלתי נודע. הסכם שלום עם שכנינו יחייב ממילא, בבוא היום, קביעת סידורים בטחוניים נאותים. השיקולים במסגרת עם של כריתת שלום עשויים להיות שונים מאלה המתחייבים מן המציאות הקיימת. ברור איפוא, כי תנאי ההסכם הם שיחרצו בסופו של דבר את גורלו של ישוב זה או אחר".

(שם, בעמ' 134).

26. בית המשפט אף קבע כי על הממשל הצבאי לדאוג, במסגרת חובותיו על פי תקנות האג, אף לאוכלוסיה הישראלית שבאזור.

כך, למשל, בנוגע לחובת אספקת חשמל לתושבי האזורים נפסק כי :

"לענין זה יש לראות את תושבי קרית ארבע כמי שנוספו על האוכלוסיה המקומית וגם הם זכאים לקבל אספקה סדירה של חשמל"

(בג"צ 256/71 חברת החשמל מחוז ירושלים בע"מ נ. שר הבטחון פד"י כז (1) 124, 138).

כמו כן נפסק, ע"י כב' השופט א. ברק בבג"צ 72/86 זלום נגד המפקד הצבאי לאזור יהודה ושומרון פד"י מא (1) 528 לאמור :

"אין ספק כי סמכות פורמאלית לנקוט את האמצעים הדרושים להגנה על חיי המתיישבים בבית הדסה נתונה בידי המשיבים... סמכות זו רחבה היא ביותר, והרי היא משתרעת על מי שמצוי באזור, בין אם הוא מתושביו הקבועים של האזור ובין אם הוא מתושביו החדשים".

27. אשר לטענה המועלית כטענה מרכזית בעתירה, בדבר איסור לכאורה להתישבות אזרחים ישראלים באזורים, בשל הוראות סעיף 49(6) לאמנת ז'נבה הרביעית האוסרות שילוח או העברה של אוכלוסיה אזרחית של המעצמה המחזיקה אל השטח המוחזק, קבע בית משפט נכבד זה בפרשת בית אל, בפסק דינו של מ"מ הנשיא, השופט לנדוי כי: "זו הוראה הסכמית ועל כן אין העותרים יכולים להסתמך עליה לפני בית משפט זה." (שם בעמ' 127(ד)).

ובהמשך הדברים, בהתייחסו לטענת המדינה כי סעיף 49(6) לאמנת ג'נבה "אינו חל על העברה מרצון של אזרחים של המעצמה המחזיקה אל בשטח מוחזק", נאמר על ידי מ"מ הנשיא:

"אין בדעתי להכנס לעובי הקורה הזאת, כי כאמור האמנה כולה, ועל אחת כמה וכמה הוראה ספציפית זו שבה, היא בבחינת משפט בינלאומי הסכמי שבעקבות ההלכה האנגלית הנוהגת אצלנו אין בתי המשפט שלנו נזקקים לו, אלא אכיפתו היא ענין למדינות הקשורות באמנה בתור שכאלה". (שם בעמ' 128 (ה)-(ו)).

28. בשולי הדברים נבקש לחזור ולטעון, כי בית המשפט הנכבד לא יזקק לטענות בעתירה המעוגנות, לכאורה בכללי המשפט המינהלי הישראלי - באשר תחולתן של אלה עשויה היתה שתיבחן רק אילו היו מוסבות נגד פעולת ממשל מוגדרת, להבדיל ממדיניות הממשל. בעוד אשר, הטענות בעתירה זו מוסבות כולן אך נגד כלל פעולותיו של הממשל, באין מקרה קונקרטי המציג פגיעה שלא כדין, המצדיקה התערבותו של בית משפט נכבד זה.

29. ברוח זו נבקש אף לסיים פרק זה של טענותינו אשר בסיכומי נראה כי אף לגוף העניין ומעיקרה, דין העתירה להידחות.

30. אשר על כן, ול אור כל האמור לעיל, יתבקש בית המשפט הנכבד שלא להזקק לעתירה זו, שלא להוציא צו-על-תנאי כמבוקש ולדחות העתירה על הסף ולעיצומה.

היום: ד' בטבת תשנ"ב
11 בדצמבר 1991

נילי ארד

מנהלת מחלקת הבגצי"ם
בפרקליטות המדינה

אט/674

ש"ס
14/12/91
14/12/91

בג"צ 4481/91

כשג"צ 91/

כבית המשפט העליון

רשכתו כבית משפט גבוה לצדק בירושלים

המבקשות:

1. מועצה מקומית אריאל
2. מועצה אזורית בקעת הירדן
3. עירית מעלה אדומים
- כולן ע"י ב"כ עוה"ד יצחק
ענבר ו/או גילעד רוגל
- מרחוב המעלות 2 ירושלים 94263
- (טל' 02-259520 פקס' 02-258372)

- נ ג ד -

המשיבים:

1. גבריאל כרגיל
2. אחמד פאיס
3. תנועת שלום עכשיו
- שלושתם ע"י ב"כ עו"ד אביגדור פלדמן
- מרחוב הנביאים 26 תל - אביב 64071
- (העותרים כתיק העיקרי)

4. ממשלת ישראל
5. שר הכנוי והשיכון
6. מפקד כוחות צה"ל באיזור
7. מפקד כוחות צה"ל חבל עזה
8. הממונה על הרכוש הממשלתי
9. ועדת תכנון עליונה
10. ועדת המשנה להתישבות
- כולם (משיבים 4-10 הנ"ל) ע"י
- פרקליטות המדינה. משרד המשפטים
- רח' צאלח א-דין 19 ירושלים 95908
11. הסוכנות היהודית, מרח' המלך
- גורג' 48 ירושלים 94261
12. ההסתדרות הציונית העולמית -
- חטיבת ההתישבות, מרח' המלך גורג'
- 48 ירושלים 94261

(המשיבים כתיק העיקרי)

בקשה לצרף המבקשות לעתירה

בית המשפט הנכבד מתבקש להתיר למבקשות להצטרף כמשיבות לעתירה וזאת על יסוד האינטרס הישיר האישי והממשי שיש להן בסוגיה נשוא העתירה, כמפורט להלן.

1. עניינה של העתירה כדרישת העותרים להקפאת ההתנחלויות באזורי יהודה שומרון וחבל עזה, דהיינו, להפסקת התישבותם של אזרחי ישראל ביישובים הנמצאים באזורים האמורים, הן ישובים קיימים והן ישובים העתידים לבוא, ולהפסקת מעורבות ישירה או עקיפה של מדינת ישראל ורשויותיה בתכנונם של היישובים, בנייתם או פיתוחם, אלא אם קיימים לכך טעמים חיוניים של "כטחון" (כהגדרתם בעתירה).

2. המבקשות הינן מועצות יישובים קיימים באזור יהודה שומרון, אשר תושביהם הינם אזרחי מדינת ישראל. המבקשות הוקמו כולן באשור ממשלת ישראל ובכל הזמנים הרלבנטיים פעלו מדינת ישראל ורשויותיה לתכנון, בנייתן, פיתוחן ויישובן.

3. מנקשת מס' 1 - אריאל - הינה ישוב עירוני הממוקם על כביש חוצה שומרון כ- 40 ק"מ מכביש החוף בואכה ת"א. העיר שוכנת על גב ההר בגובה 600 מטר מעל פני הים, והיא צופה למערב עד לים התיכון ולמשור החוף צפונה ודרומה.

אריאל כוננה כמועצה מקומית בשנת 1981 ובכך ניתנה מסגרת מוניציפאלית לגרעין המייסדים שעלה על הקרקע ב- 1978.

אריאל מונה כיום כ- 10,000 נפש. אוכלוסית העיר מגוונת: זוגות צעירים, משפחות בגילאי הביניים, ילידי הארץ וחול, יוצאי עדות שונות, דתיים וחילוניים, וביניהם כ- 3,000 ילדים ובני נוער הלומדים בכל מסגרות החינוך בעיר, החל מפעוטונים וכלה בחטיבה עליונה שכבית הספר התיכון.

בתחום המועצה מתוכננות להיבנות יחידות מגורים נוספות, וכן מתוכננות להיבנות תשתיות ומבני ציבור וזאת הן לרווחתה של האוכלוסיה הקיימת והן לרווחתה של האוכלוסיה העתידה לבוא.

ממערב לאריאל נמצא אזור התעשייה ברקן המשתרע על פני כ- 1,400 דונם ומאכלס כ- 70 מפעלים המספקים, בין היתר, תעסוקה

לתושבי העיר. ממזרח נמצאת קרית המדע המיועדת לתעשיות עתירות ידע ואשר בה שוכנת גם "מכללת יהודה ושומרון" המהווה אכסניה ללמודים אקדמאיים, להכשרה מקצועית לחיילים משוחררים ועוד. באיזור התעשייה, בקרית המדע ובמכללה מתוכננת בניה נוספת.

כל הקרקעות בתחום השיפוט של המועצה הן אדמות מדינה. פיתוחה של אריאל העיר ושל אזור התעשייה וקרית המדע כרוכים, בין היתר, בהקצאת אדמות מדינה, בתכנון, ברישוי ובסיוע מכספי תקציב המדינה.

4. מכקשת מס' 2 - בקעת הירדן - שוכנת בגבולה המזרחי של ארץ ישראל, הנושק לירדן, מסמוך לבית שאן בצפון ועד ליריחו בדרום. בתחום המועצה האזורית, אשר כוננה בשנת 1979, פרושים 17 ישובים מכל גווי ההתישבות המוכרים: קבוצים, מושבי עובדים ומושב שתופי ובנוסף לכך 5 האחזיות נח"ל ומאחזים. בתחום הישובים מתגוררים כ- 2,600 תושבים. ראשון ישובי הנקעה הינו כפר מחולה - מושב עובדים, שעלה לקרקע כמאחז נח"ל בט"ו בשבט 1968 ואוזרח ב- 1969. הישוב האחרון שנוסד באיזור הינו נעמה שעלה לקרקע בשנת 1982. ביני לביני עלו על הקרקע שדמות מחולה (1982), רועי (מאחז נח"ל שהוקם ב- 1977 ואוזרח ב- 1978), בקעות (1972), חמרה (1971), ארגמן (עלה לקרקע כמאחז נח"ל ב- 1968 ואוזרח - 1971), מכורה (עלה לקרקע כמאחז נח"ל ב- 1969 ואוזרח ב- 1974), משואה (מאחז נח"ל ב- 1969 ואוזרח ב- 1974), גיתית (מאחז נחל שעלה לקרקע ב- 1972 ואוזרח ב- 1975), פצאל (1970), תומר (1977), גלגל (קבוץ שעלה לקרקע כמאחז נח"ל ב- 1969 ואוזרח ב- 1973), נתיב הגדוד (1975), נערן (1977), ייטב (מאחז נחל שהוקם ב- 1970 ואוזרח ב- 1976) ויפית (1980).

כיום, למרות בעיות וקשיים, אנו מוצאים בבקעת הירדן ישובים טובלים בירק, שדות חרושים ומוריקים, כרמים, חממות פרחים ליצוא ומפעלי תעשייה.

שטח השיפוט של המועצה כולל אדמות מדינה ואדמות בבעלות פרטית. המועצה וישוביה זקוקים לעתודות קרקע נוספות לאלו

שהוקצו עד כה וזאת, בין היתר, לצורך הקמת יחידות מגורים, עבוד חקלאי, ופתוח מפעלי תיירות ותעשייה. פעולות אלו כרוכות, בין היתר, בהקצאת אדמות מדינה, בתכנון, ברישוי ובסיוע של מדינת ישראל ורשויותיה ושל המוסדות המיישבים, כולל הקצאת כספי מדינה.

5. מבקשת מס' 3- מעלה אדומים - ממוקמת כ-7 ק"מ מירושלים, באיזור שנודעה ונודעת לו חשיבות אסטרטגית רבה וזאת בין היתר, בהיותו חולש על צומת דרכים מרכזית המחברת בין בקעת הירדן ומדבר יהודה לבין ירושלים.

מעלה אדומים כוננה כמועצה מקומית בשנת 1979, ובכך ניתנה מסגרת מוניציפאלית להתיישבות אשר עלתה על הקרקע בנר שביעי של חנוכה תשל"ו (1975), עת התיישבו במקום 23 המשפחות הראשונות, שהיו חוד חנית לאלפי משפחות נוספות.

כיום מונה אוכלוסית מעלה אדומים כ- 15,000 נפש, מתוכם כ- 7,000 ילדים ובני נוער, הלומדים בכל מסגרות החינוך בעיר. תחום שטח השיפוט משתרע על פני כ- 40 קמ"ר וקיימת לגביו תוכנית מיתאר כללית, אשר אושרה למתן תוקף עוד בשנת 1984.

בתחום העיריה מתוכננות להיבנות יחידות מגורים נוספות, וכן מתוכננות להיבנות חשתיות ומבני ציבור ובהם: כבישים, מדרכות, גני ילדים, מעונות יום, בתי ספר, מרכז ספורט, בית עיריה, מועדוני נוער, טיפת חלב וקופות חולים - וזאת הן לרווחתה של האוכלוסיה הקיימת, והן לרווחתה של האוכלוסיה העתידה לבוא.

כ- 4 ק"מ ממזרח לעיר, נמצאת קרית התעשייה משור אדומים, המשתרעת על פני כ- 8,000 דונם. במקום כ-80 מפעלי תעשייה בענפי העץ, כימיקלים, מתכת, דפוס, טכסטיל, פלסטיקה ועוד. החברה הכלכלית לירושלים והעיריה משקיעות בתכנון האיזור, פיתוחו וקידומו כדי שיהווה איזור תעשייה מודרני ומשגשג, המשמש עורף כלכלי לעיר ומספק, בין היתר, מקומות תעסוקה לתושביה. במסגרת זו מתוכננים להבנות בקריה מפעלים נוספים.

כל הקרקעות בתחום השיפוט של העיריה הינן אדמות מדינה.

פיתוחן של מעלה אדומים העיר ושל קרית התעשיה כרוך, בין היתר, בהקצאת אדמות מדינה, בתכנון, ברישוי ובסיוע מכספי תקציב המדינה.

6. אריאל ומעלה אדומים פועלות לפי צו בדבר ניהול מועצות מקומיות (יהודה והשומרון) (מס' 891) התשמ"א - 1981, ואילו בקעת הירדן פועלת כהתאם לצו בדבר ניהול מועצות אזוריות (יהודה והשומרון) (מס' 783) התשל"ט - 1979. כרשויות מקומיות יש למבקשות עניין רב כי תחומן המוניציפאלי יפותח וכי יבנו בתחומן יחידות מגורים נוספות, תשתיות, מכני ציבור, מפעלי חקלאות, תעשיה ומפעלי תיירות, וזאת בסיועה של מדינת ישראל. אינטרס זה של המבקשות אף מעוגן בהוראותיהם של הצוים הנזכרים לעיל, אשר הסמיכו את המבקשות, בין היתר, לדאוג לפיתוח תחומן, לשיפור תנאי החיים בהן ולקידום העניינים הכלכליים, החברתיים, התרבותיים והחינוכיים של תושביהן.

7. הקמתן של אריאל, בקעת הירדן ומעלה אדומים, איכלוסן ופיתוחן, נעשה ככל בזמנים בריש גלי, בעידודן, בתמיכתן ובמעורבותן של מדינת ישראל ורשויותיה. ככל הזמנים היתה עמדתן של מדינת ישראל ורשויותיה כי מדובר בהתיישבות הזוהה, מבחינת מאפייניה, לזו הקיימת בכלל רשויות מקומיות בישראל. עמדה זו של המדינה באה לידי ביטוי, בין היתר, בחקיקת הכנסת, אשר החילה בתחום הישובים חלקים נרחבים של החוק הישראלי, בהנחת בסיס משפטי מיוחד לניהולם של הישובים ולהסדרת ענייני תושביהן וכאשור תכניות מיתאר ופרוגרמות תכנוניות, אשר ניתן בהן ביטוי לצרכי ציבור כנהוג בישראל. המבקשות, כמו גם רוב יתר הישובים האחרים שהוקמו ביש"ע, אף זכו למעמד של ערי ואזורי פיתוח, על כל המשתמע מכך לעניין הקלות מס ותמריצים. בכל המגעים שנתקיימו בין המבקשות לבין שרי ממשלות ישראל ומי שעמדו בראשן - למן עלייתן של המבקשות על הקרקע ועד לעצם היום הזה - נאמר והובטח למבקשות כי מדינת ישראל תוסיף ותשקוד על פיתוחן וביסוסן. וזאת הן מטעמים של מדיניות והן מטעמים של בטחון.

8. יתירה מזו: בהזדמנויות רבות, בארץ ובחוץ לארץ, הדגישו ראשי ממשלות ישראל ושריהן את זכותו של עם ישראל להתנחל

כיהודה ושומרון. דרישה זהה לזו של העותרים - להקפאתו של מעשה ההתיישבות - הועלתה בין היתר על ידי נשיאי מצרים וארצות הברית, במהלך המשא ומתן לכריתתו של חוזה השלום עם מצרים, אך נדחתה על ידי נציגי מדינת ישראל. מדינות ערב חזרו על הדרישה, שישראל תצהיר על הפסקת ההתנחלות, גם בטרם נפגשו עם נציגי ישראל בוועידת מדריד וקיומה של הוועידה נתאפשר, לדידה של ישראל, רק לאחר שמדינות אלו חזרו בהם מדרישתן. עמדתה דנן של ממשלת ישראל, אשר באה לידי ביטוי בהזדמנויות רבות נוספות, תואמת את מה שנאמר על ידינו לעיל. המבקשות ותושביהן סמוכים ובטוחים כי ממשלת ישראל תתמיד בנחישותה גם בשלביו העתידיים לבוא של המשא ומתן.

9. בתחום המבקשות בפרט וישובי יש"ע בכלל מתגוררות כיום רבבות משפחות, מכל גווי הקשת הפוליטית, המהוות התך מיצג של החברה הישראלית. כן פועלים בתחומן מאות עסקים ומפעלים, חלקם למן ימיה הראשונים של ההתיישבות וחלקם הגיעו למקום זה מכבר. אלו כאלו הגיעו לישובים על יסוד ההנחה כי מדובר בהתיישבות דינמית, אשר תוסיף להתפתח, וכפי שפורט לעיל להנחה זו היה ויש על מה שתסמוך.

10. כבר נאמר כי ראשיתו של מעשה ההתיישבות כסוף שנות הששים, וכי ככל הזמנים נעשה על ידי מדינת ישראל בריש גלי וניתן לו פומבי. ככל השנים הרבות הללו אורגנו על ידי העותרת מס' 3, שהינה תנועה פוליטית שסיסתה "שלום תמורת שטחים", הפגנות ופעולות ראווה אחרות ואולם, פניחה דנן לבית המשפט לא באה לאויר העולם אלא בשלהי 1991, בסמיכות מפתיעה לוועידת השלום במדריד.

11. העתירה והסעדים המבוקשים במסגרתה גורפים וכלליים ביותר ועל פני הדברים נראה כי עצם התערבותו של בית המשפט - עד כמה שניתן להעלותה על הדעת - עלולה להשפיע על מעמדם של המבקשות ושל תושביהן. בניגוד לעותרים, אשר האינטרס שלהם בעתירה אינו אלא עקיף וכללי, אם בכלל, הרי האינטרס של המבקשות, כסוגית ההתיישבות בתחומן, הינו ישיר, אישי וממשי. חרף האמור לעיל לא טרחו העותרים לצרף את המבקשות, כמו גם את כל יתר ישובי יש"ע, כמשיבים לעתירתם, והינם מבקשים מכית המשפט הנכבד ליתן כנגדם צוים שונים בהעדרם.

12. בקשתן של המבקשות היא, אפוא, כי יותר להן להצטרף להליכי המשפט ולהשמיע את טענותיהן. הבקשה מוגשת בשלב טרומי של הדיון והיא מעוגנת במעמדן הישיר האישי והממשי של המבקשות בסוגיית ההתישבות בתחומן, הגם שנראה כי בנסיבות העניין מן הדין היה לצרף את המבקשות גם כהעדר מעמד מיוחד - כג"צ 869/86 852/86 אלוני ואח' נ' שר המשפטים ואח' פ"ד מ"א (2), 1, 32-30.

13. ביחד עם בקשה זו מוגשת תגובתן של המבקשות לעתירה.

אשר על כן מתבקש כבוד בית המשפט להתיר את צירופן של המבקשות כמשיבות לעתירה ולחייב את משיבים 1-3 בהוצאות כקשה זו.

ירושלים, היום 8/12/91

יצחק ענבר, עו"ד
ב"כ המבקשות

בקשה מעלה (tv)

תצהיר

אני הח"מ מטה, דוד לוי ת.ז. 189746, לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת כדלקמן:-

1. אני מכהן כראש מועצה אזורית בקעת הירדן.
2. כל העובדות המפורטות בבקשה לצרופן של מועצה אזורית בקעת הירדן ואח' לעתירה נשוא כג"צ 4481/91 ובתגובתן לעתירה הינן אמת או אמת למיטב ידיעתי, הכל כפי שצוין בגוף הבקשה או התגובה או לפי ההקשר והעניין. הסברות והטענות המשפטיות - אמת למיטב ידיעתי כשים לב לעצה משפטית שנטלתי.
3. והריני מצהיר כי זהו שמי החתימה דלמטה הינה חתימתי ותוכן תצהירי אמת הוא.

דוד לוי

אישור:

הנני מאשר כי ביום 6/11/91 הדפיע בפני עו"ד יצחק ענבר ברח' המעלות 2 ירושלים מר. 41171... המוכר לי כאופן אישי ולאחר שהוזהרתי כי עליו לומר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות הצהרתו וחתם עליה בפני.

יצחק ענבר
עורך דין
מס' שיון 9981
יצחק ענבר, עו"ד

כגז-מעלה

כגזמעלה1

תצהיר

אני הח"מ מטה, עמוס טרטמן ת.ז. 33679, לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת כדלקמן:-

1. אני מכהן כראש עיריית מעלה אדומים.
2. כל העובדות המפורטות בבקשה לצרופן של עיריית מעלה אדומים ואח' לעתירה נשוא בג"צ 4481/91 ובתגובתן לעתירה הינן אמת או אמת למיטב ידיעתי, הכל כפי שצוין בגוף הבקשה או התגובה או לפי ההקשר והעניין. הסברות והטענות המשפטיות - אמת למיטב ידיעתי בשים לב לעצה משפטית שנטלתי.
3. והריני מצהיר כי זהו שמי החתימה דלמטה הינה חתימתי ותוכן תצהירי אמת הוא.

עמוס טרטמן

אישור:

הנני מאשר כי ביום 8/12/91 הופיע בפני עו"ד יצחק ענבר ברח' המעלות 2 ירושלים מר... המוכר לי כאופן אישי ולאחר שהוזהרתי כי עליו לומר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות הצהרתו וחתם עליה בפני.

יצחק ענבר
עו"ד
מס' 982
יצחק ענבר, עו"ד

תצהיר

אני הח"מ מטה, רון נחמן ת.ז., לאחר שהוזהרתי כי עלי
לומר את האמת וכי אחיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן,
מצהיר בזאת כדלקמן:-

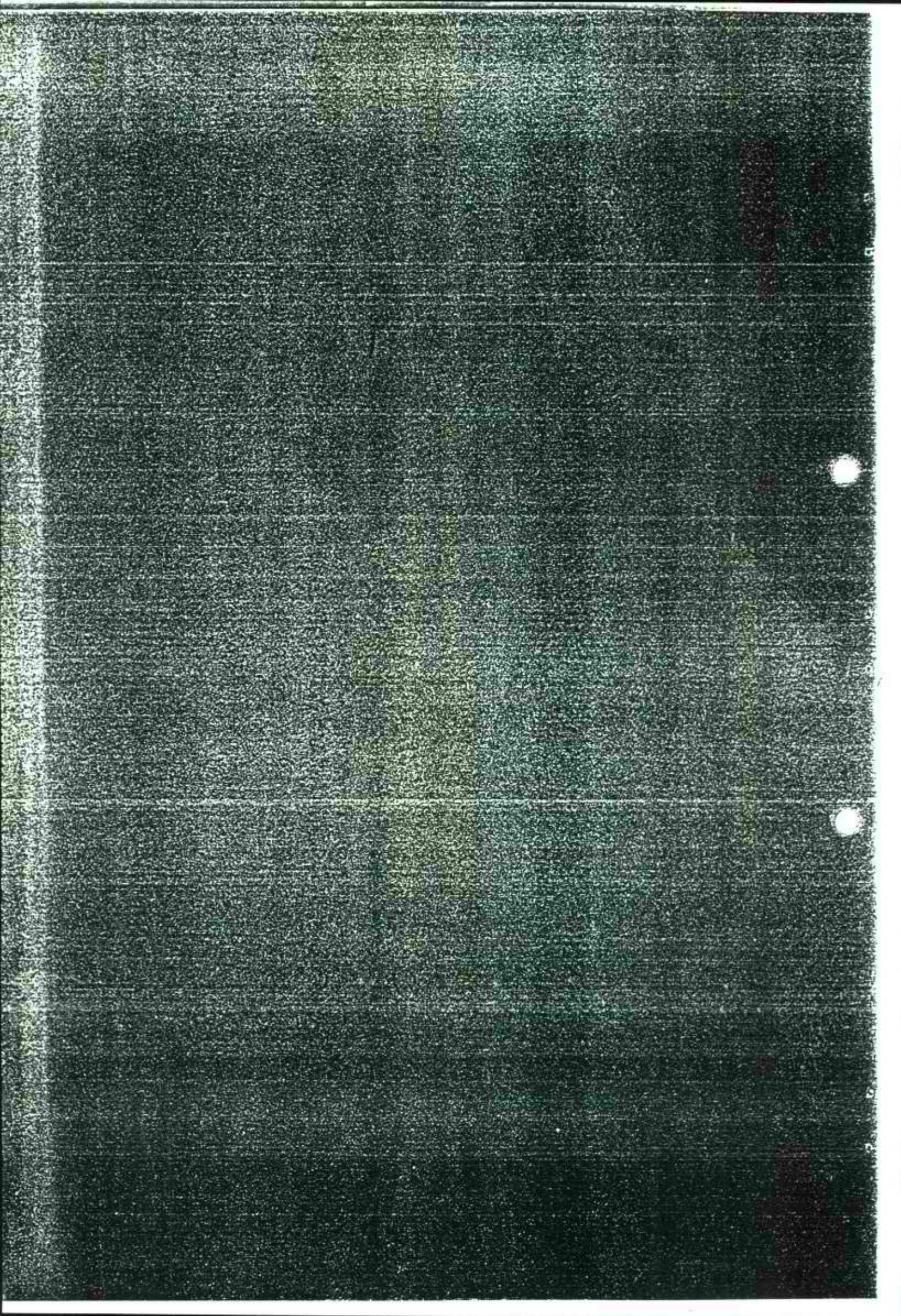
1. אני מכהן כראש מועצה מקומית אריאל.
2. כל העובדות המפורטות בבקשה לצרופן של מועצה מקומית אריאל
ואח' לעתירה נשוא בג"צ 4481/91 ובתגובתן לעתירה הינן אמת או
אמת למיטב ידיעתי, הכל כפי שצוין בגוף הבקשה או התגובה או
לפי ההקשר והעניין. הסברות והטענות המשפטיות - אמת למיטב
ידיעתי נשים לב לעצה משפטית שנטלתי.
3. והריני מצהיר כי זהו שמי החתימה דלמטה הינה חתימתי ותוכן
תצהירי אמת הוא.

רון נחמן

אישור:

הנני מאשר כי ביום חופיע בפני
עו"ד יצחק ענכר ברח' המעלות 2 ירושלים
מר רון נחמן המוכר לי באופן אישי ולאחר
שהוזהרתי כי עליו לומר את האמת וכי יהיה
צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן,
אשר את נכונות הצהרתו וחתם עליה בפני.

יצחק ענכר, עו"ד

העותרים:

1. גנריאל ברגיל
2. אחמד פאיס
3. תנועת שלום עכשיו
- שלושתם ע"י כ"כ עו"ד אניגדור פלדמן
- מרחוב הנביאים 26 תל - אביב 64071

- נ ג ד -

המשיבים:

1. ממשלת ישראל
2. שר הכנוי והשיכון
3. מפקד כוחות צה"ל באיזור
4. מפקד כוחות צה"ל חכל עזה
5. הממונה על הרכוש הממשלתי
6. ועדת תכנון עליונה
7. ועדת המשנה להתישבות
- כולם (משיבים 1-7 הנ"ל) ע"י
- פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
- רח' צאלח א-דין 19 ירושלים 95908
8. הסוכנות היהודית, מרח' המלך
- גורג' 48 ירושלים 94261
9. ההסתדרות הציונית העולמית -
- חטיבת ההתישבות, מרח' המלך גורג'
- 48 ירושלים 94261
10. מועצה מקומית אריאל
11. מועצה אזורית בקעת הירדן
12. עיריית מעלה אדומים
- שלושתן ע"י כ"כ עוה"ד יצחק
- ענבר ו/או גילעד רוגל
- מרחוב המעלות 2 ירושלים 94263
- (טל' 02-259520 פקס' 02-258372)

תגובתן לעתירה של משיבות 10-12

מועצה מקומית אריאל, מועצה אזורית בקעת הירדן ועירית מעלה
אדומים (להלן - "המשיבות") מתכנדות להגיש בזה את תגובתן
לעתירה, כדלקמן:

הצגת המשיבות

1. עניינה של העתירה בדרישת העותרים להקפאת ההתנחלויות
באיזורי יהודה שומרון וחבל עזה, דהיינו, להפסקת התישבותם של
אזרחי ישראל בישובים הנמצאים באיזורים האמורים, הן ישובים
קיימים והן ישובים העתידים לבוא ולהפסקת מעורבות ישירה או
עקיפה של מדינת ישראל ורשויותיה בתכנונם של הישובים, בנייתם
או פיתוחם, אלא אם קיימים לכך טעמים חיוניים של "בטחון"
(כהגדרתם בעתירה).

2. המשיבות הינן מועצות ישובים קיימים באיזור יהודה ושומרון,
אשר תושביהם הינם אזרחי מדינת ישראל. המשיבות הוקמו כולן
באשור ממשלת ישראל וככל הזמנים הרלבנטיים פעלו מדינת ישראל
ורשויותיה לתכנון, בנייתן, פיתוחן וישובן.

3. מעלה אדומים ממוקמת כ-7 ק"מ מירושלים, באיזור שנודעה
ונודעת לו חשיבות אסטרטגית רבה וזאת, בין היתר, כהיותו חולש
על צומת דרכים מרכזית המחברת בין בקעת הירדן ומדבר יהודה
לבין ירושלים.

מעלה אדומים כוננה כמועצה מקומית בשנת 1979, ובכך ניתנה
מסגרת מוניציפאלית להתיישבות אשר עלתה על הקרקע בנר שביעי
של חנוכה תשל"ו (1975), עת התיישבו במקום 23 המשפחות
הראשונות.

כיום מונה אוכלוסית מעלה אדומים כ- 15,000 נפש, מתוכם כ-
7,000 ילדים ובני נוער, הלומדים בכל מסגרות החינוך בעיר.
תחום שטח השיפוט משתרע על פני כ- 40 קמ"ר וקיימת לגביו
תוכנית מיתאר, אשר אושרה למתן תוקף עוד בשנת 1984. לאחרונה
הוכרזה מעלה אדומים כעיריה.

בתחום העיריה מתוכננות להיבנות יחידות מגורים נוספות, וכן

מתוכננות להיבנות תשתיות ומכני ציבור ובהם: כבישים, מדרכות, גני ילדים, מעונות יום, בתי ספר, מרכז ספורט, בית עיריה, מועדוני נוער, טיפת חלב וקופות חולים - וזאת הן לרווחתה של האוכלוסיה הקיימת, והן לרווחתה של האוכלוסיה העתידה לבוא.

כ- 4 ק"מ ממזרח לעיר, נמצאת קרית התעשייה משור אדומים, המשתרעת על פני כ- 8,000 דונם. במקום כ- 80 מפעלי תעשייה בענפי העץ, כימיקלים, מתכת, זפוס, טכטיל, פלסטיקה ועוד. החברה הכלכלית לירושלים והעיריה משקיעות בתכנון האיזור, פיתוחו וקידומו כדי שיהווה איזור תעשייה מודרני ומשגשג, המשמש עורף כלכלי לעיר ומספק, בין היתר, מקומות תעסוקה לתושביה. במסגרת זו מתוכננים להכנות בקריה מפעלים נוספים.

כל הקרקעות בתחום השיפוט של העיריה הן אדמות מדינה. פיתוחן של מעלה אדומים העיר ושל קרית התעשייה כרוכים, בין היתר, בהקצאת אדמות מדינה, בתכנון, ברישוי ובסיוע מכספי תקציב המדינה.

4. מועצה אזורית בקעת הירדן שוכנת בגבולה המזרחי של ארץ ישראל, הנושק לירדן, מסמוך לבית שאן בצפון ועד ליריחו בדרום. בתחום המועצה, אשר כוננה בשנת 1979, פרושים 17 ישובים, מכל גווני ההתיישבות המוכרים: קבוצים, מושבי עובדים, מושב שתופי, וכן 5 האחזויות נח"ל ומאחזים. בתחום הישובים מתגוררים כ- 2,600 תושבים. ראשון ישובי הנקעה הינו כפר מחולה - מושב עובדים, שעלה לקרקע כמאחז נח"ל בט"ו בשנ"ט 1968 ואושרה ב- 1969. הישוב האחרון שנוסד באיזור הינו קיבוץ נעמה, שעלה על הקרקע בשנת 1982. ביני לביני עלו על הקרקע שדמות מחולה (1982) רועי (מאחז נח"ל שהוקם ב- 1977 ואושרה ב- 1978), בקעות (1972), חמרה (1971), ארגמן (עלה לקרקע כמאחז נח"ל ב- 1968 ואושרה ב- 1971), מכורה (עלה לקרקע כמאחז נח"ל ב- 1969 ואושרה ב- 1974), משואה (מאחז נח"ל ב- 1969 ואושרה ב- 1974), גיתית (מאחז נח"ל שעלה לקרקע ב- 1972 ואושרה ב- 1975 פצאל (1970), תומר (1977), גלגל (קבוץ שעלה לקרקע כמאחז נח"ל ב- 1969 ואושרה ב- 1973), נתיב הגדוד (1975), נערן (1977), ייט"ב (מאחז נחל שהוקם ב- 1970 ואושרה ב- 1976) ויפית (1980).

כיום, למרות בעיות וקשיים, אנו מוצאים בבקעת הירדן ישובים טובלים בירק, שדות חרושים ומוריקים, כרמים, חממות פרחים ליצוא ומפעלי תעשייה.

שטח השיפוט של המועצה כולל אדמות מדינה ואדמות בבעלות פרטית. המועצה וישוביה זקוקים לעתודות קרקע נוספות לאלו שהוקצו עד כה, וזאת, בין היתר, לצורך הקמת יחידות מגורים, עבוד חקלאי, ופתוח מפעלי תיירות ותעשייה. פעולות אלו כרוכות, בין היתר, בהקצאת אדמות מדינה, בתכנון, ברישוי ובסיוע של מדינת ישראל ורשויותיה ושל המוסדות המיישבים, כולל הקצאת כספי מדינה.

5. מועצה מקומית אריאל הינה ישוב עירוני הממוקם על כביש חוצה שומרון כ- 40 ק"מ מכביש החוף בואכה ת"א. העיר שוכנת על גב ההר בגובה 600 מטר מעל פני הים, והיא צופה למערב עד לים התיכון ולמזרח החוף צפונה ודרומה.

אריאל כוננה כמועצה מקומית בשנת 1981 ובכך ניתנה מסגרת מוניציפאלית לגרעין המייסדים שעלה על הקרקע ב- 1978.

אריאל מונה כיום כ- 10,000 נפש. אוכלוסית העיר מגוונת: זוגות צעירים, משפחות בגילאי הביניים, ילידי הארץ וחול, יוצאי עדות שונות, דתיים וחילוניים, וביניהם כ- 3,000 ילדים ובני נוער הלומדים בכל מסגרות החינוך בעיר, החל מפעוטונים וכלה בחטיבה עליונה שכנית הספר התיכון.

בתחום המועצה מתוכננות להיבנות יחידות מגורים נוספות, וכן מתוכננות להיבנות תשתיות ומבני ציבור וזאת הן לרווחתה של האוכלוסיה הקיימת והן לרווחתה של האוכלוסיה העתידה לבוא.

ממערב לאריאל נמצא אזור התעשייה ברקן המשתרע על פני כ-1400 דונם ומאכלס כ- 70 מפעלים המספקים, בין היתר, תעסוקה לתושבי העיר. ממזרח נמצאת קרית המדע המיועדת לתעשיות עתירות ידע ואשר בה שוכנת גם "מכללת יהודה ושומרון", המהווה אכסניה ללמודים אקדמאיים, להכשרה מקצועית לחיילים משוחררים ועוד. באזור התעשייה, בקרית המדע ובמכללה מתוכננת בניה נוספת.

כל הקרקעות בתחום ואיפוט של המועצה הן אדמות מדינה. פיתוחה של אריאל העיר ושל אזור התעשייה וקרית המדע כרוכים, בין היתר, בהקצאת אדמות מדינה, בתכנון, ברישוי ובסיוע מכספי תקציב המדינה.

6. אריאל ומעלה אדומים פועלות לפי צו בדבר ניהול מועצות מקומיות (יהודה והשומרון) (מס' 891) התשמ"א - 1981, ואילו בקעת הירדן פועלת כהתאם לצו בדבר ניהול מועצות אזוריות (יהודה והשומרון) (מס' 783) התשל"ט - 1979. כרשויות מקומיות יש למשיבות עניין רב כי תחומן המוניציפאלי יפותח, וכי יבנו בתחומן יחידות מגורים נוספות, תשתיות, מבני ציבור, מפעלי חקלאות, תעשייה ותיירות, וזאת בסיועה של מדינת ישראל. אינטרס זה של המשיבות אף מעוגן בהוראותיהם של הצוים הנזכרים לעיל, אשר הסמיכו את המשיבות, בין היתר, לדאוג לפיתוח תחומן, לשיפור תנאי החיים בהן ולקידום העניינים הכלכליים, החברתיים, התרבותיים והחינוכיים של תושביהן.

7. הקמתן של אריאל, בקעת הירדן ומעלה אדומים, איכלוסן ופיתוחן, נעשו בכל בזמנים בריש גלי, בעידודן, תמיכתן ומעורבותן הפעילה של מדינת ישראל ורשויותיה. ככל הזמנים היתה עמדתן של מדינת ישראל ורשויותיה כי מדובר בהתיישבות הזוהה, מבחינת מאפייניה, לזו הקיימת בכלל רשויות מקומיות בישראל. עמדה זו של המדינה באה לידי ביטוי, בין היתר, בחקיקת הכנסת, אשר החילה בתחום הישובים חלקים נרחבים של החוק הישראלי, בהנחת בסיס משפטי מיוחד לניהולם של הישובים ולהסדרת ענייני תושביהן ובאשור חכניות מיתאר ופרוגרמות תכנוניות, אשר ניתן בהן ביטוי לצרכי ציבור כנהוג בישראל. המשיבות, כמו גם רוב יתר הישובים האחרים שהוקמו ביש"ע, אף זכו למעמד של ערי ואזורי פיתוח, על כל המשחמע מכך לעניין הקלות מס ותמריצים. ככל המגעים שנתקיימו בין המשיבות לבין שרי הממשלה ומי שעמדו בראשה - למן עלייתן של המשיבות על הקרקע ועד לעצם היום הזה - נאמר והובטח למשיבות כי מדינת ישראל תוסיף ותשקוד על פיתוחן וביסוסן וזאת הן מטעמים של מדיניות והן מטעמים של כטחון.

8. יתירה מזו: בהזדמנויות רבות, בארץ ובחוץ לארץ, הדגישו ראשי ממשלת ישראל ושריה את זכותו של עם ישראל להשתקע ביהודה ושומרון. דרישה זוהי לזו של העותרים - להקפאתו של מעשה ההתישבות - הועלתה בין היתר על ידי נשיאי מצרים וארצות הברית, כמהלך המשא ומתן לכריתתו של חוזה השלום עם מצריים, אך נדחתה על ידי נציגי מדינת ישראל. מדינות ערב חזרו על הדרישה, שישראל תצהיר על הפסקת ההתנחלות, גם בטרם נפגשו עם נציגי ישראל בוועידת מדריד וקיומה של הוועידה נתאפשר, לדירה של ישראל, רק לאחר שמדינות אלו חזרו בהם מזרישתן. עמדתה דנן של ממשלת ישראל, אשר באה לידי ביטוי בהזדמנויות רבות נוספות, תואמת את מה שנאמר על ידינו לעיל. המשיבות ותושביהן סמוכים ובטוחים כי ממשלת ישראל תתמיד כנחישותה גם בשלכיו העתידיים לבוא של המשא ומתן.

9. כתחום המשיבות בפרט וישובי יש"ע בכלל מתגוררות כיום רבבות משפחות, מכל גווני הקשת הפוליטית, המהוות חתך מיצג של החברה הישראלית. כן פועלים כתחומן מאות עסקים ומפעלים, חלקם למן ימיה הראשונים של ההתישבות וחלקם הגיעו למקום זה מכבר. אלו כאלו הגיעו לישובים על יסוד ההנחה כי מדובר בהתישבות דינמית, אשר תוסיף להתפתח, וכפי שפורט לעיל להנחה זו היה ויש על מה שתסמוך.

עמדת המשיבות - כללי

10. כבר בראשית הדברים יאמר, כי למשיבות יש עמדה סדורה בכל היבטיה המשפטיים של העתירה.

עמדה זו מפורטת בנספח המצורף לכתב תגובה זה, שכותרתו:
"מעשה ההתישבות ביש"ע - אספקטים משפטיים" ולהלן תמציתה:

(א) מעשה ההתישבות ביש"ע עולה בקנה אחד עם המשפט הכינלאומי ומכאן שכל פעולותיהן של רשויות המדינה לכיסוסו ולפיתוחו - כדין יסודן. טעמו של דבר הוא בכך שדיני "התפיסה הלוחמתית", שעליהם מנסה העתירה להיסמך, מתייחסים כולם לטריטוריה "זרה" שנכנשה שלא כדין מאת

"ריבון לגיטימי" - מה שאין כן ולא היה מעולם לדידם של חכלי ישר"ע ומדינות מצריים וירדן.

(ב) יתירה מזו: מעשה ההתישכות ביש"ע אף מעוגן כמעשי ידיו של המחוקק - הן כחוק השבות תש"י - 1950, המהווה עוגן למעשה ההתישכות, והן כשורה של חוקים רבים נוספים, אשר הסדירו את מעשה ההתישכות הלכה ומעשה.

(ג) עמדתו של המחוקק בסוגיה דנן, כפי שנאה לידי ביטוי בדברי חקיקתו, עולה כאמור בקנה אחד עם משפט העמים ואולם, גם אם היתה סתירה בין השניים, הרי בכל מקרה דברו של המחוקק - הוא שהיה עדיף.

11. הנה כי כן, כפי המשיכות עמדה משפטית ברורה ואין כל ספק בליבן, כי העתירה אינה מגלה כל עילה.

12. אולם, נתוניה ונסיבותיה של העתירה שבפנינו מעוררים את השאלה המקדמית הבאה:

האם מעיקרא ראוי לנסות ולהכריע בסוגיה כה מהותית - אשר הבטיה הדומיננטיים אינם משפטיים כלל, כי אם אידיאולוגים פוליטיים ומדיניים - על פי אמות מידה משפטיות ובבית המשפט דווקא - כל זאת כאשר בפני המשפט לא ניצב אלא "עותר ציבורי" גרידא?!

13. שאלה נוספת הצריכה הכרעה מקדמית היא הטיהווי הכבד, בלשון המעטה, שבו לוקה העתירה ולא ניתן להתעלם גם מהקושיות האובייקטיביות שמעוררים עיתוי ואופן הגשתה (כוונתנו לנספח י"ב לעתירה, המעיד על העותרים כי גמרו אומר להגיש את עתירתם דווקא בימים אלו שבהם מתנהל המשא ומתן המדיני - ויהי מה!).

14. כשלוש המשוכות הללו בהן נתקלת העתירה: השפיטות, המעמד והטיהווי - נעסוק בגופה של התגובה.

כאשר לטיעון המשפטי המפורט בנספח לתגובה, הרי דיינו אם

הראינו - מבלי שבית המשפט הנכבד ידרש לסוגיה - כי אין לעתירה על מה לסמוך גם לגופה.

השפיות

15. האם ראוי לו, לבית המשפט הנכבד, להכריע בסוגית התישבותם של אזרחי המדינה ביש"ע - בתור שכזו?

ודוק: "בתור שכזו" אמרנו, ללמדך כי בפני בית המשפט אינו עומד הפעם עותר המלין על כך שחלקת אדמתו הופקעה כדי להקים ישוב והטוען לבטלות ההפקעה, כי אם עותר שלא נפגע כל אינטרס אישי ישיר או ממשי שלו, המבקש כי בית המשפט יורה על בטלות ההתישבות בכללותה!

16. על יסוד שני הטעמים המפורטים דלהלן סבורנו, בכל הכבוד, כי יש להשיב על כך בשלילה:

(א) הכטיה הדומינאנטים של הסוגיה, בתור שכזו, אינם משפטיים כי אם אידיאולוגיים פוליטיים ומדיניים והיא שנויה במחלוקת מתמשכת בציבור הישראלי, על כל הכטיה.

עצם העיסוק בסוגיה, כאשר בפני בית המשפט ניצב עותר "ציבורי" גרידא, יגרור אפוא את בית המשפט לעין הסערה של המאבק האידיאולוגי הפוליטי והציבורי ועלול להוביל לערוב תחומים בלתי ראוי בין פוליטיקה לבין משפט ולפגיעה חסרת תקנה במעמדו של בית המשפט.

(ב) זאת ועוד: הסוגיה נתונה כולה למשא ומתן גורלי בין מדינת ישראל לבין שכנותיה ובימים אלו ממש דורשות מדינות ערב מישראל דרישה זהה לחלוטין לזו של העותרים, לאמור: הקפאתו של מעשה ההתישבות.

עצם העיסוק בסוגיה, על פי פנייתו של עותר "ציבורי" גרידא, יהווה בנסיבות העניין פלישה בלתי ראויה לתחומה של הרשות המכצעת ויפר כאופן בלתי הפיך את האיזון בין

רשויות המדינה.

בשני הטעמים האלו נדון במאוחד להלן.

17. אין חולק על כך, שסוגית התישבותם של אזרחי מדינת ישראל, כחבלי יהודה שומרון ועזה, עומדת במרכזו של סדר היום הצבורי הפוליטי והמדיני בישראל. אין מדובר "בהלכי רוח חולפים" (כלשונו של כב' השופט ברק, כתארו את סערת הרוחות סביב חנינת ככירי השב"כ - בג"צ 428/86 ברזילי נ' ממשלת ישראל פ"ד מ (3) 505, 585), ואף לא ב"מדיניות הכנויה על מה שנראה כרצוי מבחינת צרכי הרגע (כדברי הנשיא שמגר בע"כ 3,2/84 ניימן פ"ד ל"ט 2, 25, 259), אלא בסוגיה הטעונה, בראש ובראשונה, השקפות אידיאולוגיות, המעוגנות בהסטוריה של עם ישראל, בתורתו ובאדני תורת הציונות. מבחינה זו מעוררת העתירה דנן שאלה נוקבת, היורדת לשרשיו של עצם קיום המדינה (נא עיין בפרק א' של הנספח המצורף) אשר דומנו כי מעיקרא לא יאה ראוי להתגדר בה מקום בו לא עומד בפני בית המשפט אלא עותר "ציבורי" גרידא.

18. מבחינת הכטיה הפוליטיים של סוגית ההתישבות ביש"ע, הרי הם תופסים מקום מרכזי ביותר במצעיהן של כל המפלגות במדינת ישראל ובתור שכאלה הם מכתבים כמידה מרובה את אופן הצבעתו של הכוחר וממילא שאת הרכנן של הכנסת ושל ממשלות ישראל. אופיה הפוליטי המובהק של הסוגיה בא לידי ביטוי גם בהפגנות, בפרסומים בכל אמצעי התקשורת האלקטרונית והכתובה, בכתביהם ובנאומיהם של מדינאים ואישי ציבור ובשיחות סלון ורחוב - וזאת לא רק בעת בחירות, כי אם יום יום כמהלך השנה כולה.

19. סוגית ההתישבות ביש"ע שנויה במחלוקת מתמשכת לא רק בישראל פנימה אלא גם במשור הבינלאומי. הסוגיה עמדה על הפרק וירדה ממנו במהלך המשא ומתן לכריתת חוזה שלום עם מצרים ולא מכבר שבו והעלוה מדינות ערב, כאשר היתנו את השתתפותן בועידת מדריד "בהקפאת ההתנחלויות". עקב נחישותה של ממשלת ישראל הסירו מדינות ערב את דרישתן אך הינן עומדות לשוב ולהעלותה על שולחן הדיונים במהלך המשא ומתן הישיר, האמור להתחיל בימים אלו ממש. התפתחויות אלו ממחישות ביתר שאת את אופיה המדיני - פוליטי מובהק של הסוגיה, ואת מקומה המרכזי בסדר היום הלאומי והבינלאומי כאחד.

20. העיסוק המדיני הפוליטי והציבורי בסוגיה הינו אפוא רצוף ואינטנסיבי, הן בישראל והן מחוצה לה, והוא מאופיין על ידי מטען אידיאולוגי, הסטורי, דתי ורגשי, אשר אינו מאפיין אף לא אחד מבין הנושאים אשר עלו על סדר היום הציבורי של מדינת ישראל וזאת למן הווסדה.

21. עד כמה זניחים ושוליים הכטיה המשפטיים של הסוגיה מלמדת העובדה, כשלעצמה, כי למן ראשיתה של ההתישבות בשלהי שנות הששים ועד להגשתה של עתירה זו לא נתבקש בית המשפט לעסוק בחוקיותה.

יצוין, כי העותרת עצמה נחרה במסלול הפעולה הציבורי והפוליטי - עובדה המלמדת כי אף היא השכילה להבין שאין מדובר כלל בסוגיה בעלת תכונות משפטיות דווקא.

22. דומנו כי לא ימצא מי שיחלוק על כך, שמעולם לא התערב בית המשפט בנושא דומה לזה הנדון כאן מכחינת הכטיו האידיאולוגיים, הפוליטיים, המדיניים והצבוריים ומיותר להרחיב את הדיבור על כך, שאין כל דמיון בין המקרים שעוררו "סערות ציבוריות" כאלו או אחרות בעבר, ואשר בית המשפט ראה לנכון להתערב בהם, ובין המקרה הנדון כאן.

23. אמנם בעבר התערב בית המשפט במעשיו של מפקד כוחות צה"ל באיזור שהיתה להם נגיעה להתישכות: פרשת "בית אל" - בג"צ 606/78, 610/78, פ"ד ל"ג (2), 113; פרשת "אלון מורה" - בג"צ 390/79 פ"ד ל"ד (1), 1.

אך כמה היו דברים אמורים?

כאשר במעשים אלו היה כדי להפקיע זכות קניין של הפרט! הפקעת קניין הפרט - היא בלכד שהוותה את הבסיס לנכונותו של בית המשפט להתערב והיא שהוותה את המסגרת הנורמטיבית לדיון.

שיקול זה הודגש ע"י כב' השופט ויתקון בפרשת "בית אל", באומרו:

"בהנחה - שלא נתאמתה במקרה זה - שרכושו של

אדם נפגע או נשלל ממנו שלא כדין, קשה להאמין
שבית המשפט יקפוץ את ידו מאותו אדם, כיוון
שזכותו של זה עשויה לעמוד לויכוח במשא ומתן
פוליטי" (שם, בעמ' 124).

לעומת זאת, בכל הקשור להיבטים שאינם כרוכים בפגיעה
ישירה בקניין הפרט נאמר, מפי מ"מ הנשיא דאז כב' השופט
לנדוי:

"הנעתי ביתר רצון למסקנה שעל בית משפט זה למשוך
ידו מלדון בבעיה זו של התישבות אזרחית בשטח מוחזק
מבחינת המשפט הבינלאומי, ביודעי שבעיה זו שנויה
במחלוקת בין ממשלת ישראל ובין ממשלות אחרות, ושהיא
עשויה לעמוד על הפרק במשא ומתן בינלאומי גורלי שבו
עומדת ממשלת ישראל. כל הנעת דעה של בית - משפט זה
בעניין כה רגיש שאינה יכולה להיאמר אלא בתור אמרות
אגב, לא תוסיף ולא תגרע, ומוטב שהדברים השייכים
מטבעם למישור המדיניות הבינלאומית ידונו באותו
מישור בלבד. לשון אחרת, אם כי אני מסכים שקובלנת
העותרים שפיטה כדרך כלל לפני בית - משפט, מאחר
שזכויות קנייניות של הפרט כרוכות בה, יש לראות אספקט
מיוחד זה של העניין ככלתי שפיט על-פי פניית הפרט
לבית משפט זה". (פרשת "בית אל", עמ' 128-129).

24. על הקשר שבין ההיבט של השפיטות וההיבט של זכות העמידה עמד
כב' השופט ויתקון כפרשת בקר נ' שר הבטחון (כג"צ
40/70 פ"ד כ"ד (1), 238), כאומרו:

"...הא בהא תליא. הקשר שבין האספקט של זכות העמידה
והאספקט של השפיטות הוא קשר פונקציונאלי. ככל
שיש בידי העותר להראות זכות עמידה חזקה יותר...
תחזק נכונותו של בית המשפט להתגבר על רתיעתו
מלהתערב בעניינים פוליטיים, והיפוכו של דבר,
זכות עמידה "קלושה" מחזקת רתיעה זו." (שם, בעמ' 246).

דומה, כי השקפה זו - היא היא שהנחתה את בית המשפט בפרשות
"בית אל" ו"אלון מורה", ואנו סבורים כי מן הדין שתשמש,

בשינויים המחויבים מן הענין, אכן כוחן גם לעתירה הנדונה כאן:

אכן, היותה של הסוגיה נשוא העתירה מאופיינת בעיקרה על ידי היבטים אידיאולוגיים, פוליטיים ומדיניים - כאשר ההיבט המשפטי אינו אלא טפל ותוצר לוואי - יוצרים כשלעצמם רתיעה מהתערבות שיפוטית בה.

"קלישות" מעמדם של העותרים דנן, אשר כל בקשתם אינה אלא "להעמיד עולם על תיקונו" (לשיטתם) - אך מחזקת רתיעה זו ונותנת לה משנה תוקף.

שיקלולם של כל אלו מוביל למסקנה אחת ויחידה, לאמור: כי אל לו, לבית המשפט הנכבד, להכניס את ראשו לעובי הקורה של הסוגיה.

25. לא נעלם מעינינו כי במהלך השנים האחרונות הרחיב בית המשפט את היקף התערבותו בסוגיות פוליטיות ואולם סבורנו, בכל הכבוד, כי גם לפי השקפותיו זהיום של בית המשפט מדובר במקרה מובהק שבו ימנע בית המשפט מהתערבות.

נושא השפיטות זכה לאחרונה להתייחסות מקיפה בפסק הדין בעניין "גיוס בני הישיבות" - בג"צ 910/86 פ"ד מ"ב (2) 441, ולהלן נבסס את מסקנתנו לעיל על רקע האמור כנדון זה כאותה פרשה.

26. על פי גישתו של כב' הנשיא שמגר, כפי שפורטה באותה פרשה, מה שיקבע ככגון דא הינו "אופיה הדומינאנטי של הפלוגתא": מקום בו מדובר בפלוגתא שאופיה הדומינאנטי הינו משפטי והיבטיה הפוליטיים אינם אלא "תכונות לוואי" - יטה בית המשפט להתערב, מה עוד ש"כחינתו של עניין על בסיס נורמאטיבי יכולה לשחרר את הכעיה, לא אחת, מן התלות בגישות מדיניות נלוות, העלולות לערפל את מהותה האמיתית של הכעיה" ואולם:-

" גם היפוכו של הדבר הוא נכון, היינו יכול שהאופי הפוליטי יהיה דומינאנטי עד כדי כך, שהמשמעויות המשפטיות של הכעיה ייבלעו בו או ידחקו

לקרן זוית. היסודות בעלי המשמעות המשפטית (כגון שאלת הסמכות) מסורים, כמובן, לעולם לביקורתו של בית המשפט; אך אם המכלול מצביע באופן ברור וגלוי על מחלוקת בעלת אופי פוליטי דומיננטי, לא ייטה בית המשפט לעסוק בה." (שם, בעמ' 515).

ולמטה מזה:

אם הבעיה היא באופן מכריע פוליטית ואך באופן משני בעלת סממנים משפטיים, יכול בית המשפט לעשות אחת מאלה: לקבוע שהתכונות המשפטיות הן חסרות משמעות לצורך ההכרעה בבעיה לגופה ולדחות את העתירה על כל היבטיה, או להצטמצם לדיון בהיבטים המשפטיים ולהותיר את ההכרעה בנושאים הדומיננטיים למי שמופקד על כך לפי חלוקת תחומי האחריות החוקתיים." (שם, עמ' 516).

להלן עמד כב' הנשיא על כך שגישתו של בית המשפט לסוגיית השפיטות הינה, בין היתר, פועל יוצא של עקרון הפרדת הרשויות, ומחמת חשיבותם של הדברים למקרה שכפנינו נביא את דבריו במלואם:

"... הפרדת הרשויות נוצרה כדי ליצור איזון בין הרשויות שכן רק בדרך זו, היינו על - ידי מניעת ריכוז היתר של הכוח באופן בלעדי בידי רשות אחת, מובטחת הדמוקרטיה ונשמרת חרותם של הפרט ושל הכלל. לשון אחר, הכיזור השיטתי והקונספטואלי של הסמכויות בין הרשויות, תוך השלטת עקרונות חוקתיים בדבר פיקוח ובקרה הדדיים, וקביעתם למטרה זו של קשרים וגשרים בין הרשויות והשונות, הם שיצרו את הבסיס בעל המרכיבים המשולבים החובקים את כל זרועות השלטון. כך נוצרת מקבילית הכוחות, המקימה ומייצבת את האיזון, שהוא תנאי לקיום החירות ולקיום תקינות הממשל על כל זרועותיו.

אם התאוריה, המאפשרת דיון בערכאות השיפוט בכל עניין, תתממש באופן תדיר, היינו: אם כל נושא - החל מן התקציב לפריטיו וכלה בבניית שיכונים, מטוסים וטנקים - יוכרע בפורום השיפוטי לפי מבחני החוקיות

הפורמאלית או לפי מבחני סבירות שבית המשפט חורץ את
הדין לגביהם, יהיה בכך כדי ליצור ריכוז סמכויות,
שיבטל, הלכה למעשה, את יכולת התיפקוד של הרשויות
האחרות.

כיצד תוחמים את הגבולות, ומה הדרך שבה יוצרים את
האיזון? אין לכך נוסחה מתמטית, ואין אפשרות להציב
סימני דרך חד - משמעיים. אולם, כפי שכבר ציינתי
לעיל, המבחן היכול לשמש לכך הוא המבחן של האופי
הדומיננטי של הנושא. יש שהאופי הדומיננטי מוליך
למסקנה, שלפיה מן הראוי שהנושא יוכרע על ידי הרשות
השיפוטית, ויש שהאופי של הנושא מצביע על כך, כי מן
הראוי שיימסר לידי הרשות המחוקקת דווקא, ויש שניתן
ללמוד ממכלול הנסיבות, כי בהתאם לתפיסותינו, מן
הנכון להותיר את העניין בידיה של הרשות המבצעת
הפוליטית. כמובן, יש שמקצתו של הנושא יידון על ידי
רשות אחת ויתרתו על ידי אחרת, כאשר כל רשות דנה
באותו תחום המסור בידיה. (שם, בעמ' 518-519).

27. אנו סבורים, בכל הכבוד, כי כל המבחנים שקבע כב' הנשיא
שמגר מתקיימים בעניין שבפנינו ברמה גבוהה:

(א) הבטיה הדומיננטית של הסוגיה הינם אידיאולוגיים
פוליטיים ומדיניים ואילו המשמעויות המשפטיות זניחות
ושוליות, אם בכלל, ואין ספק כי הינן נכלעות בהיבטים
מן הסוג הראשון - על כל אלו עמדנו בהרחבה לעיל.

(ב) אין צריך לומר, כי בחינת סוגיית ההתישבות ביש"ע על
בסיס משפטי פורמאלי אינה יכולה בשום פנים ואופן
לשחרר את הבעיה "מן התלות בגישות מדיניות נלוות
העולות לערפל את מהותה האמיתית של הבעיה", שהרי
הבעיה היתה ועודנה אידיאולוגית פוליטית ומדינית
והיא תוותר כזו גם לאחר שבית המשפט ינסה להכריע בה!

יתירה מזו: נוכח אופיה ומאפייניה המיוחדים והיוצאי
דופן של הסוגיה, אף עלולה עצם ההתערבות השפוטית
להתפרש כנקיטת עמדה פוליטית ומיותר להרחיב את הדיבור
כיצד עלול להתפרש בעיני הציבור פסק דינו של בית

המשפט - תהא תוצאתו אשר תהא!

(ג) נוכח היותה של הסוגיה נתונה למשא ומתן גורלי בין ישראל לבין מדינות ערב אף תסכל התערבות בית המשפט את מלאכתה של הרשות המבצעת ותרקנה מכל תוכן וממילא שאמון הציבור בכית המשפט יפגע באופן חמור. להמחשת האמור לעיל כי אם נשווה לנגד עינינו את התמונה שבה מסתמכות מדינות ערב על פסק דינו של בית משפט נכבד זה דווקא, כדי לאושש את דרישותיהן במשא ומתן...

28. כל אלו מובילים אותנו למסקנה נחרצת, כי על בית המשפט הנכבד למשוך את ידו מעצם העיסוק בסוגיה ולהותירה בלא שיוך לטיפול של הרשות המבצעת - כפי שאכן נעשה בפועל במשך השנים הרבות למן תחילתו של מעשה ההתישבות.

29. על פי גישתו של כב' השופט ברק באותה פרשה (גיוס בני הישיבות - בג"צ 910/86 הנ"ל), דוקטרינת השפיטות הינה פרובלמטית ביותר ו"יש לגשת אליה גישה זהירה". יחד עם זאת:

"חיי המשפט הם היגיון ונסיון גם יחד. מכאן נכונותו של בית המשפט במקרים מיוחדים, להימנע מהפעלת סמכותו תוך הפרת אזור מ"שני הלאוין", שעליהם עמד השופט ויתקון, וזאת במקום שקיים חשש ל"פוליטיזציה של השפיטה", לערוב תחומים בין פוליטיקה לבין משפט ולפגיעה במעמדו של בית המשפט." (שם, בעמ' 496).

מסקנתו של כב' השופט ברק היא:

"... כי רק במקרים מיוחדים שבהם החשש מפני פגיעה כאמון הציבור בשופטים יעלה על החשש מפני פגיעה כאמון הציבור במשפט, יהא מקום לשקול את השימוש בה: כי רשימתם של מקרים אלה אינה סגורה, וכי היא נקבעת, בסופו של דבר, על פי נסיון החיים השיפוטי ועל פי חוש המומחיות של השופט." (שם, בעמ' 496).

30. לאור כל מה שנאמר על ידינו לעיל אנו סבורים, בכל הכבוד, כי גם לשיטתו של כב' השופט ברק מדובר "במקרה מיוחד" אשר התערבות בו תוביל לערכוב תחומים בין פוליטיקה לבין משפט ולפגיעה במעמדו של בית המשפט.

נצייר - לצורך המחשת טענתנו זו כלכד - כי בית המשפט יפסוק שלמשלת ישראל אין סמכות לישב את אזרחיה על אדמות מדינה ביש"ע וכי כל מעשה ההתישבות יסודו בחטא והינו בטל ומבוטל. כלום יקבל הציבור את ההסבר כי כפוסקו כך לא הביע בית המשפט כל עמדה אידיאולוגית ואף לא סיכל את מלאכתה של הרשות המבצעת במשא ומתן המדיני - וכל זאת מהטעם שאין מדובר, כביכול, אלא בפירוש תגיו וסימניו של החוק?

31. יצוין כי באותה פרשה (כג"צ 910/86) ישבה על מידין גם כב' השופט בן פורת, אשר נטתה להסכים לגישתו המתוארת לעיל של כב' הנשיא שמגר. כב' השופט בן פורת הוסיפה ואמרה:

"אחרי ככלות הכל רואה אני בשאלה זו בעיקר ריסון עצמי של בית המשפט במקרה מתאים. שקילת הצורך בריסון מן הראוי אפוא שתתבסס על נתונים ונסיבותיה של העתירה העומדת לדיון, לעיתים (כגון, מחמת דחיפותו וחיוניותו של העניין) בפתח הדיון ולעיתים בסופו. " (שם, עמ' 511).

32. כפי שבואר בהרחבה לעיל - נתונים ונסיבותיה של עתירה זו מובילים כולם למסקנה כי "שקילת הצורך בריסון" תיעשה בפתח הדיון וכי עתירה זו תידחה בלא כל דיון לעיצומה.

המעמד

33. במרוצת השנים האחרונות הרחיב בית המשפט את ההכרה כמעמדם

של עותרים שאין להם אינטרס אישי ממשי וישיר בנושא הדיון. יחד עם זאת, מקרים אלו הינם עדיין בבחינת חריגים לכלל לפיו שערי של המשפט לא יפתחו בפני "תובע ציבורי" (פרשת "גיוס בני הישיבות" - בג"צ 910/86 פ"ד מ"ב (2), 509,441) בכל מקרה לא יפתחו שערי בית המשפט אלא אם מדובר בשאלה משפטית עקרונית שמשקלה "מהותי" ו"מכריע" (פרשת "נקש" - בג"צ 852/86, 869 פ"ד מ"א (2) 1, 30). בית המשפט ישקול בנדון זה שיקולים נוספים ובהם "קיומה של חלופה סבירה לבירור הפלוגתא, מה הצעדים של העותר שקדמו לפניה לערכאות ומה ההסתכרות שמן הנושא שכמחלוקת יגזרו תוצאות שיש להן השלכה כללית ושיקולים כיוצא באלה. " (שם כעמ' 30).

בית המשפט אף יבחין בין "עותרים ציבוריים" הפונים לבית המשפט "לצרכי פרסומת גרידא" (שאת עתירתם יש לדחות על הסף) לבין אותם עותרים שעניינם המשפטי כן ואמיתי (פרשת גיוס בני הישיבות - שם כעמ' 467).

כללו של דבר הוא כי מדובר בנושא המסור לשקול דעתו של בית המשפט "ואשר צריך להיבחן בכל מקרה מחדש לאור נסיבותיו ונתוניו המיוחדים." (פרשת נקש - כעמ' 30).

34. על פני הדברים גלוי וברור כי בעותרים לא מתקיים ולו אחד מן המבחנים האמורים:

(א) העתירה אינה מגלה כלל "שאלה משפטית עקרונית" שכן אין מדובר אלא בבעיה אידיאולוגית פוליטית ומדינית ועל היבט זה של העתירה ועל יחסי הגומלין בין סוגית השפיטות לזכות העמידה עמדנו בהרחבה לעיל.

(ב) בית המשפט הנכבד אף אינו מהווה מעיקרא אכסניה ראויה לבירורה של המחלוקת.

החלופות הראויות לבירור מעין זה הינן בראש ובראשונה פוליטיות ולשם כך נועדו - בהשאלה מדברי כב' השופט אלון בעניין אחר - "נמות אחרות, המצויות לרוב כמשטרנו הדמוקרטי" (פרשת נקש, עמ' 67). כך נהגו בתחילה, ובדין, העותרים שבפנינו ואין להעלות על הדעת

כי משלא עלה בידם להנחיל את השקפותיהם לציבור או לשנות את השקפותיה המדיניות של ממשלת ישראל יבואו בעתירה לבית המשפט "משל בית משפט זה משמש כעין מקום לדיון נוסף לקובלנתם." (שם.)

בהקשר לחלופות הסכירות לכירור הפלוגתא מן הדין לשוב ולהזכיר כי הסוגיה נשוא העתירה גם נידונה כעת בין מדינת ישראל לבין מדינות ערב במסגרת משא מתן לשלום וברי, עם כל הכבוד הראוי, כי בית משפט נכבד זה לא ימיר את שקול דעתם של נציגי ממשלת ישראל במשא ומתן בשיקול דעתו שלו דווקא.

(ג) זאת ועוד: דבר עיתויה התמוה של הגשת העתירה בסמיכות לפתיחתה של "ועידת מדריד", וזאת לאחר שנים כה רבות בהן נמנעו העותרים מפניה לבית המשפט אף מעורר קושיות אובייקטיביות באשר למידת כנותו של עניינם המשפטי בעתירה.

קושיות אלו מקבלות משנה חוקף נוכח פנייתם החפוזה של העותרים ליועץ המשפטי לממשלה (נספח י"ב לעתירה), שבה דרשו ממנו להפסיק את מעשה ההתישכות ביהודה ושומרון ובחבל עזה תוך "30 יום" - לא פחות ולא יותר!

אין צריך לומר כי בין פניה מעין זה לבין נסיון כן ואמיתי למיצוי הליכים אין ולא כלום וכי היא לא נעשתה אלא לתפארת המליצה. יתירה מזו: פניה זו מעידה על העותרים כי גמרו אומר להגיש את עתירתם בימים אלה דווקא, בהם החל להתנהל המשא ומתן המדיני, ויהי מה!

בנסיבות הענין יש אפוא בסיס לחשש כי עתירה זו לא נועדה לשמש אלא לשם השגת "מטרה פוליטית מובהקת" של העותרת מס' 3 והאדרתו כביכול של שמה (בג"צ 348/70 כפיר נ' המועצה הדתית אשקלון, פ"ד כ"ה (1), 685), ודינה להידחות גם מטעם זה.

35. יצוין, כי כאשר ניסה לא מכבר עותר לתקוף את חוקיות ישובם של אזרחי המדינה, על "אדמות מדינה" ביהודה ושומרון, פטר אותו בית המשפט הנכבד בציינו כי אין לעותר מעמד בשאלה זו

"במקרה שלפנינו היה סביר לו היו העותרים
מביאים טענותיהם לפני בית משפט נכבד זה
עם קבלת התשובה מטעם נגיד בנק ישראל. הם
היו כמובן רשאים לבחור בדרך אחרת, כפי
שעשו, ולטפל בעניינם בדרך ציבורית, אולם
אם הלכו במסלול האמור, אין הם יכולים לשוב
אחרי שחלפו שנה וחצי והצו הופעל כל העת
כאמור לעיל, כדי לפנות רק אז לבית המשפט"
(שם, בעמ' 229).

לענין השיהוי ושיקולי "מאזן נוחיות" בהקשר לבחינתה של
בקשה לצו ביניים ראה גם נשג"צ 509/91 (כג"צ 380/91) ככל
נט בע"מ, פ"ד מ"ה (2) 397, 403-404.

סיכום

38. כללו של דבר הוא, כי דין העתירה להידחות על הסף אם בשל
חוסר שפיטותה, אם מחמת העדר מעמד לעותרים ואם בעטיו של
השיהוי הכבד, בלשון המעטה, שבו נגועה הגשתה.

39. נשוב ונזכיר כי למשיבות יש עמדה סדורה גם בהכטיה
המשפטיים של הסוגיה - נא עיין כנספח לתגובה זו ואולם
סבורנו, כי בחינתה של עמדה זו ראוי לה כי תיעשה בשעתה.

40. אשר על כן מתבקש כב' בית המשפט לדחות את העתירה על
הסף, על כל חלקיה, ולחייב את העותרים בהוצאות.

יחזק ענבר, עו"ד
ב"פ ומשיבות

ירושלים, היום 8/12/91

מעשה ההתישבות ביש"ע
אספקטים משפטיים

פרק א': פתח דבר

פרק ב': אי תחולתם של דיני המלחמה על מעשה ההתישבות

- א. כללי
- ב. הנחות היסוד לתחולתם של דיני המלחמה
- ג. ירדן לא היתה ריבון לגיטימי ביהודה ושומרון
- ד. מצרים לא היתה ריבון לגיטימי ברצועת עזה
- ה. מעמדה של מדינת ישראל ביש"ע
- ו. אי תחולתם של דיני המלחמה על יש"ע
- ז. התייחסות לטענות העותרים
- ח. ההלכה הפסוקה

פרק ג': חוק השבות תש"י - 1950: עוגן למעשה ההתישבות

- א. כללי
- ב. פרשנות החוק מתוכו
- ג. ההקשר החקיקתי
- ד. הרקע החקיקתי
- ה. דברי הכנסת
- ו. תחולתו האכס-טריטוריאלית של החוק מכחינת המשפט הבינ"ל.
- ז. מסקנות

פרק ד': חוקים נוספים של הכנסת: הסדרת מעשה ההתישבות

- א. כללי
- ב. סקירת החקיקה
- ג. מסקנות

פרק ה': סוף דבר

פרק א': פתח דבר

1. כע"כ 2/88 בן שלום ואח' נ' ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד מ"ג (4) 221, כעמ' 272, פסק בית משפט נכבד זה:

"...זכותו הטבעית של כל יהודי באשר הוא שם לשוב לארצו, ארץ ישראל, יסודה במורשתו הדתית לאומית של עם ישראל וכדברי ימיו ההסטוריים - מדיניים, וזכות זו היא היא שבעטיה קמה מדינת ישראל הריבונית, אשר במערכת משפטה נתנה לה גושפנקא של זכות משפטית-קונסטיטוציונית, של עקרון על נורמאטיבי, המשמש אבן שתיה של מערכת משפטה."

2. עתירתה דנן של תנועת "שלום עכשיו", המבקשת לומר כי מעשה ההתישבות בארץ ישראל אינו חוקי, מעוררת על סיפה שאלה נוקבת, לאמור:

היתכן כי הקמת מדינת ישראל, בחלק מארץ ישראל, שללה את זכותו הטבעית של כל יהודי לשוב לארצו - וזאת למרות שזכות טבעית זו - היא היא שבעטיה קמה המדינה?

3. אנו סבורים, בכל הכבוד, כי שום שיטת משפט לא תסכול טרוף מערכות משפטי מעין זה, שבו הופכת המדינה לגולם הקס על יוצרו.

4. דומנו, כי באמור לעיל די כדי לחרוץ את גורל העתירה, שהרי לא יעלה על הדעת ליתן לכללי המשפט הכינלאומי, אשר עליהם היא נסמכת, מעמד עדיף מזה של עקרון העל שעליו מבוסס כל כולו של דין המדינה.

5. יחד עם זאת להלן נשכנע, כי הטענה בדבר "אי חוקיות ההתישבות" משוללת בסיס משפטי גם לעיצומה.

6. בראשית הדברים נבחן את עמדתם של "דיני המלחמה" בסוגיה דנן ונוכח לדעת:

(א) כי דינים אלו אינם חלים כלל ועיקר על המקרה המיוחד של החזקת מדינת ישראל ביש"ע.

(ב) כי מכינתו של המשפט הבינלאומי אין כל מניעה לכך שמדינת ישראל תחיל את ריבונותה על יש"ע הלכה למעשה ותנהג כחבלי ארץ אלו מנהג בעלים, וממילא שאין בו כדי לאסור על מדינת ישראל לישוב את אזוריה ביש"ע דרך קבע, כפי שאכן נעשה בפועל למן שלהי שנות הששים ועד לעצם היום הזה.

7. במסקנתנו דלעיל די כדי להוביל לדחיית התביעה "להקפאתו" של מעשה ההתישכות, שהרי לית מאן דפליג שבהעדר איסור בדין מוסמכות רשויות המדינה להוסיף ולשקוד על ביסוסו ואולם, כחלקה השני של סקירתנו נוסיף ונראה - למעלה מן הצורך - כי מעשה ההתישכות ביש"ע אף מעוגן בדברי חקיקה מפורשים: הן בחוק השכות תש"י - 1950, המשמש כעוגן למעשה ההתישכות ככללותו, והן בחוקים רבים נוספים שנחקקו למן 1967 ועד עצם היום הזה, אשר הסדירו את מעשה ההתישכות הלכה למעשה.

8. קצורו של דבר הוא, כי מעשה ההתישכות ביש"ע תקף וחוקי הן משום שהוא עולה בקנה אחד עם משפט העמים והן מחמת היותו מעוגן במעשי ידיו של המחוקק, כאשר כל פעלן של רשויות המדינה, לביסוסו ולפיתוחו, אינו מכוון אלא להגשמת דברו של זה.

*

*

*

פרק ב': אי תחולתם של דיני המלחמה על מעשה ההתישבות

א. כללי

1. בדברנו על דיני המלחמה אנו מתכוונים לאותם כללים של המשפט הבינלאומי, המתייחסים לסיטואציה של מעצמה כובשת המחזיקה בשטח הנתון "כתפיסה לוחמתית", שעיקרם מעוגן בחקנות הנספחות לאמנת האג 1907 בדבר הדינים של מלחמה ביבשה (המהווה משפט מנהגי), וכאמנת ג'נבה בדבר הגנת אזרחים כימי מלחמה משנת 1949 (המהווה משפט הסכמי).

2. בחינתם של דיני המלחמה תעלה, כי מדעיקרא אין הם חלים כלל על המקרה המיוחד של החזקת מדינת ישראל ביש"ע, וממילא שאין בהם כדי להגביל את פעולותיה של מדינת ישראל ורשויותיה בכל הקשור למעשה ההתישבות. טעמו של דבר הוא בכך שדינים אלו אינם חלים אלא במקום שבו היה קיים "ריבון לגיטימי", שניגף מפני "כובש לוחמני" משולל כל זיקה לטריטוריה - מה שאין כן ולא היה מעולם לדיזם של ירדן, מצריים, ישראל וחבלי יש"ע, לפי העניין.

3. סקירת הלכותיו הפסוקות של בית המשפט הנכבד תגלה כי בראשית הדברים נתן את דעתו לעובדות כסיסיות אלו ולא עוד אלא שיצאה מלפניו הלכה, כי נכונה העובדה שירדן לא הייתה מעולם הריבון ביהודה ושומרון. דא עקא שסוגית השלכותיה של עובדה מהותית זו, לעניין איתורו של הדין החל - סוגיה זו טרם זכתה, מסיבות שונות להכרעה.

4. בכל אלו נעסוק בפרק זה. העמדת הדברים על מכונם תובילנו למסקנה כי כל פעולותיהן של רשויות המדינה בנדון - כדין יסודן, וכי דין התביעה להקפאת מעשה ההתישבות ביש"ע להידחות ולו בשל טעם זה.

הנחות היסוד לתחולתם של דיני המלחמה

ב.

5. דיני המלחמה של המשפט הבינלאומי, המנהגיים וההסכמיים כאחד, אינם מכירים ואינם חלים אלא על סוג אחד של כיבוש - ה"כיבוש הלוחמני", שבו ניגף "ריבון לגיטימי" מפני "כובש לוחמני", המשולל מצידו זיקה כלשהיא לטריטוריה שנכבשה.

עמד על כך פרופ' בלום באומרו:

"...the traditional rules of international law governing belligerent occupation are based on a twofold assumption, namely, (a) that it was the legitimate sovereign which was ousted from the territory under occupation ; and (b) that the ousting side qualifies as a belligerent occupant with respect to the territory . "

(Blum, the missing reversioner: reflections on the status (להלן - בלום) (Is.L.R. vol 3, 279, p. 293)

ובאותו עניין נאמר על ידי שמגר:

" The whole idea of a restriction of military government powers is based on the assumption that there had been a sovereign who ousted, and that he had been a legitimate sovereign ..."

(The observance of international law in the administered territories, 1 (1971) Is.Y.H.R, 262, p. 263) (להלן - "שמגר")

6. יצויין כי ליסודותיו האמורים לעיל של הכיבוש הלוחמני - אשר רק אליו מתייחס, כאמור, המשפט הבינלאומי - ניתן ביטוי מפורש אפילו בנורמה המרכזית של דיני הכיבוש, הלא היא תקנה 43 לתקנות האג. וכך קובעת הרישא לאותה תקנה:

" The authority of the legitimate power having in fact passed into the hands of the occupant, the latter shall take all the measures in his power...."

עיננו הרואות, כי תקנה 43 מבוססת כל כולה על הנחת היסוד, כי עובר לכיבוש הופעלו בשטח שנכבש סמכויות של "שלטון חוקי".

7. ההשקפה הנדונה, בדבר אי תחולתם של דיני המלחמה אלא על מצב של כיבוש לוחמני, אשר יסודותיו הינם כמפורט לעיל, הינה השקפה מקובלת וזכתה להסכמה רחבה בקרב המומחים העוסקים במשפט הבינלאומי (ראה ריכוז האסמכתאות אצל בלום, שם).

ג. ירדן לא היתה ריבון לגיטימי ביהודה ושומרון

8. הלכה פסוקה היא, כי ירדן לא היתה מעולם הריבון החוקי באיזור יהודה ושומרון - בג"צ 61/80 העצני נ' שר הבטחון, פ"ד ל"ד (3) 595, 597 ו'.

9. הלכה זו מבוססת על כך, שפלישתה של ירדן ליהודה ושומרון - עם סיום המנדט הבריטי - וסיפוחם אליה ביום 24.5.90, הפרו באופן בוטה את עקרונות המשפט הבינלאומי ולא זכו להכרה מצד מרבית מדינות העולם, לרבות מדינות ערב. עולה מכאן כי מעמדה של ירדן ביחס ליהודה ושומרון היה, לכל היותר, מעמד של שלטון כובש לוחמני (belligerent occupant), אשר החזיק את יהודה ושומרון כשטח מוחזק עד למלחמת ששת הימים. במאמר מוסגר יצוין, כי בהסכמי שביתת הנשק, שנחתמו בשנת 1949 בין ישראל לבין מדינות ערב, ניתן ביטוי מפורש לכך שישראל אינה רואה בגבולות שנקבעו בהם כבחינת גבולות סופיים - מוכרים, והינה שומרת על זכויותיה ותביעותיה. (ראה בהרחבה אצל בלום ושמגר, שם).

ד. מצריים לא היתה ריבון לגיטימי בחבל עזה

10. בדומה, אין כל מחלוקת, כי במהלך השנים 1948-1967 לא היתה נתונה רצועת עזה אלא לתפיסה לוחמתית של מצריים - זאת ותו לא. (נא עיין אצל שמגר, שם בעמ' 264).

ה. מעמדה של מדינת ישראל ביש"ע

11. לא זו כלכד שירדן סיפחה את יהודה ושומרון שלא כדין, אלא שנמלחמת ששת הימים אף השתמשה באותו איזור בקרש קפיצה להתקפה בלתי חוקית על ישראל, על אף בקשות ישראל שלא לעשות כן. לעומת זאת, תגובת ישראל, אשר כתוצאה ממנה שוחרר איזור יהודה ושומרון על ידי צה"ל, היתה בגדר הגנה עצמית. עולה מכאן שלישראל זכות טובה יותר על האיזור מאשר לירדן. בלשונו של פרופ' כלום:

"The legal standing of israel in the territories in question is thus that of a state which is lawfully in control of territory in respect of which no other states can show a better title. or, if it is preferred to state the matter in terms of belligerent occupation, then the legal standing of israel in the territories in question is at very least that of a belligerent occupant of territory in respect of which Jordan is not entitled to the reversionary right of a legitimate sovereign. "

(שם, בעמ' 294).

12. יתירה מזו: כהתאם לדין הכינלאומי, הזכות על טריטוריה נחתכת לפי זכויות יחסיות ולא דווקא זכויות מוחלטות. הואיל וביחס לאיזור יהודה ושומרון יש למדינת ישראל את הזכות המשפטית היחסית הטובה ביותר, הרי בלשונו של כלום:

"This relative superiority of Israel may be sufficient, under international law, to make Israel possession of Judea and Samaria virtually indistinguishable from an

absolute title, to be valid erga omnes".

(שם, בעמ' 295 ה"ש 60)

יצוין כי דבריו אלו של פרופ' בלום צוטטו על בית המשפט הנכבד בכג"צ 61/80 שהוזכר לעיל בלא הסתייגות כלשהיא.

13. הדברים לעיל נאמרו לגבי שטחי יהודה ושומרון אך הם יפים, בדרך של קל וחומר, גם לגבי רצועת עזה (נא ראה אצל שמגר, שם בעמ' 266).

1. אי תחולתם של דיני המלחמה על יש"ע

14. לעיל נוכחנו לדעת:

(א) כי דיני המלחמה של המשפט הכינלאומי אינם מכירים ואינם מתייחסים אלא למצב של כיבוש לוחמני, אשר הנחות היסוד שלו הן כי במלחמה ניגף ריבון לגיטימי, מפני כובש לוחמני, המשולל מצידו כל זיקה לטריטוריה שנכבשה.

(ב) כי ירדן ומצריים לא היו ריבון לגיטימי ביש"ע וכי מדינת ישראל אינה כובש לוחמני המשולל זיקה ליש"ע, שהרי זכות הקניין שלה לגבי יש"ע עדיפה מזו של מצרים וירדן.

15. המסקנה המתחייבת מהאמור לעיל הינה, כי דיני המלחמה אינם חלים כלל ועיקר על הסיטואציה הנדונה כאן של שחרור אזורי יש"ע והחזקתם על ידי מדינת ישראל.

עמד על כך פרופ' בלום, כאמרו:

"The conclusion to be drawn from all this is that whenever, for one reason or another, there is no concurrence of a normal "legitimate sovereign" with that of a "belligerent occupant" of the territory, only that part of the law of occupation applies which is intended to safeguard the humanitarian rights of the population. Conversely, as already stated, the rules protecting the reversionary rights of the legitimate sovereign find no application, there being no such sovereign."

וכן ראה במאמרו של כב' הנשיא שמגר, נעמ' 265.

16. זכריו אלו של פרופ' בלוס, המבחין בין אותם כללים שנועדו לשמור על זכויות החזרה של הריבון הקודם - אשר לית מאן דפליג כי אינם חלים ביחס ליש"ע - לבין אותם כללים אשר נועדו להגן על הזכויות ההומינטריות של האוכלוסיה - ואשר יש להם תחולה - מעוררים את הקושיה הבאה: אם הנחת המוצא לתחולת דיני המלחמה, בכללותם, אינה מתקיימת, כיצד חלים ולו חלק מהם?

מענה לקושיה זו אנו מוצאים במאמרו של שמגר, אשר מסביר כי יש להבחין בין שאלת תחולתו של הדין, לבין שאלת החלתו זה -פקטו על ידי ממשלת ישראל (שס, נעמ' 266).

אכן, אותם כללים שנועדו להגן על הזכויות ההומינטריות של האוכלוסיה אינם חלים אלא מכוח החלטתה של מדינת ישראל לנהוג על פיהם למעשה.

באשר לכללים שנועדו להגן על זכויות החזרה של הריבון הקודם - הרי אלו אינם חלים כלל ועיקר ואף לא הוחלט מעולם להחילם.

התיחסות לטענות העותרים

17. עיון בעתירה מלמד כי הינה ניסמכת על ההנחה שחלים דיני

המלחמה ועל הטענה, כי במעשה ההתישבות ביש"ע יש כדי להפר את הכללים שלהלן, השאובים כולם מדיני המלחמה:

(א) הכלל האוסר על הכובש הלוחמני להפעיל את ריבונותו בשטח הכבוש.

(ב) כלל הארעיות של התפיסה הלוחמתית.

(ג) הכלל האוסר על הכובש הלוחמני לשנות את הדין המקומי.

(ד) הכלל האוסר על הכובש הלוחמני לעשות שימוש בנכסי הריבון הלגיטימי אלא למטרת ניהול והפקת פירות.

(ה) הכלל האוסר על הכובש הלוחמני להעביר את אוכלוסייתו לשטח הכבוש.

18. על פני הדברים ברור, כי כל הכללים הללו, אשר עליהם נסמכת העתירה, לא נועדו אלא להגן על זכויות החזרה של "הריבון הלגיטימי" אל הטריטוריה שממנה ניגף ואולם, כפי שהוסבר לעיל, כללים אלו אינם חלים כלל ועיקר על המקרה המיוחד של יש"ע.

19. עולה מן האמור, בזיקה לטענותיהם דלעיל של העותרים:

(א) כי במשפט הבינלאומי אין כדי לאסור על מדינת ישראל להחיל את ריבונותה על יש"ע.

(ב) כי מנחינת המשפט הבינלאומי, אחיזתה של ישראל ביש"ע אינה ארעית.

(ג) כי המשפט הבינלאומי אינו אוסר על ישראל או על המפקד הצבאי לשנות את הדין המקומי.

(ד) כי המשפט הבינלאומי אינו אוסר על המפקד הצבאי להעביר לידי המתיישבים הישראליים ביש"ע בעלות מלאה כאדמות מדינה, ולא רק הרשאה או חכירה כפי שנעשה על ידו בפועל (אשר לא יכול להיות ספק כי אין אלא כנחינת "אכילת פירות").

(ה) כי המשפט הבינלאומי אינו אוסר על מדינת ישראל לישב את אזרחיה ביש"ע.

20. אמנם מדינת ישראל החליטה לנהוג דה פקטו בהתאם לכללי המשפט הבינלאומי, שנועדו להגן על זכויותיהם ההומניטריות של תושבי יש"ע ואולם, כמעשה ההתישבות בתור שכזה ובכל פעולותיהן של רשויות המדינה לפתוחו ולכיסוסו - אין כדי להפר את הזכויות הללו כהוא זה.

21. יתירה מזו: מעשה ההתישבות מעוגן אף הוא בהחלטותיה של ממשלת ישראל. החלטותיה הנדונות של הממשלה - לשמור דה פקטו על זכויותיה ההומניטריות של האוכלוסיה מחד, ולהקים ביש"ע ישובים ישראלים מאידך - הינן בעלות מעמד נורמאטיבי זהה ובודאי שאין הראשונה שבהן באה לבטל או לגרוע מתוקפה של השניה.

22. עיננו הרואות, אפוא, כי כללי המשפט הבינלאומי אינם חלים כלל על המקרה המיוחד של יש"ע וממילא שאין בהם כדי להעלות או להוריד כהוא זה לעניין מעשה ההתישבות.

ח. ההלכה הפסוקה

23. שאלת הריבונות ביהודה ושומרון כבר הוכרעה בבית המשפט הנכבד - בג"צ 61/80 הנזכר לעיל, שבו נפסק כי ירדן לא היתה מעולם ריבון לגיטימי ביהודה ושומרון.

יחד עם זאת, הטענה כי כנסיכות אלו לא חלים מעיקרא דיני המלחמה - טענה זו טרם הוכרעה לגופה.

24. הטענה הועלתה מספר פעמים בפני בג"צ, אך מסיבות שונות לא ראה בית המשפט להידרש לה.

ראה למשל:

(א) בג"צ 61/80 (העצני) הנ"ל - בית המשפט ציין כי מדובר ב"טיעון חשוב שישראל משמיעה בזירה הבינלאומית" אך לא ראה לנכון להידרש לו לגופו, משום שלא היה רלבנטי לשאלה שנדונה שם.

(ב) בג"צ 390/79 "אלון מורה" (פ"ד ל"ד (1), בעמ' 13) - הטיעון "נרשם לזיכרון" ולא הוכרע בו משום ששאלות הריבונות ותחולתם של דיני המלחמה לא היו רלבנטיות לבחינת תקפות פעולותיו של המפקד הצבאי, לפי צו חפיסה שבו הגביל המפקד הצבאי במו ידיו שלו את סמכותו להפקיע קרקעות.

(ג) בג"צ 606/78 610/78 - "בית אל" (פ"ד ל"ג (2), 113 בע"מ 127) - ברישא לתצהירם של המשיבים שם נאמר: "מבלי להתייחס לשאלה המשפטית בדבר עצם תחולת כללי המשפט הבינלאומי באיזור המוחזק על ידי צה"ל מאז 1967. "בית המשפט התייחס להסתייגות זו באומרו, כי יש בה רמז לטיעון הישראלי המכוסס על כך שירדן לא היתה ריבון לגיטימי. בית המשפט ציין כי "בבעיה זו לא נדרשנו לדון בעתירה זו, והסתייגות זו מצטרפת, אפוא, לאותו צרור של הסתייגויות שעליו דברתי בבג"צ 302/72 ... והנותרות פתוחות בבית משפט זה."

(ד) בג"צ 302/72 "פיתחת רפיח" (פ"ד כ"ז (2), 169, בעמ' 177) - בית המשפט ציין כי "בעיה עקרונית נוספת היא, שוב מבחינת המשפט הפנימי הלאומי שלנו, אם בית משפט ישראלי יבחן את כשרות פעולותיו של הממשל על פי משפט העמים, ובעניין דנן במיוחד על פי אמנת האג הרביעית משנת 1907 ואמנת ג'נבה משנת 1947" ואולם, פרקליטות המדינה "הזמינה" את בית המשפט להעמיד את הפעולות לבקורת לפי משפט העמים וכך אכן נעשה.

25. בהמשך הדברים נשתרש אצל פרקליטות המדינה הנוהג להסכים לכך שבג"צ יבחן את פעולות הממשל הצבאי בהנחה שחלות אמנות המלחמה, ומסיבה זו לא נתקיים בפני בית המשפט דיון לגופו של עניין. כל פסקי הדין שיצאו נבנו, אפוא, על הנחה הפותית (פיקטיבית, אם יורשה לנו לומר), כאילו אמנות

המלחמה מחייבות את מדינת ישראל ביש"ע.

ראה למשל בג"צ 202/81 טביב נ' שר הבטחון פ"ד ל"ו (2) 622
בעמ' 629 :

"כאן כוח העותרים מסתמכת על סימן 43 לאמנת האג
הרביעית (1907), בית משפט זה כבר יצא במספר
פסקי דין מתוך הנחה, כי האמנה הזאת חלה על
מעמד המינהל בשטחים של יהודה ושומרון ובחן
את תקפותה של חקיקה ישראלית לאורה."

26. מסיבות שלא נתחווירו לנו די צרכן - הגם שנראה לנו כי
לנוהג דלעיל של פרקליטות המדינה היה בהן משקל מכריע -
נתפתחה הפסיקה באופן שכל אותן שאלות, "שנרשמו בזיכרון",
נשתכחו להן, וזאת חרף העובדה שמעולם לא נתקיים בהן דיון
לגופו של עניין. תוצאותיו של תהליך זה באים לידי ביטוי
מוחשי בעתירה שבפנינו, שבה מנקשים העותרים להקפיא את מעשה
ההתישבות בכללותו בהיסמכם על דין שלא הוחל בפסיקה אלא על
יסוד הנחה היפוטטית פיקטיבית - וזאת מבלי שהנחה זו נבחנה
לגופו של עניין כלל ועיקר.

27. מיותר לציין, כי שאלת איתורו של הדין החל הינה שאלה
משפטית אובייקטיבית, אשר על בית המשפט להכריע בה, וזאת
על פי אמות המידה והכללים הנהוגים בבית משפט.

נראה לנו, אפוא, ככל הכבוד, כי הגיעה העת להעמיד דברים על
מכונם ואנו מנקשים לחדד את השאלה הצריכה הכרעה, כדלקמן:

(א) אין אנו באים לחלוק על ההלכה הפסוקה כי כללי המשפט
הכינלאומי המנהגי, ובכללם אמנת האג, מהווים חלק
ממשפט הארץ, אלא טענתנו היא כי כללים אלו - על
אף היותם חלק ממשפטנו הפנימי - אינם חלים על מעמד
ישראל ביהודה ושומרון ועזה.

(ב) אין אנו באים לחלוק אף על אותן הלכות האומרות, כי
שאלת הריבונות ביש"ע ומעמדה של ישראל כחבלי ארץ אלו
אינן רלבנטיות בכל הקשור לבחינת תוקפה של הנורמה
הבסיסית באיזור - לפיה הושאר הדין הירדני על מכוננו,

בכפיפות לצוים שינתנו על ידי מפקד האיזור.

אכן הדין הירדני מחייב (וזאת כדבר שנעוכדה, בלא כל קשר למידת תוקפו קודם לכן) וכאלו הם גם דברי חקיקתו של מפקד האיזור - ומקובלת עלינו ההלכה, כי בין כל אלו לבין שאלת הריבונות אין ולא כלום.

אולם טענתנו היא, כי דברי החקיקה של מפקד האיזור, כמו גם כל יתר פעולותיהן של רשויות המדינה ביש"ע, אינן כפופות כלל ועיקר לדיני המלחמה וממילא שלא ניתן לבחון אותן ולבקרן על פי דינים אלו - ולעניין זה שאלות הריבונות והמעמד המשפטי ביש"ע הינן רלבנטיות ביותר.

28. כפי שנאמר לעיל, בית המשפט הנכבד כבר פסק בשאלת הריבונות ביש"ע בקובעו כי מעולם לא היתה ירדן ריבון לגיטימי של יהודה ושומרון (בג"צ 61/90 שהוזכר לעיל).

עולה מכאן, שכל שנותר לעשות הוא לקבוע, כי בנסיבות אלו לא חלות אמנות המלחמה על מעמדה של מדינת ישראל ביש"ע, וממילא שאין בהן כדי להעלות או להוריד כהוא זה לעניין מעשה ההתישבות וכל פעולותיהן של רשויות המדינה בנדון זה -
בדין יסודן!

* * *

פרק ג': חוק השבות תש"י - 1950 עוגן למעשה ההתיישבות

כללי

א.

1. לעיל נוכחנו לדעת, כי במעשה ההתיישבות ביש"ע אין כדי להפר את דיני התפיסה הלוחמתית של המשפט הבינלאומי וממילא שכל פעולותיהן של רשויות המדינה כנדון זה - כדין יסודן ואולם, אם בכך לא סגי, הרי להלן נראה כי מעשה ההתיישבות אף מעוגן בדברו המפורש של המחוקק, ובראש ובראשונה: בחוק השבות תש"י - 1950, המהווה, כשלעצמו, עוגן למעשה ההתיישבות בכללותו.

2. סעיף 1 לחוק השבות תש"י - 1950 קובע:

"כל יהודי זכאי לעלות ארצה."

3. משפט קצר זה מכטא כלשון ברורה ומפורשת את עמדתו של המחוקק כי הארץ היא אחת וכי אחיזתן הבלתי חוקית של ירדן ומצריים ביש"ע - בעת שנחקק החוק - אינה אלא זמנית גרידא ואין בה אפוא כדי לגרוע כהוא זה מזכותו הטבעית של העם היהודי לשוב לחבלי ארץ אלו ולדור בהם בקביעות - כפי שאכן נעשה כפועל למן שחרורם בשנת 1967 ועד עצם היום הזה.

4. אכן, עמדתו זו של המחוקק - המבטאת הלכה למעשה את עקרון העל של משפטנו בדבר זכותו של העם היהודי לשוב לארצו - עולה בקנה אחד עם עמדתו של משפט העמים, כפי שעמדנו עליה בפרק ב' לעיל. יחד עם זאת אין צריך לומר, כי גם אילו היתה סתירה בין השניים - הרי בכל מקרה היה גובר דברו של המחוקק.

פרשנות החוק מתוכו

ב.

5. ואלה הסעיפים הצריכים לעניין בחוק השבות תש"י - 1950:

סעיף 1: "כל יהודי זכאי לעלות ארצה."

סעיף 2: "אשרת עולה תינתן לכל יהודי שהכיע את רצונו להשתקע בישראל."

סעיף 4: "כל יהודי שעלה לארץ לפני תחילת תוקפו של חוק זה, וכל יהודי שנולד בארץ בין לפני תחילת תוקפו של חוק זה ובין לאחריה דינו כדין מי שעלה לפי חוק זה."

6. על משמעותם של המונחים שבהם נוקט המחוקק בחוק השבות עמד אליקים העצני (בחוות דעת מיום 2.7.80 בנושא: השימוש בחוק הירדני להפקעת קרקעות לצרכי ההתישבות), כאומרו:

"(א) המחוקק הכחין היטב בין המונח "הארץ" ("ארצה, ל"ארץ", ב"ארץ"), בו הוא השתמש בסעיפים 1 ו-4, לבין המונח "ישראל", בו הוא משתמש בסעיף 2.

כלל ידוע על פרשנות הוא, שיש לתת נפקות מלאה להבדלי מינוח כאשר המחוקק בוחר להשתמש במונחים שונים.

עלינו לשאול את עצמנו, אם כן, מהי "הארץ" אליה מתכוון המחוקק.

(ב) מסעיף 4 יוצא ברור שהכוונה לארץ ישראל, וזאת מכח ההגדרה "יהודי שנולד בארץ לפני תחילת תקפו של חוק השבות", היינו לפני שנת 1950.

המחוקק לא היה יכול לומר "יהודי שנולד בישראל", הואיל ובשנת 1950 רוב היהודים שבישראל לא נולדו ב"ישראל", אלא בארץ ישראל, או עלו לארץ ישראל בזמן המנדט. הללו נולדו או עלו - לחכרון, לשכם, לעזה, לגוש עציון, לירושלים המזרחית.

את כל אלה רצה המחוקק להכליל בחוק השבות.

מכאן שלענין חוק השבות משווה המחוקק הישראלי את מי שנולד בתחומי הקו הירוק למי שנולד מחוץ לתחומי הקו

הירוק.

מדוע? הוי אומר, משום שבעיניו זו ארץ הולדת אחת .

זאת ועוד, סעיף 4 אומר, שגם מי שנולד "בארץ" אחרי תחילת תוקפו של חוק השבות, חל עליו חוק השבות.

כלומר תיאורטית יהודי שנולד בחברון בשנת 1960 (כעת השלטון הירדני) - דינו כדין יהודי שנולד כאותה שנה בתל אביב .

היש צורך בראיה חותכת יותר, כי החוק רואה בשניהם "native population" של אותה ארץ?

(ג) כעת נוכל להבין את משמעותו של סעיף המפתח, סעיף 1 לחוק, ובו חמש מילים שעליהן מוקמת מדינת ישראל כולה:

"כל יהודי זכאי לעלות ארצה" .

על כרחך אתה אומר, שהזכות לעלייה היא לארץ ישראל כולה. "על כרחך", משום שניתוח סעיף 4 אינו מותיר אפשרות לומר, שמא מחוסר תשומת לב נזקק המחוקק לכינוי "ארצה".

סעיף 1 לחוק השבות מיישם את זכות - היסוד לעלייה, שממנה יונקת מדינת ישראל את עצם זכות קיומה - לארץ ישראל כולה .

מכאן שבעיני מחוקקו של חוק השבות - הארץ היא אחת - ובמידה שיש בחוק הוראות המתיחסות לישראל הן נובעות אך ורק מן העובדה הטכנית של הכיבוש הירדני ותו לא."

7. נמצאנו למדים כי זכות השיבה, שבה דן סעיף 1 לחוק השבות, נסכה על כל חלקי ארץ ישראל.

אין צריך לומר כי זכות השיבה מנטאת לא רק את העובדה של עליה לארץ ישראל, אלא גם את הזכות הטבעית להשתקע בארץ ישראל ולדור בה בקביעות.

אמור מעתה: מעשה ההתישבות ביש"ע מעוגן בהוראתו של סעיף 1 לחוק השבות תש"י - 1950 וכל פעלן של רשויות המדינה בנדון זה לא בא אלא להגשים את דברו המפורש של המחוקק.

ההקשר החקיקתי

8. משמעותו של המונח "הארץ" ("ארצה" ל"ארץ" ב"ארץ"), שבו נוקט חוק השבות בסעיפים 1 ו-4, מסתברת לא רק מתוך חוק השבות, כפי שבואר לעיל, אלא גם מדברי חקיקה נוספים: נא עיין בסעיף 1 לפקודת שטח השיפוט והסמכויות ובתיקון לסעיף 11 לפקודת סדרי השלטון והמשפט משנת 1967, אשר הסמיכו את הרשות המבצעת להחיל את המשפט הישראלי כולו על שטחי "ארץ ישראל", שאינם כתחומם של "מדינת ישראל".

9. על משמעות המונח "ארץ ישראל" בדברי החקיקה האלו עמד פרופ' רובינשטיין, במאמרו על יש"ע: עיוני משפט כרך י"א (3) 439, באומרו:

" המונח 'ארץ ישראל' - על אף שלא הוגדר בחוקים אלה - נתפרש במתכוון לארץ ישראל המערבית, כפי שנתחמה בגבולות המנדט הבריטי על ידי חבר הלאומים. (שם, כעמ' 441).

וראה: כג"צ 27/48 להיס נ' שר הכטחון, פ"ד כ', 153, בעמ' 162.

10. הנה כי כן, אף את המונח "ארצה", שבסעיף 1 לחוק השבות, יש לפרש כמכוון "לארץ ישראל המערבית", כפי שנתחמה בגבולות המנדט הבריטי.

11. כמאמר מוסגר יצויין כי גם מדברי החקיקה דלעיל עולה בבירור שהמחוקק רואה את חכלי ארץ ישראל שאינם כלולים במדינת ישראל. כאיזורים הנתונים, ולו להלכה, לריבונותה של מדינת ישראל. יוצא מכאן, שבפרשנותנו לפיה חל חוק השבות על חכלי ארץ אלו אין כל רכותא והיא עולה בקנה אחד עם מגמת המחוקק בכללותה.

ד. הרקע החקיקתי - זכות השיבה כעקרון על נורמאטיבי

12. המסקנה כי זכות השיבה נשוא סעיף 1 לחוק השבות מתייחסת לארץ ישראל כולה מתחייבת גם מהרקע החקיקתי של החוק, ממקורותיו ההסטוריים והרעיוניים, ומהיותה של זכות השיבה עקרון על נורמאטיבי של שיטת המשפט הישראלית בכללותה.

על כל אלו עמד המשנה לנשיא כב' השופט אלון, בע"כ 2/88 בן שלום נ' ועדת הנכירות המרכזית פ"ד מ"ג (4), 221, באומרו:

" זכותו הטבעית של כל יהודי באשר הוא שם לשוב לארצו, ארץ ישראל, יסודה במורשתו הדתית לאומית של עם ישראל וכדברי ימיו ההסטוריים - מדיניים, וזכות זו היא היא שבעטיה קמה מדינת ישראל הריכונית, אשר במערכת משפטה נתנה לה גושפנקא של זכות משפטית - קונסטיטוציונית, של עקרון על נורמאטיבי, המשמש אבן שתיה של מערכת משפטה. סמוך לאחר הקמת מדינת ישראל נקבע עקרון על זה בחוק השבות. "

(שם, בעמ' 272 - ההדגשות שלנו).

על היות שרשיו של חוק השבות מעוגנים בקשר ההסטורי והמסורתי של העם היהודי עם ארץ ישראל עמד גם כב' השופט לנדוי, כנג"צ 72/62 רופאייזן נ' שר הפנים, פ"ד ט"ז, 2428, באומרו:

" היש צורך להזכיר את ההכרזה על הקמת מדינת ישראל הפותחת בתיאור "הקשר ההיסטורי והמסורתי" של העם היהודי עם ארץ ישראל, "כה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית" של העם ש"לא חדל מתפילה ומתקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית"? ברוח זו הוחק חוק השבות, הוא החוק על בנים שבים לגבולם. אין לנתק את משמעות החוק הזה ממקורות העבר, שמהם נשאב

תכנו, ובמקורות אלה שלובות לאומיות ודת יחדיו ללא הפרד. " (שם, בעמ' 2447 - ההדגשות שלנו).

13. כללו של דבר: תקומתה של מדינת ישראל ככלל והולדתו של חוק השבות בפרט מבוססים על זכותו הטבעית של העם היהודי לשוב לארצו, ארץ ישראל; זכותו הטבעית של עם ישראל לשוב לארץ ישראל- היא היא המהווה את מקור חיותו של המחוקק וממנה הינו יונק את עצם סמכותו; פרשנותו של חוק השבות חייבת להעשות באופן שיגשים את עקרון העל העומד ביסודו, שהרי לא יעלה על הדעת לפרש את החוק באופן שיוביל לתוצאה האכסורדית, לפיה קם המחוקק על יוצרו.

ה. דברי הכנסת

14. עיון בתולדות התהוותו של החוק מלמד אף הוא כי השימוש בביטוי "ארץ" לא היה פרי המקרה, אלא פרי של שיקול וישוב הדעת, אשר מטרתם המפורשת היתה לחרוט בספר החוקים את זכותו הטבעית של העם היהודי לדור בקביעות בכל ארץ ישראל.

15. מכע מוחשי לדברים אלו נמצא בדברי ראש הממשלה דאז, דוד בן גוריון, אשר הציג את הצעת החוק בפני הכנסת (ישיבה ק"ס, י"ח תמוז תש"י, 3.2.50 בעמ' 2036).

דוד בן גוריון הדגיש, כי חוק השבות קובע את האופי והייעוד המיוחד שיש למדינת ישראל, כמדינה הנושאת "חזון גאולת ישראל".

להלן התייחס בן גוריון לתקומת המדינה היהודית כאל שלב אחד בלבד בגאולת ארץ ישראל, באומרו:

"כשם שהיה ברור שאין חידוש מדינת ישראל ראשית אלא המשך, המשך של ימי קדם, כך הובן שאין זה קץ וסיום, אלא שלב אחד בדרך הארוכה לגאולת

ארץ ישראל השלמה. " (שם, עמ' 2036).

כן גוריון התייחס גם לאופיה הדקלרטיבי של ההכרזה שבסעיף
1 לחוק, כאומרו:

"אין המדינה מקנה ליהודי הגולה זכות לשוב. -
זכות זו קדמה למדינת ישראל, והיא היא שבנתה
המדינה. זכות זו מקורה בקשר ההסטורי שלא נפסק
אף פעם בין העם ובין המולדת, וגם משפט העמים
הכיר בקשר זה הלכה למעשה" (שם, כעמ' 2037).

16. על מהות זכותו הטבעית של עם ישראל לעלות הן למדינת ישראל
והן לארץ ישראל עמד גם ח"כ ישראל בר יהודה (ממפ"ס)
כאומרו:

"העליה לארץ ישראל, העליה למדינת ישראל,
היא זכותם הטבעית של כל היהודים
ליהודים אין המדינה צריכה לתת צ'ארטר.
זהו חוק טבעי זוהי זכותם הטבעית שאין איש
יכול לתיתה להם או לקחת מהם..." (שם, כעמ' 2041).

ביטוי עז לכך שביסודו של המונח "ארצה" (בסעיף 1 לחוק)
ניצנת זכותו ההסטורית של עם ישראל על ארץ ישראל כולה,
נמצא בדבריו של ח"כ זרח ורהפטיג, לאמור:

"אנו פוסקים בדין, שכל יהודי יש לו חלק בארץ,
יש לו חלק בקרקע, כי הארץ נחלקה בזמנו ל- 12
שבטים, כל שבט קיבל חלק בארץ וקרקע אינה נבזלת.
כל יהודי יש לו אפוא הזכות לחזור למולדתו ולא
רק זכות אלא גם חובה, מפני שמצווה היא להלך
על אדמת ארץ ישראל, אלא שעיקר המצווה היא לדור
בה בקביעות." (שם, כע' 2042).

הוסיף כעניין זה ח"כ ערי ז'בוטינסקי:

"יש עוד עניין שאני רוצה לעמוד עליו, דווקא באותו חלק של חוק השבות, שאני מסכים לו במלואו. כאן הוכנס מונח חדש לחוקים שלנו, מונח שאני על כל פנים לא ידעתי שהוא קיים בשום חוק מהחוקים הקודמים, הוא - "הארץ". דובר על ארץ ישראל, ידוע מהי ישראל ומהו שטח ישראל. אולם פה מדברים על "הארץ", אני מקווה שאני מכין כראוי את המונח. אני מכין שהכוונה היא למי שנולד בעיר העתיקה, או בכל שטח אחר השייך לממלכה הירדנית או למצרים וכדומה, שהוא חלק מן ארץ ישראל...". (שם, כעמ' 2047-2048).

17. בדיון בקריאה שניה ושלישית הציג נציג וועדת חוקה חוק ומשפט, ח"כ יוסף לס, את התלכטויותיה של הוועדה בדבר שם החוק ובדבר היחס שבין זכות השיבה וזכות ההתנחלות ואלו היו דבריו:

"ויכוח רב היה בוועדה גם על עצם שם החוק וגם על הסעיף הראשון, הקובע את רוח החוק. היו הצעות לשנות ולבחור בשם "קיבוץ גלויות", אך הוועדה קבעה, כפי שהציעה הממשלה, את השם: "חוק השבות". על ידי כך אנו חושבים לבטא את העובדה, שאנו שבים לארצנו מן השבי - "ושב ה' את שבותך". לפי דעת הרוב אין שם מתאים יותר לבטא קשר כל יינתק של עם ישראל, של היהודי היחיד, עם ארץ ישראל.

כן היה ויכוח, אם לקבוע בחוק במפורש את זכותו של היהודי השב ארצה לשבת בה ולהשתקע בה. היו הצעות להוסיף לסעיף הראשון בחוק, האומר: "כל יהודי זכאי לעלות ארצה" את המילה "ולשבת בה", או "להשתקע בה". הוועדה דחתה את השינוי המוצע, בהתחשב עם העובדה שהמילים "עולה" ו"עלה" מבטאות לא רק את העובדה של העליה לארץ, אלא גם את זכותו הטבעית של העולה להשתקע ולשבת כאן בארץ...". (ישיבה קס"ב, כ' תמוז תש"י, 5.7.50 כעמ' 2094)

ואילו על משמעו של המונח "ארצה" הנקוב בסעיף 1 לחוק, ועל היותו נוגע לכל שטח המולדת ולא רק לשטח מדינת ישראל, שבועמד ח"כ יוחנן כאדר, כאומרו:

"אני מכרך את הכנסת ואת הממשלה על כך שבפעם הראשונה ייקבע בחוק מדינת ישראל דין הנוגע לכל שטח המולדת. זהו הדין האומר שכל יהודי זכאי לעלות ארצה. "ארצה" כתוב, ולא לשטח מדינת ישראל. וכך תכריז הכנסת: כל רגע שהכנסת תרצה בכך, יחול משפט ישראל על כל שטח המולדת..." (שם, כעמ' 2095).

18. אכן, ביוני 1967 - כשבע עשרה שנים לאחר היכנס חוק השבות לתוקפו - נתגשם חזונה של כנסת ישראל וזכותו הטבעית של כל יהודי להשתקע בחכלי ארץ ישראל כולה - זכות אשר הוצהר עליה בסעיף 1 לחוק השבות - הפכה לבת מימוש הלכה למעשה.

ו. תחולתו "האכס טריטוריאלית" של החוק מבחינת המשפט הבינלאומי

19. בהתאם להלכותיו הפסוקות של בית משפט נכבד זה, ההנחה בדבר תחולתו הטריטוריאלית של דבר חקיקה אינה אלא "כלל של פרשנות" ובכוחו של המחוקק לקבוע, "במפורש או מכללא", תחולה אקס - טריטוריאלית של חוק מסויים ו"אזי שומה על בית המשפט המקומי לקיים את הוראות המחוקק שלו" - בג"צ 280/51 279/51, (אמסטרדם), פ"ד ו', 945, כעמ' 971.

ולהלן נאמר שם:

"רק במקום שתכנו של החוק אינו מחייב, במפורש או מכללא, אחרת, מן הדין לפרש את המילים הכלליות שהשתמש בהן המחוקק באופן שלא תחולנה

על בני אדם או על נכסים הנמצאים מחוץ לתחום
הטריטוריאלי. " (שם, בעמ' 967).

במסגרת זו, של בחינת היקף תחולתו של החוק תיבחן, בין
היתר:

"המגמה הכללית העומדת מאחוריו והמשתקפת מתוך
סעיפיו השונים כאשר הם נקראים ביחד" (שם, עמ' 967)
"מחייבת פירוש יותר רחב", דהיינו, סטיה מכלל
הטריטוריאליות. (שם, בעמ' 968).

20. לעיל עמדנו בהרחבה על כך, כי פרשנות חוק השבות מתוכו,
"תכנו" ו"המגמה הכללית העומדת מאחוריו והמשתקפת מתוך סעיפיו
השונים כאשר הם נקראים ביחד" - מחייבים כולם את המסקנה כי
זכות השיבה נשוא סעיף 1 לחוק מתייחסת לארץ ישראל כולה.

21. גם לו היתה הנורמה האמורה בסעיף 1 לחוק השבות עומדת
בסתירה למשפט הבינלאומי, הרי היתה תופסת ותקפה מבחינת
הדין הפנימי המחייב בית משפט נכבד זה ואולם, למעלה מן
הצורך נשוב ונציין כי פרשנותנו אינה סותרת את כללי המשפט
הבינלאומי כלל ועיקר.

22. על הרעיון בדבר סמכותה הטריטוריאלית של המדינה מבחינת
המשפט הבינלאומי עמד בית המשפט בע"פ 123/83 חכרת ק.פ.א.
נ' מדינת ישראל פ"ד ל"ח (1) 813. בית המשפט (מפי כב'
השופט ש. לוין) מנה שלוש סיבות לכלל הפרשנות האומר
"שלכאורה או במקרה של ספק יש לפרש חוק חרות כבעל משמעות
טריטוריאלית גרידא":

"ראשית מן הראוי להחיל על פלוני את הדין של
מדינתו ולא דין של מדינה אחרת, שאין הוא מורגל
למושגיה; שנית, החלת דיני מדינה פלונית מחוץ
לתחומיה הטריטוריאליים יש בה כדי להתערב
בסמכויותיו של דיבון זר; ושלישית, החלת דין של
מדינה פלונית בתחומיה של מדינה אלמונית עשויה שלא
להיות אפקטיבית. " (שם, בעמ' 822).

אף אחד מן הטעמים האמורים אינו קיים במקרה שבפנינו:

אזרחי מדינת ישראל אשר השתקעו ביש"ע מורגלים היטב למושגי הדין הישראלי מה עוד שחלקים נרחבים הימנו הוחלו עליהם הן על ידי הכנסת והן על ידי המפקד הצבאי (ראה פרק ד' שלהלן).

החלתו של חוק השבות על חבלי יש"ע אינה מהווה התערבות כסמכויותיו של ריבון זר שהרי "ירדן לא היתה מעולם הריבון החוקי באיזור יהודה ושומרון" (כג"צ 61/80 העצני נ' שר הכטחון פ"ד ל"ד (3) 595, בעמ' 597 ו'; וראה בהרחבה בפרק ב' לעיל.).

ודאי וודאי שהחלתו של חוק השבות על חבלי יש"ע הינה אפקטיבית ועל כך יעיד כמאה עדים מעשה ההתישבות.

23. נשוכ ונדגיש כי בהעדר האפקטיביות הזמני של חוק השבות עד לשנת 1967, אשר לא נבע אלא מסיפוחו הכלתי חוקי של האיזור לירדן, אין כדי לגרוע כהוא זה מהאמור לעיל. דברו של המחוקק, ההקשר התחיקתי, הרקע החקיקתי ומגמתו הכללית של המחוקק הינם כרוכים ומפורשים ועמדנו עליהם בהרחבה לעיל.

יתירה מזו: יפים לענייננו - בדרך של קל וחומר - דבריו של כב' הנשיא זמורה כנג"צ 65/51 ז' בוטינסקי נ' נשיא מדינת ישראל פ"ד ה' 801, בעמ' 811:

"זהו כוחו של חוק חרות - המדבר לא בלשון קזואיסטית כי אם בלשון נורמטיבית - שהוא יוצר בזה כלים אשר יכולים לסכול גם תוכן שעדיין לא היה נמצא בשעת מתן החוק."

"יפים לענייננו בדרך של קל וחומר" - אמרנו לעיל, משום שבמקרה שבפנינו היה המחוקק מודע היטב לדבר זכותו הטבעית של העם היהודי על ארץ ישראל כולה ולדבר היותה אכן הפינה שעליה קמה מדינת ישראל ו"עקרון על נורמאטיבי המשמש אכן שתייה של מערכת משפטית." (כדברי כב' מ"מ הנשיא אלון בע"כ 2/88 לעיל).

מסקנות

.ז

24. המסקנות העולות מפרק זה הינן כדלקמן:

(א) זכותו הטבעית של העם היהודי לשוב לארץ ישראל מכטאת בחובה את הזכות להשתקע בכל חבלי ארץ ישראל ולדור בהם בקביעות והיא מהווה עקרון על נורמאטיבי של שיטתנו המשפטית בכללותה.

(ב) זכות טבעית זו עוגנה בחוק השבות תש"י - 1950.

(ג) סעיף 1 לחוק השבות תש"י - 1950, הקובע כי "כל יהודי זכאי לעלות ארצה", מהווה עוגן למעשה ההתישבות ביש"ע וכל פעולות מדינת ישראל ורשויותיה בנדון זה לא נעשות אלא כדי להגשים את תכליתו.

(ד) מעמדה של זכות השיבה לארץ ישראל כעקרון על נורמאטיבי ודברו המפורש של המחוקק בחוק השבות עולים בקנה אחד עם כללי המשפט הבינלאומי (ראה: פרק ב' לעיל) ואולם גם אם נניח-לצורך הדיון בלבד - כי קיימת סתירה בין השניים, הרי לית מאן דפליג שיש ליתן עדיפות לדברו של המחוקק.

* * *

פרק ד': חיקוקים נוספים של הכנסת - הסדרת מעשה ההתיישבות

א. כללי

1. בעוד שזכות השיבה של כל יהודי לחבלי ארץ ישראל עוגנה על ידי המחוקק בחוק השבות תש"י - 1950 באופן מפורש, הרי רשויות המדינה נמנעו לפי שעה מממוש סמכותן להחיל על חבלי ארץ אלו את משפטה של מדינת ישראל בכללותו.

2. את החסר שנוצר מילא המחוקק בשורה ארוכה של דברי חקיקה, אשר הוחלו בתחום הישובים הישראליים ביש"ע, ואשר הסדירו את חיי היום יום בהם, את ניהולם התקין ואת ענייניהם של תושביהם הלכה למעשה.

3. כבר בראשית הדברים יאמר, כי מקובלת עלינו בלא עוררין השקפתם של העותרים, לפיה "החקיקה משקפת במידה רבה את המציאות הדורשת הסדרי חקיקה מתאימים." (פסקה 55 לעתירה).

אנו סומכים את שתי ידינו אף על טענתם הנוספת של העותרים, האומרת כי עקב חקיקת הכנסת הפכו ישובי יש"ע ל"איים של ריבונות" (פסקה 58 לעתירה).

העותרים שואבים דעת ממאמרו של פרופ' א. רובינשטיין, הקובע כי חקיקת הכנסת המתייחסת לישובי יש"ע "היוותה תפנית משמעותית שחלה בהתייחסותה של ישראל אל השטחים: מראיתם "כפקדון מוחזק" על פי כללי המשפט הבינלאומי הגענו להכללתם ההדרגתית, למעשה בתחום השלטון הישראלי." (עיוני משפט כרך י"א (3), 439 בעמ' 447).

אנו סבורים כי מלכתחילה לא הוו חבלי יש"ע "פקדון מוחזק" (ראה: פרק ב' לעיל) ואולם, בכפוף להערה זו אנו מסכימים לדברי הפרופ' רובינשטיין, כי רעיון "הפקדון המוחזק" נדחה על ידי המחוקק מכל וכל.

4. הנה כי כן, מפייהם של העותרים למדנו כי המחוקק נתן את דעתו על המציאות שנתהוותה בישראל עקב מעשה ההתישבות, אימצה לתוך קרביהם של דברי חקיקתו, ולא עוד, אלא שהחיל בתחום הישובים את ריבונותו ואף דחה מניה וביה את רעיון "הפקדון המוחזק".

5. כיצד ניתן אפוא להוסיף ולטעון, כי מעשה ההתישבות "אינו חוקי", כביכול?

6. פירכא-זו, שבה נגועה העתירה, הינה עניינו של פרק זה.

ב. סקירת החקיקה

7. ראשון בדברי החקיקה הנוגעים להתישבות בישראל הינן תקנות שעת חירום (עבירות כשטחים המוחזקים - שיפוט ועזרה משפטית) תשכ"ז - 1967, כפי שהוארכו מעת לעת, אשר קבעו כי עבירות שמבצעים אזרחי ישראל בישראל ידונו בבית משפט בישראל לפי החוק הישראלי.

יודגש, כי בהמשך שינה המחוקק את המונח "שטחים מוחזקים" לשם האמיתי ההסטורי ועל שינוי זה כבר נאמר, כי אין מדובר ב"תווית סמאנטית גרידא" אלא ב"תפנית משמעותית", אשר קבלה בטוי משפטי מלא כאשר קיבלה הכנסת את חוק ההארכה ב- 28.12.77 ומחקה בכך את המינוח "שטחים מוחזקים". (רובינשטיין, שם בעמ' 44).

החלתו של החוק הפלילי הישראלי על אזרחי ישראל המתגוררים בישראל מהווה סטיה ברורה מעקרון "הטריטוריאליזם" (רובינשטיין, שם בעמ' 448) ויש בו אפוא ראייה חותכת לכך שהמחוקק רואה ביהודה ושומרון מקום אשר השתקעותם של אזרחי ישראל בו מעוגנת בדין.

8. עמדתו זו של המחוקק באה לידי ביטוי מוחשי גם בחוק לתיקון ולהארכת תקנות שעת חירום (יהודה ושומרון חבל עזה ודרום

סיני - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית) התשמ"ד - 1984, אשר החיל בתחום ההתיישבות הישראלית בי"ע שורה ארוכה של דברי חקיקה: חוק הכניסה לישראל תשי"ב - 1952, חוק שירות נטחון [נוסח משולב] תשמ"ו - 1986, חוק לשכת עורכי הדין תשכ"א - 1961, פקודת מס הכנסה, חוק מרשם אוכלוסין תשכ"ה - 1965, חוק שירות עבודה בשעת חירום תשכ"ז - 1967, חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב] תשכ"ח - 1968, חוק הפסיכולוגים תשל"ז - 1977 וחוק רישום ציוד וגיוסו לצבא הגנה לישראל תשמ"ז - 1987.

לפי האמור כאותו חוק רשאי שר המשפטים "להחזיר את ספר החוקים כולו לאיזור ולהחילו על אזרחי ישראל המתגוררים בו" וכבר נאמר אל נכון, כי בכך כלכד נדחה מניה וביה "רעיון התחולה הטריטוריאלית של דיני החזקה הלוחמתית". (רובינשטיין, שם בעמ' 450).

9. המציאות העובדתית והנורמטיבית העומדת ביסודה של החקיקה הנזכרת לעיל, דהיינו קיומה של התיישבות מאסיבית של אזרחי ישראל כחכלי יש"ע המעוגנת בדין, כאה לידי ביטוי גם ביתר ההסדרים שנקבעו בחוק ההארכה. כך, למשל, סעיף 6 ג' לתוספת שבחוק קובע לאמור:

"דין חובת שמירה שהוטלה לפי צו של מפקד כוחות צבא הגנה לישראל באזור כדין חובת שמירה לפי סעיף 15 א' לחוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה) תשכ"א - 1961".

דבריו אלו של המחוקק מכוונים, בין היתר, לחובת שמירה אשר הוטלה על ידי מפקד האיזור לפי צו בדבר הסדרת השמירה ביישובים (הטלת חובת שמירה) (יהודה ושומרון) תשל"א - 1971, על תושבי ישובי יהודה ושומרון המפורטים בתוספת לצו. הנה כי כן, המחוקק מאמץ לחוק על דרך האיזכור את ישובי יהודה ושומרון וקובע כי דין השמירה המבוצעת בהם על ידי תושביהם יהיה זהה לדין השמירה המבוצעת בכלל רשויות מקומיות בישראל לפי החוק הישראלי.

10. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 32) תשל"ח - 1978 הוסיף

את סעיף 3 א' לפקודה לפיו אזרחי ישראל שהפיקו הכנסה ביש"ע יראו אותם כמי שהפיקו הכנסה זו בישראל. בהתאם לסמכותו של שר האוצר הנקובה בסעיף 11 לפקודה אף סווגו ישובי יש"ע כ"אזרחי פיתוח" וכ"אזרחי ההתיישבות חדשה" ותושביהן זוכו בהנחות ממס בהתאם (נא ראה בג"צ 4472/90 5399/90 מועצה מקומית אורנית ואח' נ' שר האוצר ואח' - טרם פורסם).

11. חוק מס ערך מוסף (תיקון מס' 3) תשל"ט - 1979 מחיל את חוק מס ערך מוסף על הפעילות הכלכלית המבוצעת בתחום ישובי יש"ע, ואילו חוק מס שבח מקרקעין (תקון מס' 15) התשמ"ד - 1984 קובע כי "אזרחי ישראל המוכר או רוכש זכות במקרקעין המצויים באיזור, יראוהו לעניין חוק זה כמוכר או רוכש זכות במקרקעין המצויים בישראל".

12. חוק האזרחות (תיקון מס' 4) תש"ם - 1980 מקנה לילד קטין, שהיה תושב האיזור, אזרחות ישראלית במידה והוריו התאזרחו. קודם לכן העניק החוק אזרחות רק לקטינים שהיו "תושבי ישראל".

13. חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 12) התשמ"ב - 1982 מסמך שר, המסדיר בצו שרות בר פיקוח, לקבוע כי הצו יחול גם על מתן שירות למי שמתגורר ביהודה ושומרון. יצוין כי בהצעת החוק המקורית דובר רק על מתן שרות בר פיקוח לתושבים הישראליים אך החוק בנוסח המתוקן כללי יותר ומשאיר את ההכרעה בעניין זה למחוקק המשנה.

14. בחוק למימון מבצע שלום הגליל התשמ"ב - 1982 נקבע כי המונח "תושב ישראל" כולל בין היתר "אזרחי ישראל שהוא תושב אזור ותאגיד שהוא בשליטת אזרחי ישראל ומשרדו הרשום הוא באיזור. לענין זה "איזור" - יהודה ושומרון וחבל עזה".

15. בצו שעת חירום (יהודה ושומרון וחבל עזה - עזרה משפטית (מס' 2) תשל"ו - 1976, אשר התקין שר המשפטים מכוח סעיף 7 שבחוקספת לחוק ההארכה, נקבעו הוראות בדבר המצאתם בישראל של מסמכים שהוצאו על ידי "ערכאה שפוטית של האיזור" ובדבר הוצאתם לפועל בישראל של פסקי דינן. "ערכאה שפוטית של האיזור" מוגדרת, בין היתר, כ"ערכאה שפוטית הדנה בתופענה אזרחית" ולענייננו יצוין, כי בגדר אלו נכללים בתי המשפט

לעניינים מקומיים שכווננו לפי צו בדבר מועצות מקומיות (יהודה ושומרון) (מס' 891) התשמ"א - 1981 וצו בדבר מועצות אזוריות (יהודה ושומרון) (מס' 783) התשל"ט - 1979, אשר לפיהם כוננו כל הישובים ביו"ש. כמו כן מצויין שם במפורש "בית דין רבני שהוקם מכוח דבר חקיקה של המפקד".

מסקנות

ג.

16. המסקנות העולות מפרק זה הינן כדלקמן:

- (א) המחוקק נתן את דעתו על מעשה ההתיישבות ביש"ע והסדירו באופן מקיף וממצה בדברי חקיקתו.
- (ב) המחוקק מתייחס אל התושבים הישראליים ביש"ע כאל תושבי ישראל לכל דבר ועניין, הווה אומר: לדידו של המחוקק מדובר בארץ אחת.
- (ג) המחוקק דחה מניה וביה את הרעיון לפיו מהווים חבלי יש"ע "פקדון מוחזק" וממילא שנדחתה תחולתם של כל יתר כללי המשפט הבינלאומי, שעליהם מבקשת העתירה להיסמך. (מה עוד שלרעיון זה לא היתה תחולה גם קודם לכן - ראה פרק ב' לעיל).
- (ד) לא יעלה על הדעת להניח כי המחוקק החיל חוקים והסדרים כה רבים ומגוונים על פעילות שהינה "בלתי חוקית". עצם התייחסותו של המחוקק להתיישבות מלמדת כי הינה חוקית ותקפה בעיניו וכך גם פעלן כנדון של כל רשויות המדינה.
- (ה) עמדותיו דלעיל של המחוקק הולמות את עקרון העל של שיטתנו המשפטית האומר, כי זכותו הטבעית של כל יהודי באשר הוא שם להשתקע בארץ ישראל.
- (ו) עמדותיו דלעיל של המחוקק משלימות ונותנות חיות לזכות היסוד הנקובה בסעיף 1 לחוק השבות תש"י - 1950, אשר על משמעותה והשלכותיה עמדנו בהרחבה בפרק ג' לעיל.

(ז) נשוב ונזכיר, כי לא זו כלכד שדבר המחוקק בסוגיה זו מחייב מבחינת הדין הפנימי אלא שהוא אף שריר ותקף מבחינת הדין הבינלאומי, וזאת כפי שפורט בהרחבה לעיל.

*

*

*

פרק ה': סוף דבר

1. בחינת המצב המשפטי לאשורו העלתה את המסקנות הכאות:

(א) מעשה ההתישבות ביש"ע עולה בקנה אחד עם המשפט הבינלאומי ומכאן שכל פעלן של רשויות המדינה לכיסוסו ולפיתוחו - כדין יסודו.

(ב) יתירה מזו: מעשה ההתישבות ביש"ע אף מעוגן במעשי ידיו של המחוקק - הן בחוק השבות תש"י - 1950, המהווה עוגן למעשה ההתישבות, והן בשורה ארוכה של חוקים רבים נוספים, אשר הסדירו את מעשה ההתישבות הלכה למעשה.

2. עמדתו של המחוקק בסוגיה דנו, כפי שבאה לידי ביטוי בחוק השבות ובדברי החקיקה הנוספים, עולה בקנה אחד עם משפט העמים. יחד עם זאת, גם אם היתה סתירה בין השניים, הרי בכל מקרה, דברו של המחוקק - הוא שהיה עדיף.

3. בשוליה של סקירתנו אנו מבקשים להתייחס לטענתם הנוספת של העותרים, כי החלת דין מיוחד על המתיישבים הישראליים ביש"ע אינה עולה בקנה אחד עם אופיה הדמוקרטי של מדינת ישראל.

המחוקק אומנם החיל בתחום הישובים שורה ארוכה של דברי חקיקה ישראליים אשר לא הוחלו בתחום הישובים הערביים (נא עיין בפרק ד' לעיל) ואולם, גם אם נניח כי בעובדה זו כשלעצמה יש כדי להפר את ערכי היסוד שעליהן מושתתת המדינה - וגם אם נתעלם מכך שמדובר במעשי ידיו של המחוקק עצמו - הרי נבצר מעימנו להבין מה בין זה לבין התביעה להפסקתו של מעשה ההתישבות.

על פני הדברים ברור כי העותרים בחרו בתרופה משפטית שאינה הולמת ואינה מתאימה.

מהי, אפוא, תרופתם של העותרים?

יתכבדו נא העותרים ויגישו עתירה מתאימה נגד הרשות המבצעת,

שבה ידרשו כי תבוא ותתן טעם מדוע לא תממש את סמכויותיה לפי
פקודות שטח שיפוט וסמכויות וסדרי שלטון ומשפט, ומדוע לא
תחיל את המשפט הישראלי כולו על יש"ע - על ערבים וישראלים
כאחד!

4. וכי מדוע נמנעו המשיבות עצמן מלהגיש עתירה מעין זו?

תשובתנו היא: אך ורק משום שסברו עד כה, כי מעיקרא אין
הסוגיה דנן ראויה, על כל הבטיה, להתערבותו של בית המשפט.

לא יכולה להיות מחלוקת על כך, כי הוא הדין גם באשר לעתירתה
הנדונה של תנועת "שלום עכשיו"!

יחזק ענבר, עו"ד

ירושלים, א' טבת תשנ"ב
8 בדצמבר 1991

חוק-ישוב
חוקישוב
חוקישוב2(hok)

תצהיר

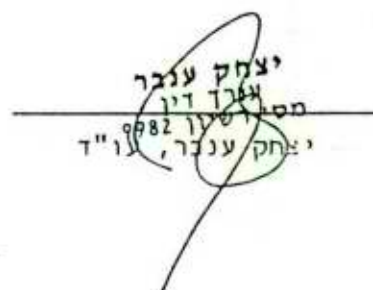
אני הח"מ מטה, עמוס טרטמן ת.ז. 33679, לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אחיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת כדלקמן:-

1. אני מכהן כראש עיריית מעלה אדומים.
2. כל העובדות המפורטות בבקשה לצרופן של עיריית מעלה אדומים ואח' לעתירה נשוא בג"צ 4481/91 ובתגובתן לעתירה הינן אמת או אמת למיטב ידיעתי, הכל כפי שצוין בגוף הבקשה או התגובה או לפי ההקשר והעניין. הסברות והטענות המשפטיות - אמת למיטב ידיעתי בשים לב לעצה משפטית שנטלתי.
3. והריני מצהיר כי זהו שמי החתימה דלמטה הינה חתימתי ותוכן תצהירי אמת הוא.

עמוס טרטמן

אישור:

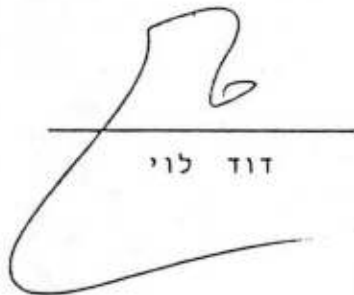
הנני מאשר כי ביום 8/12/91 הופיע בפני עו"ד יצחק ענבר כרח' המעלות 2 ירושלים מר. 33679. המוכר לי כאופן אישי ולאחר שהוזהרתי כי עליו לומר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות הצהרתו וחתם עליה בפני.

יצחק ענבר
עו"ד
מס' 982
יצחק ענבר, עו"ד

תצהיר

אני הח"מ מטה, דוד לוי ת.ז. 5.1.89.7346, לאחר שהוזהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזאת כדלקמן:-

1. אני מכהן כראש מועצה אזורית בקעת הירדן.
2. כל העובדות המפורטות בבקשה לצרופן של מועצה אזורית בקעת הירדן ואח' לעתירה נשוא בג"צ 4481/91 ובתגובתן לעתירה הינן אמת או אמת למיטב ידיעתי, הכל כפי שצוין בגוף הבקשה או התגובה או לפי ההקשר והעניין. הסברות והטענות המשפטיות - אמת למיטב ידיעתי בשים לב לעצה משפטית שנטלתי.
3. והריני מצהיר כי זהו שמי החתימה דלמטה הינה חתימתי ותוכן תצהירי אמת הוא.

דוד לוי

אישור:

הנני מאשר כי ביום 8.1.91. ~~הנני~~ בפני עו"ד יצחק ענבר. כרח' המעלות 2 ירושלים מר... ~~הנני~~ המוכר לי באופן אישי ולאחר שהוזהרתי כי עליו לומר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות הצהרתו וחתם עליה בפני.

יצחק ענבר
עורך דין
מס' רשיון 9982
יצחק ענבר, עו"ד

כגצ-מעלה
כגצמעלה1

תצהיר

אני הח"מ מטה, רון נחמן ת.ז., לאחר שהוזהרתי כי עלי
לומר את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן,
מצהיר בזאת כדלקמן:-

1. אני מכהן כראש מועצה מקומית אריאל.
2. כל העובדות המפורטות בבקשה לצרופן של מועצה מקומית אריאל
ואח' לעתירה נשוא כג"צ 4481/91 ובתגובתן לעתירה הינן אמת או
אמת למיטב ידיעתי, הכל כפי שצוין בגוף הבקשה או התגובה או
לפי ההקשר והעניין. הסברות והטענות המשפטיות - אמת למיטב
ידיעתי בשים לב לעצה משפטית שנטלתי.
3. והריני מצהיר כי זהו שמי החתימה דלמטה הינה חתימתי ותוכן
תצהירי אמת הוא.

רון נחמן

אישור:

הנני מאשר כי ביום הופיע בפני
עו"ד יצחק ענבר ברח' המעלות 2 ירושלים
מר רון נחמן המוכר לי באופן אישי ולאחר
שהזרתיו כי עליו לומר את האמת וכי יהיה
צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן,
אישר את נכונות הצהרתו וחתם עליה בפני.

יצחק ענבר, עו"ד